

מדינת ישראל

גנזך המדינה

מכירת האמנות

מס' תיק

13
מס' תיק

הועדה לענייני תרבות ומורשת

ולקניית פריטים תרבותיים.

י"ח בן-שלום בתל-אביב - יב"ה האמנות

18.12.1983 - 25.9.1983

מס' תיק מקורי

שם תיק: הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית (ייח בתשרי התשמ"ד - י"ב ב מזהה פיזי: 12779/13-ג מזהה פריט: 001114 כתובת: 2-111-5-7-4 תאריך הדפסה: 24/06/2018

מחלקה

111-5-74

מוכירות הממשלה

ס מ ו ר

פרוטוקול
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

יום א', י"ב בסבת התשמ"ד - 18.12.83

נכחו: חבר הועדה - השר: י. נאמן - יו"ר
נציג ההסתדרות הציונית: א. תבין

נעדרו: חברי הועדה - השרים: מ. ארנס, פ. גרופר, ז. המר -
(חולה), י. כהן-אורגד,
ד. לוי (בחול"ל), מ. נסים,
מ. צפורי.

נציגי ההסתדרות הציונית: א. אביחי, מ. דרובלס, ר. ויצן,
ע. לוינסקי, מ. ריבלין,
א. שפירא.

- מ. דקל - סגן שר החקלאות לענייני התיישבות
- ח"כ ח. פורת -
- פ. אלבק - משרד המשפטים
- י. אנגל - הסוכנות היהודית
- מ. ארן - משרד ראש-הממשלה
- א. בוכמן - משרד האוצר
- ז. בן-יוסף - הסוכנות היהודית
- א. בראון - משרד הבטחון
- ת. גריזים - המנהל הכללי, משרד המדע והפיתוח
- י. דקל - הסוכנות היהודית
- ש. יהלום - משרד החינוך והתרבות
- ד. לב - לשכת שר המדע והפיתוח
- מ. לרר - משרד התעשייה והמסחר
- מ. מושקוביץ - משרד הפנים
- י. מרגלית - משרד הבינוי והשיכון
- א. עסיה - משרד התעשייה והמסחר
- א. פרחן - משרד המדע והפיתוח
- ח. צבן - הקרן הקיימת לישראל
- א. ליסנסקי - מזכיר הועדה

/סדר-היום

בפרוטוקול זה 16 דפים.

רשום: אל גינר

- סדר היום:
- הת/8 התיישבות בגליל:- הנחיות כלכליות א.א. 1.
- הת/9 גבעת אלה (עילוס ב'):- ישוב קהילתי א.א. 5.
- הת/10 אבטליון (הררית ב'):- ישוב שיתופי במסגרת המועצה האזורית משגב א.א. 5.
- <הת/11 תכנית אב להתיישבות בערבה, לאור פנייתו של ראש-הממשלה א.א. 8.
- הת/12 הקצבות משרד המדע והפיתוח לחברות לפיתוח איזורי א.א. 10.
- הת/13 גרעין "אדם":- דיווח המחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית בענין הכשרתו של הגרעין והטיפול בו א.א. 11.

התיישבות בגליל: - הנחיות כלליות

8/ת

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות פותח.
בדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה י. דקל,
י. מרגלית, א. עסיה וח. צבן.

המשך הדיון נדחה.

גבעת אלה (עילוס ב') :- ישוב קהילתי במסגרת
המועצה האזורית יזרעאל

9/ת

המנהל הכללי של החסיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית
העולמית פותח.

בדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה י. מרגלית, מ. דקל,
והגב' פ. אלבק.

מחליטים בהסתמך על מדיניות הממשלה בנושאי
ההתיישבות, לאשר כדלקמן, הקמתה של גבעת אלה (עילוס
ב') :-

א. מיקום: היישוב יוקם בנ.צ. 1730/2360, בין היישוב
הערבי עלוס לבין היישוב הכדואי זרזור.

ב. אוכלוסיה: היישוב מתוכנן ל- 410 משפחות.
בשלב א' תוכנן ליישב כ- 180 משפחות.

ג. תעסוקה: התעסוקות העיקריות תהיינה בתחומי
השירותים, המלאכה והמקצועות החופשיים.

ד. מערכת איזורית: כאמור, היישוב ישתייך למועצה
האיזורית יזרעאל, ויקבל במסגרת זו שירותי חינוך
ושאר השירותים הציבוריים והמוניציפליים.

ה. מינהל מקרקעי ישראל יבדוק את סוגיית הקרקע המיועדת
ליישוב, עם פרקליטות מחוז חיפה.

/אבסליון

הת/8. התיישבות בגליל - הנחיות כלליותהשר י. נאמן:

חברים, אנו נפתח את הישיבה. היא תהיה היום קצרה, כי ב-1500 כבר צריכה לשבת ועדת השרים לענייני כלכלה בחדר זה. גם המצב הוא כזה, שהרכה נושאים נמצאים בשלב האחרון של בישול ואי אפשר להביאם היום. הם יובאו רק בישיבה הבאה. הנושאים שממתינים אלו נושאים שקשורים בעיקר בהכרזה על קרקעות, כשמועדי ההמתנה עוד לא נגמרו. לכן, ריכזנו לכאן רק דברים שכבר יכולים להעשות היום.

גם לגבי מה שכתוב יש כמה מגבלות. אתם זוכרים, שהחלטנו לגבי הגליל, גם לקיים דיון עקרוני וגם לעסוק בישובים. פה, סעיף א', הוא הדיון העקרוני. סעיפים ב' ו-ג' נוגעים לישובים קונקרטיים. סגן ראש הממשלה, שחזר רק מחר, ביקש להמתין עם הדיון העקרוני, כי הוא רוצה להשתתף בו. כדי שלא יאמר, שאנו מעכבים התיישבות בגליל - אתם זוכרים שהיו פה טענות בעניין זה, אז את ההצעות הקונקרטיות אנו מעלים. נדחה רק את החלק העקרוני של הדיון לישיבה הבאה, שתקיים, כנראה, בעוד כשבועיים.

כסעיף ראשון, ניגש להצעה להקמת שני ישובים בגליל. אולי, לפני כן, אני רוצה להודות למי שכבר היה מוכן. נעשתה הרכה עבודה ע"י המחלקה להתיישבות, בתאום עם משרד הבינוי והשיכון ומשרד החקלאות. נעשתה הרכה עבודה הכנה ותאום על חומר, שבעיקרו הוא מוסכם. נשמע על כך בפעם הבאה. אני מודה להם על כך שעשו את העבודה הזאת. ניגש היום להצעות לישובים קונקרטיים.

מר י. דקל:

ככל זאת, אולי תרשה לי, בכמה משפטים, להציג את העניין מבלי להכנס לדיון. באחת מהישיבות הקודמות, לפי עצת סגן ראש הממשלה,

הוחלט כאן, שיטילו על צוות במשרדי, שנגיש לוועדה עקרונות להרחבת התיישבות בגליל. הצוות שכלל את נציגי משרד השיכון, המחלקה להתיישבות, הקרן הקיימת ונציגי משרד החקלאות והאוצר, הגיע להצעה של עקרונות מומלצים. זו נקודה, שכדאי, לרגע אחד, לעמוד עליה, כי אולי יהיו כאן חברים שיציעו לשנות את השיטה.

אנחנו הגענו לעקרונות מומלצים, שעל-פיהם צריך להמשיך פיתוח הגליל. הוצע להפריד מהעקרונות האלה את הדיון בישובים ספציפיים, גם אם הם יהיו כפופים לעקרונות האלה. כלומר, אם יש כאן בהמלצות אזוריים שהם בעלי קדימות, שבהם מוצע לתגבר את התיישבות, לפתח את התיישבות, להוסיף ישובים. מפעם לפעם, בהתאם לתאום מוקדם שיהיה בין הגופים, נביא הצעות להקמת ישובים. הדיון בעקרונות הוא דיון שעומד בפני עצמו עם המלצה, שהועדה תקבל את העקרונות האלה כקווי המדיניות שלה. אין ספק, שכעבור שבועיים הם יהפכו לקווי המדיניות של הממשלה. אחרי כן, מפעם לפעם, יתקיים דיון על ישובים נוספים. היה נדמה לנו, שזו הדרך הנכונה להציג כך את הנושא של פיתוח הגליל, שהיה פה בדיון, בפעם האחרונה, בוועדה זו, לפני 6 שנים, כדיון ממצה, כשהוחלט על 28 המצפים בפעם הראשונה.

ובכן, החומר שמוצג כאן הוא דף וחצי של העקרונות, עם שלוש תוספות מבוקשות - האחת של משרד החקלאות ועוד שתיים שלנו. אחרי כן יש כאן דו"ח על הפעילות שהיתה בשנים האחרונות עם טבלה מפורטת ומפות. כך עובד החומר ונראה לי, שהוא בהחלט יכול להיות בסיס להסכמה משותפת, גם של אלה שלא השתתפו בהכנתו, כי הוא, למעשה, מציג את יעדי הפיתוח המרכזיים בגליל וגם, פחות או יותר, את הדרכים כיצד להשיג זאת, בעקרונות כלבד, בלי להכנס לפרטים.

השר י. נאמן:

כפי שהערתי בתחילה, אנו מודים ליהודה דקל על המסר לגבי מה שהוכן, אבל את הדיון עצמו, בענין זה, נדחה לישיבה הבאה, שבה יהיה נוכח סגן ראש הממשלה ושר הבינוי והשיכון.

מר י. מרגלית:

אני רוצה להביע את מחאתי על הנסיון לדון בענין מתחת לשולחן. לא יתכן לבוא ולחלק חומר לחברי הועדה, כאשר הנושא צריך להיות מוגש, בצורה מסודרת, ע"י כל הגורמים.

השר י. נאמן:

אני הודעתי בתחילת הישיבה, שהדיון יהיה בפעם הבאה. הם לא ידעו, שהדיון יהיה בפעם הבאה, לכן הם חילקו את החומר. אבל הדיון יהיה בפעם הבאה. אני הודעתי על כך בתחילה. מה שנמסר זה רק על העבודה שנעשתה, מבחינה מתודית, בלי התוכן. קיבלתי את הענין הזה. באמת נעשה מאמץ. היו פה חברים שלחצו על זה שהדיון יתקיים כבר לפני חודש. פרופסור וייץ איננו פה היום, אבל הוא הביע הרכה מחאות על אי קיום הדיון. אני שמח, שעבודת החומר עצמו כבר מוכנה ונוכל לקיים דיון ענייני כבר בישיבה הבאה.

מר י. מרגלית:

ברשותך, היו"ר, רק הערה לחברי וידידי יהודה דקל - באותה מידה, טיוטה מסוג זה, גם אנחנו היינו יכולים לחלק פה. אם סוכם, שיהיה דיון מסודר, אז מביאים מסמך מסודר, הנושא כותרת מטעם כולם.

השר י. נאמן:

בישיבה הבאה יהיה הדיון, ואני מניח, שכל החומר שצריך לחלק אותו לישיבה הבאה, מזכירות הממשלה תתאם את חלוקתו.

מר י. דקל:

אני באמת מבקש, שהחומר יחולק על ידי מזכירות הממשלה ולא על ידי ולא על ידי אף אחד אחר. אני חושב, שמה שאמר פה נציג משרד הבינוי והשיכון הוא חסר שחר. לא הייתה פה שום כוונה לכבוש איזו שהיא יוקרה של

מישהו. כל הכבוד להם. אנו לא רוצים שום דבר שאינו מגיע לעם היהודי, שיתפרסם. אני ממש נרגז מההערה שלו, כי היא לא במקומה. לא היה לאף אחד מקום לעשות זאת. סדר היום שקיבלתי כלל את הסעיף הזה. באתי והבאתי בתום לב את החומר הזה הנה. אני לא קיבלתי מברק מסגן ראש הממשלה מפריז.

השר י. נאמן:

נכון. מבחינת השינוי, לא חשבתי לנכון, ביום ו', להודיע לכולם שלא נדון בסעיף. חשבתי שמספיק, שבישיבה אומר את זה, כפי שאמרתי זאת בפתיחת הישיבה. שום אסון לא קרה. אני מודה ליהודה דקל על ההסבר המתודי על שיטת העבודה, בלי להכנס לחוכן. יתכן שיש חומר נוסף בענין, אז מזכירות הממשלה תעסוק בזה.

מר מ. עטיה:

לסדר היום, אינני יודע האם זה ירגיע את יהודה דקל, אבל משרד התעשייה והמסחר לא היה מתואם בענין. יושב פה מתאם פעולות הממשלה בגליל וגם איתו צריך היה לתאם.

מר ח. צבן:

לאור הערתו של עטיה בישיבה הקודמת, קיבלנו את דו"ח ועדת המנכ"לים והוא היה נר לרגלנו, לפיו עבדנו.

מר מ. עטיה:

אבל אני חושב, חיים, שאפשר לדבר עם מתאם פעולות הממשלה בגליל לפני שמגבשים את כל העקרונות.

השר י. נאמן:

כדי לקצר את הזמן וכדי שלא תהיינה אי הכנות, רצוי, עד הישיבה הבאה, שגם הם ישמעו. אני מכין, שמבחינה פרקטית, העובדה שהם

כתבו מה שהם כתבו ואתם התחשבתם בזה, זה מבטיח צד אחד של העניין. אבל יתכן, שלאור ההחלטות שלכם והחומר שהכנתם, הם היו מגיבים ומוסיפים משהו. לכן, חשוב שזה יהיה דו-צדדי, תפגשו ותקבעו גם את זה.

הת/9. גבעת אלה (עילוט ב'): ישוב קהילתי במסגרת המועצה האזורית יזרעאל

הת/10. אבטליון (הררית ב') - ישוב שיתופי במסגרת המועצה האזורית משגב

השר י. נאמן:

אנו נגשים להקמת שני ישובים, יהודה, בבקשה.

מר י. דקל:

למעשה, במשך 6 השנים האחרונות, היו, מפעם לפעם, איתורים נוספים להקמת ישובים, במסגרת המצפים, או במסגרת ישובי קבע, מלכתחילה, שנוספו למספר של 28 המצפים הראשונים ו-8 ישובי הקבע שהיו באותו הזמן. העניין של החוספות נבע מהעובדה, שבעת שהוצגה לראשונה תכנית המצפים, היו בעיות קרקעיות של בעלויות בחלק מהמקומות שחשבו עליהם מלכתחילה. למעשה, רוב הדברים שדיברנו עליהם במשך השנים ואשר נדבר עליהם כשנים הקרובות, מונחים, כצורה זו או אחרת, במפות חכנון כאלו או אחרות, שלא הגיעו לידי הצגה פומבית או הצגה פורמאלית.

אנו מדברים עכשיו על שני מקומות, האחד בגליל

התחתון המרכזי והאחד בגליל התחתון הדרומי. בגליל התחתון הדרומי אנו מדברים על מקום שנקרא אלה או עילוט. זו הצעה להקים ישוב, באזור שהוא מרכזה של התפתחות שיכונית ערבית זוחלת, ללא סייגים. ישנו פה הכפר עילוט, שלאחרונה צורף לשטח המוניציפאלי של נצרת. חלק מהשטח, שמדובר שעליו יוקם הישוב עילוט, נמצא בשטח השיפוט של נצרת. חלק אחר נמצא בשטח השיפוט של המועצה האזורית. כל הקרקע שמדובר בה זו אדמה בבעלות מוכחת. לאחרונה, 2 ק"מ מערבה, התפתח מוקד או ישוב בדואי, שאליו רוכזו בדואים רבים מהגליל התחתון. גם הישוב הזה משמש מרכז,

שמחוכו מתפשטת התיישבות כדואית מאוד, מאוד אינטנסיבית. לכן, הכניסה לאזור הזה חיונית ממדרגה ראשונה. הישוב הראשון באזור הוא תימרת, הוא בבניה. הישוב הזה מוצע להקמה במרחק של 2 - 3 ק"מ מתימרת, במעלה ההר, לכיוון עילוט.

בקיצור, בדפי הישוב שהפצנו ישנה הכוונה התכנונית. הכוונה להקים ישוב קהילתי, בשיטה שנקבעה לגבי תימרת. בישוב הזה, כרגע, אפשר לחלק 180 מגרשים, באזור שהוא כבעלות מוכחת. השטח של התכנון הסופי יותר גדול, אבל לא יטפלו בו בשלב זה. בדומה למה שהוקם ויקום בתימרת, הישוב הזה יהיה אח לישוב של תימרת.

אנו ממליצים לקבל את ההצעה ולאשר אותה.

אבטליון (ההרית ב'): ישוב שנמצא על הרכס הצפוני

של בקעת בית נטרפה. רכס ההר הצפוני, שתחום בהר העצמון ובהר הפרחים ועוד שמות הרים שונים. ממערב, הישוב המערבי ביותר לו הוא יודפת. הישוב המזרחי ביותר, בשלב זה, הוא הררית. כדי לסתום את הפער שנוצר בין יודפת להררית, של 12 ק"מ, אנו רוצים לאשר את הישוב אבטליון. הוא נמצא קרוב מאוד להררית. זה אחר קטן. יש בו, בשלב הנוכחי, לא יותר מ-80 דונם, לכן איננו יכולים להציע ישוב גדול. לכן הצענו פה הקמת ישוב שיתופי, כאשר, בשלב הראשון נוכל לקלוט שם לא יותר מ-50 משפחות. הישוב הזה ישתייך למועצה האזורית משגב. הישוב אלה ישתייך למועצה האזורית יזרעאל. אנו מציעים לאשר את הישוב אבטליון.

הישוב השלישי שהופיע על סדר היום נמחק, בשלב

זה, ואני מקבל שלא נדון בו.

מר י. מרגלית:

אני רוצה להתייחס לגבעת אלה, שזה השם הרשמי

שהיה לעילוט. הישוב ישא אופי קהילתי, יותר של שכונת מגורים, דוגמת תימרת (יש

המכנים אותו - תימרת ב'). על פי הנסיון הראשון של תימרת, יש כל הסיכויים הטובים, שהישוב גבעת אלה יתפתח יפה. המשאבים התקציביים יוזרמו לשם, כמוכך, בכפיפות ליכולת, אבל העקרון יהיה, שהמדינה תהיה אחראית לתשתית עד לראש השטח, בעוד שההשקעות באתר תהיינה של היזמים, כפי שזה קיים בתימרת.

הגב' פ. אלבק:

אני רוצה להעיר, לצורך הפרוטוקול, כדי שזה יכנס להחלטה, שלפני קביעת המיקום הסופי צריך אישור של פרקליטות מחוז חיפה. אמנם לגבי השטחים של ישוב אחד אני בעצמי הופעת, אבל בכל זאת, אני מעדיפה, שזה יבדק בפרקליטות מחוז חיפה. אני מבקשת שיהיה כתוב בהחלטה, שהאישור הסופי מותנה באישור פרקליטות מחוז חיפה.

מר מ. דקל:

אני מציע, שבפרוטוקול יהיה כתוב, שהאישור הסופי יהיה מותנה בכרור בין מינהל מקרקעי ישראל ופרקליטות מחוז חיפה.

הגב' פ. אלבק:

לא חשוב לי מה יהיה כתוב בניסוח, העיקר שיהיה מכתב אישור מפרקליטות מחוז חיפה.

מר מ. דקל:

הניסוח כאן מאוד חשוב, כי האחרייות כלפינו היא של מנהל מקרקעי ישראל. אז המנהל יכרר עם הפרקליטות האם הכל בסדר.

מר י. דקל:

אנחנו נעזר בפרקליטות.

הגב' פ. אלבק:

היות והמקומות האלה הם במשפטים תלויים ועומדים, שבהם אנו מופיעים במסגרת התפקיד המקורי שלי של פרקליטות המדינה. יש ממש תיקים שתלויים ועומדים בבתי משפט, צריך לברר עם הפרקליטות וצריך שיהיה אישור מפורש של פרקליטות מחוז חיפה לגבי השטח הספציפי. לא איכפת לי שיהיה זה מינהל מקרקעי ישראל שיפנה אל פרקליטות מחוז חיפה, אבל זה צריך להעשות.

השר י. נאמן:

אני מכין, שאישרנו את שני הישובים שדובר בהם.

הת/11. תכנית-אב להתיישבות בערבה, לאור פנייתו של ראש-הממשלה

השר י. נאמן:

יש פניה של המועצה האזורית חבל אילות, שמטרה בכתב הצעה למערך ארגוני לתאום וזרוז פיתוחו של מחוז הנגב. ראש הממשלה העביר לנו את הפניה של מר דב הלמן, יו"ר המועצה האזורית בחבל אילות, וביקש, למעשה, שנטפל בעניין. אני פשוט רושם, שקיבלנו את הפניה הזאת ונצטרך להתייחס לנושא. יהודה, אתה רוצה להתייחס לנושא זה, בבקשה.

מר י. דקל:

שבועיים לפני פטירתו של שר החקלאות המנוח, שמחה ארליך, התקיים בלשכתו דיון, בהשתתפות מנכ"ל משרד החקלאות, ראש הרשות לתכנון, שני ראשי המחלקה להתיישבות ועבדכם הנאמן. בסוף הדיון, הוטל עלינו להכין תכנית לפיתוח הערבה. החלטנו להכין את התכנית בשני שלבים. בשלב ראשון: הצעה למסגרת של תכנית. בשלב השני: תכנית מפורטת. את השלב הראשון, הצעת מסגרת לתכנית, אני חושב, שנוכל להביא, בזמן קרוב ביותר. למעשה, הסיוט כבר מוכנה. היא צריכה לעבור עוד מספר דיונים ובין רשות התכנון של משרד החקלאות. אני מניח, שזה יעשה

בזמן קרוב ביותר ונוכל להגיש, גם לפי בקשתך ופניית ראש הממשלה וגם לפי צוואתו של ארליך המנוח, את המסגרת לדיון ולאישור.

השר י. נאמן:

רשמנו לנו זאת.

מר א. כראון:

באזורים האלה של הערכה או הנגב, הנושא, לפי דעתי, צריך להיות דרך האחזיות של הנח"ל. אני רוצה לומר כאן, שאנו עומדים במצב, שעוד מעט, אין לנו האחזיות עבור הגרעינים. כלומר, ישובים חקלאיים בהם אנשים יכולים להכשיר את עצמם לחקלאות. אני חושב שהנושא של הערכה, או דרום הערכה, או מרכז הערכה צריך לקום על בסיס הקמת האחזיות. צריכה לעשות זאת הסוכנות היהודית. אני חושב, שצריך לקחת זאת בחשבון. בזמן האחרון, היות ובנו מאחזים, למעשה, בנו מעט מאוד האחזיות. צריך לקחת זאת כבסיס להתיישבות בעתיד. זה גם יהיה נכון מבחינת הקמת הישוב בעתיד. אני מבקש, שהמחלקה להתיישבות תיקח זאת בחשבון.

מר י. דקל:

נשתף אותכם במחשבה.

מר א. כראון:

אני מציג זאת כבעיה - אין לנו לאן להכניס את

הגרעינים.

השר י. נאמן:

אני רוצה להעיר כאן, שקראתי בעתון, ששר החקלאות הביע ביקורת על הועדה הזאת על כך שהיא מקימה התיישבות חקלאית בזמן שאין מקום לכך וכו'. אולי אלו לא בדיוק הדברים שהוא אמר והעיתונות סילפה את דבריו - כי

אינני יודע על כך שעשינו דברים שלא על דעת משרד החקלאות, בענין זה.

מר י. דקל:

אני רוצה להעיר הערה קטנה להערתך. אני לא נכנסתי לפרטים מה יש בטיוטת התכנית, אבל בקשר להאחזויות נח"ל, אנחנו מנסים לבחון את ענין האחזויות הנח"ל לאור 3 מרכיבים: היות המקום מתאים להתיישבות קבע חקלאית בעתיד, היות המקום משתלב במערך הכטחון השוטף או בטחון הספר - שני אלה חובה שיהיו. והצרכים של הגרעינים - שזה לא קשור למקום ספציפי אלא לסה"כ נושא ההאחזויות. לגבי החלק הראשון והשלישי, אנחנו שותפים מלאים. לגבי החלק השני, אנו שואפים לקבל ממערכת הכטחון הנחיתה לגבי מיקומים שונים - איפה יש חשיבות בטחונית להקמת הישובים. כי בשנה שעברה, למשל, לא הלכנו לאף האחזות אחת, לפני שקיבלנו ממשרד הכטחון או מצה"ל, הודעה, שלמקום שאנו מציעים יש חשיבות, או בכטחון שוטף, או בכטחון ספר, אבל יש כיסוי בטחוני לענין ההאחזות.

מכאן עולה, למשל, שאנו לא רוצים להקים שום האחזות במרכז הארץ, אפילו אם יציעו להקים שם ישוב ויגידו שצריך להכשיר את המקום ואת האנשים - נטרב להקים האחזות. אני ארצה להפנות אותם לאזורים, לגביהם יש הודעה חד-משמעית, שהם משרתים את הכטחון.

השר י. נאמן:

רשמנו לנו את זה. תוך 3 חדשים נקבל מכם תכנית.

הת/12. הקצבות משרד המדע והפיתוח לחברות לפיתוח אזורי

השר י. נאמן:

אבקש ממנכ"ל משרד המדע והפיתוח לומר מה שיש לו לומר, לא לגבי הצד החקלאי, אלא צדדים אחרים שקשורים בזה, מבחינת השקעות בפיתוח אחר?

מר ת. גריזים:

אנחנו השנה הקצבנו מתקציב משרד המדע בסכילות 15 מליון שקל למספר פעולות פיתוח אזוריות ביהודה ושומרון, גולן, הערבה, חבל קטיף והבקעה. המדובר בתמיכה בפעילות מחקרית, תמיכה בפיתוח תעשייתי, תמיכה בסקרים לצורך תעסוקה, יצור מקורות תעסוקה וכו' וכו'. לאור ההצלחה של הפעולה הזו, מחד, וראייה מפקחת של תקציב שנה הבאה, הריאה תקציב מצומצם, ולאור הצורך במספר פעולות דחופות, אנו משנים קצת עדיפויות במשרד ומתוך תקציב השנה, אנו רוצים להקדים פעולה, שחשבנו שבצע אותה בשנה הבאה ולהקציב 12 מליון שקל לחברות הפיתוח האזוריות, לפי הפרוט הבא:

- א. לחברה לפיתוח יהודה ושומרון - 5,000,000 שקל
- ב. לחברה לפיתוח בקעת הירדן - 2,000,000 שקל
- ג. לחברה לפיתוח חבל קטיף - 2,500,000 שקל
- ד. לחברה לפיתוח מושבי הערבה - 2,500,000. איתה יש לנו הסכם, שזה לא הולך רק למושבים. זה אמנם הולך דרך החברה לפיתוח המושבים אבל זה עבור 3 המועצות האיזוריות.

מר י. דקל:

הם כבר יודעים על זה? כי הכוון הייתי בבקעה ודרשו ממני הרבה כסף למו"פ. חסר להם כסף.

מר ת. גריזים:

למי לא חסר? גם אחרי כן יהיה חסר כסף.

הח/13. גרעין "אדם" - דיווח המחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית

בענין הכשרתו של הגרעין והטיפול בו

השר י. נאמן:

רצייתי לשמוע מיהודה דקל איפה עומד ענין גרעין

"אדם". אנו סיכמנו שהם ירדו מהמקום והם ירדו והלכו לכפר אדומים. רק דיווח.

מר י. דקל:

אתה, אדוני היו"ר, יזמת דיון פה ונמנעת מלהעלות

את זה על סדר היום. אני חושב, שבצורה זו, אפשר אולי להחזיר את הנושא לסדר היום. האנשים שהיו במחנה האוהלים ליד השומרונים הטוב, נענו לפניית כל המוסדות שטיפלו בהם ועברו ללינת לילה בשטח של כפר אדומים. כאשר המקום הוגדר עבורם כמחנה הכשרה. הם שם. ההשקעות במקום נעשו ברובן ע"י מערכת הבטחון. אין ספק, שתנאי קיומם שם הם תנאים קשים. עכשיו, לקראת החורף, התנאים מכבידים עוד יותר.

נעשו מאמצים ויש היום הצעה לאתר שנבדק ונמצא

מתאים, מבחינות רבות. זה האתר שרוצים להציע לתכנון עבורם וצריך לנקוט לגביו בהליכים המקובלים בהקשר לקבלת הקרקע לחזקתנו מנקודת ראות הפרקליטות. בכל אופן, מבדיקה ראשונה - והגברת אלבק תאשר זאת כאן - נראה שהשטח הוא אדמת מדינה, שאפשר יהיה לקבל אותו לתכנון, אבל, כמובן, רק אחרי כל התהליכים המתחייבים. אנחנו, בכל אופן, התחלנו בהכנות עוד לפני כל הפעולות האלה. מדידות ודברים דומים שאינם מחייבים את קבלת האישור, כדי שנהיה מוכנים עם תכנית.

השר י. נאמן:

תודה רבה. לא נקיים כאן דיון. רצייתי רק לדעת.

אם אפשר לבקש ממך, לקראת הישיבה הבאה, להביא איזה שהן הצעות. אז כל מי שנוגע בדבר יהיה נוכח ויהיה טעם לדון. שזה יהיה מתואם בהתאם לתאומים הרגילים.

הישיבה הסתיימה. תודה רבה.

הישיבה נגמרה.

הת/10

אבטליון (הררית ב') :- יישוב שיתופי במסגרת
המועצה האיזורית משגב

המנהל הכללי של החסיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית
העולמית פותח.

כדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה י. מרגלית, מ. דקל,
והגב' פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ס בהסתמך על מדיניות הממשלה בנושאי
ההתיישבות, לאשר כדלקמן, הקמתו של אבטליון (הררית ב'),
יישוב שיתופי במסגרת המועצה האיזורית משגב:-

א. מיקום: היישוב יוקם בנ.צ.מ. 183/249, כ- 1-1/2 ק"מ
דרומית-מערבית להררית.

ב. אוכלוסיה: היישוב מתוכנן ל- 200 יחידות דיור.
בשלב ראשון תיבננה 50 יחידות.

ג. תעסוקה: התעסוקה תתבסס על תעשייה ושירותים.

ד. מערכת איזורית: כאמור, היישוב ישתייך למועצה
האיזורית משגב ויקבל במסגרתה שירותים ציבוריים
ומוניציפליים.

ה. מינהל מקרקעי ישראל יבדוק את סוגיית הקרקע המיועדת
ליישוב, עם פרקליטות מחוז חיפה.

הת/11

חכנית-אב להתיישבות בערבה, לאור פנייתו של
ראש-הממשלה

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

כדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה י. דקל, א. בראון,
ת. גריזים ומ. דקל.

./מחליטים

מ ח ל י ט י ם הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, רושמת לפנייה את:-

א. פנייתו של ראש-הממשלה בענין הצעתה של המועצה האיזורית חבל אילות בענין מערך אירגוני לתאום וזירוז פיתוחו של מחוז הנגב.

ב. הודעתו של המנהל הכללי של החסיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, כי החסיבה ביחד עם גורמים נוספים הנוגעים לענין - עוסקת בגיבוש תכנית לפיתוחו של מחוז הנגב; וכי הצעת מסגרת לתכנית הנ"ל תובא בפני הועדה להתיישבות, תוך שלושה חודשים.

הצעת המסגרת תכלול גם אפשרויות של הקמת האחזויות נח"ל.

המשך הדיון נדחה.

הקצבות משרד המדע והפיתוח לחברות לפיתוח איזורי

הח/12

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה ת. גריזים וי. דקל.

מ ח ל י ט י ם הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, רושמת לפנייה את הודעתו כדלקמן של שר המדע והפיתוח בענין הקצבות של משרדו לחברות לפיתוח איזורי בסך 12,000,000 שקל:-

- א. החברה לפיתוח יהודה ושומרון - 5,000,000 שקל
- ב. החברה לפיתוח בקעת הירדן - 2,000,000 שקל
- ג. החברה לפיתוח חבל קסיף - 2,500,000 שקל
- ד. החברה לפיתוח מושבי הערבה עבור 3 המועצות האיזוריות של הערבה - 2,500,000 שקל

גרעין/.

גרעין "אדס" - דיווח המחלקה להתיישבות של
ההסתדרות הציונית העולמית בענין הכשרתו של
הגרעין והטיפול בו

הח/13

המנהל הכללי של החסיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית
העולמית מדווח בענין הטיפול בגרעין "אדס".

ה י ש י ב ה נ ב ע ל ת

ע"פ 1 חלק 2

סניפיה

מוכירות הממשלה

ש מ ר

פרוטוקול
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית
יום ב', ח' בכסלו התשמ"ד - 14.11.83

- נכחו: חברי הועדה - השרים:
י. נאמן - יו"ר, מ. נסים,
מ. צפורי
- נציגי ההסתדרות הציונית:
א. אביחי, ר. ויץ,
ע. לוינסקי, א. חבין
- בעדרו: חברי הועדה - השרים:
מ. ארנס, פ. גרופר (בחו"ל),
ז. המר, י. כהן-אורגד,
ד. לוי
- נציגי ההסתדרות הציונית:
מ. דרובלס, מ. ריבלין
א. שפירא

- מ. דקל - סגן שר החקלאות לעניני התיישבות
- ח"כ ח. פורת -
- פ. זולבק - משרד המשפטים
- מ. ארן - משרד ראש-הממשלה
- א. בוכמן - משרד האוצר
- ז. בן-יוסף - הסוכנות היהודית
- א. בראון - משרד הבטחון
- ז. ברקאי - משרד הבינוי והשיכון
- ת. גריזים - המנהל הכללי, משרד המדע והפתוח
- י. דקל - הסוכנות היהודית
- ש. יהלום - משרד החינוך והתרבות
- ד. לב - לשכת שר המדע והפיתוח
- י. מרגלית - משרד הבינוי והשיכון
- א. עסיה - משרד התעשייה והמסחר
- ח. צבן - הקרן הקיימת לישראל
- א. צור - לשכת סגן שר החקלאות לעניני התיישבות
- א. שבות - משרד המדע והפיתוח
- מ. שמיר - מנהל מינהל מקרקעי ישראל
- א. ליסנסקי - מזכיר הועדה

/סדר-היום

בפרוטוקול זה 36 דפים.

19-31 : 1487
19-31

		סדר היום:
הת/1	ההתיישבות בגליל	א.א. 1
הת/2	ההשלכות התקציביות על ביצוע תכניות ההתיישבות	א.א. 1
הת/3	המאזנים בכתרונות ובאלישע	א.א. 5
הת/4	איזרוח האחזיות:- א. מול נבו ב. בית הערבה ג. נחל צורי	א.א. 5
הת/5	תל-חיים:- הקמת יישוב קהילתי במסגרת גוש התיישבותי	א.א. 14
הת/6	עופרים ב'	א.א. 18
הת/7	הר-חלוץ:- יישוב קהילתי לעולים מארצות-הברית	א.א. 23

הת/1 ההתיישבות בגלילהת/2 ההשלכות התקציביות על ביצוע תכניות ההתיישבותהשר י. נאמן:

רבותי, אנו נפתח בישיבה. לצערי, זו תהיה ישיבה קצרה יחסית, גם בחרנו להביא מעט נושאים, כי ב-1600 אני צריך להזכיר את בן-גוריון בכנסת, מטעם הממשלה. הייתי רוצה לסיים את הישיבה ב-1545.

המילה "שונות" יכולה לכלול הרבה. אני אומר מה בדיוק עומד על סדר היום, היום. באיזרוח מדובר על שתי האחזויות - מול-נבו ובית הערבה. לגבי צורי עוד נראה. אח"כ ישנו נושא תל-חיים (בדרום מזרח רוג'ייב). אח"כ ישנו ענין עופרים ב'. פרופ' וייץ, כחבר הועדה, ביקש ממני לשים על סדר היום את נושא הגליל. גם הכטחתי לו בישיבה הקודמת. אני רק רוצה להזכיר אותו. אם חבר ועדה מבקש לשים זאת על סדר היום, אני שם זאת על סדר היום. אני רק מסביר, שעם כל הרצון הטוב, ואין מי שרוצה יותר ממני, שנגמור עם הנושא הזה, שנשחב כבר כמה זמן, וחבל שנשחב, למעשה, מה שסיכמנו אז היה, שההסתדרות הציונית או הסוכנות היהודית, יחד עם משרד הבינוי והשיכון ומשרד החקלאות יתקדמו בנסיון לסכם איזו שהיא מדיניות משותפת וגם החלטות לגבי הישובים. הענין כמעט הסתיים. גם הסברתי זאת לפרופ' וייץ. מה שחסר היה עוד זה איזה שהוא מסמך מסכם, שצריך היה להכתב ביחד. הספיקו כבר לכתוב את טיוטת המסמך, אבל עדיין, בצד של משרד הבינוי והשיכון, היא עוד לא עברה את השר. בגלל זה, הייתי רוצה, שלא לגמור את הנושא הזה היום. התקדמנו מאוד עם הענין. אני מבטיח, שלישיבה הבאה, שלא תדחה הרבה, כפי שאמר סגן ראש הממשלה בישיבה הקודמת - אני אשתדל שלא להשאיר רוחים גדולים מדי בין ישיבה לישיבה - הנושא יובא.

לפני שאנו נכנסים לנושאים, אני רוצה לומר רק עוד דבר אחד - בשבועיים האחרונים היו פרסומים (שהתבססו לא מעט על אמת, מכחינה זאת) על קשיים שישנם היום בביצוע התכניות ההתיישבותיות. אני לפחות יודע, שחלק

ניכר מהקשיים הללו נגרם בגלל קשיים בהזרמה מצד האוצר. העניין לא החל עכשיו. האפקט בחוץ מורגש עכשיו, אבל למעשה, זה אפקט שכבר ישנו מחודש אוגוסט, בעצם, מהרגע שהחלו הדיונים על הקיצוצים. אז הוקפאו שורה של דברים. אני מקווה, שעם זה שהממשלה מסיימת עכשיו את הדיונים הכלכליים - היא כמעט סלימה אותם, אבל יש פה ושם עוד דברים שצריכים להגמר - אני, מצידו, כממלא מקום יו"ר הועדה, אדאג לכך, שהנושאים ההתיישבותיים האלה גם כן ידונו ולא יפגעו בגלל הקיצוצים הללו.

השר מ. ציפורי:

יש לי הערה לסדר - ראשית, הדברים לא קשורים

בקיצוצים.

שנית, מחכה ישיבה משותפת. הדברים יתחילו והתחילו, כל שנה, בעובדה, שכל המשרדים לא מניחים את הנתח שלהם להתיישבות. עד שבידי הועדה הזו לא יהיה מסמך כולל, שאומר כי משרד זה וזה משקיע בשטחים כך וכך שקלים ומשרד אחר משקיע כך וכך והכל יהיה משחק אחד והועדה תהיה גורם מפקח האם כל משרד מקצה את הנתח שלו או לא, אז כל הדברים הם דיבורים בעלמא והקצב יהיה מקרי. הבעיה היא בעיה יסודית - איך עובדים? זה נכון לאו-דווקא ליהודה ושומרון, אלא בהרבה מגזרים אחרים, גם כן. למעשה, אין בשום אזור או בשום נושא בארץ איזה פרוייקט משותף. אם זה פרוייקט, יכול להיות, שהממשלה היתה צריכה להחליט, שביהודה ושומרון, אנו רוצים לתת כך וכך מיליארדים. ואז, מי שעוסק בפרוייקט הזה יקבע את החלוקה ואת העדיפויות הפנימיות. לכן, זה לא שייך לכן קיצוצים או לא קיצוצים. אתה יודע מה היתר נותנים? אתה יודע ממה אני אקצץ או לא אקצץ. אני יכול להחליט מחר, שאני לא משקיע אפילו אגורה אחת, יש לך על זה בקרה? לא. יש לך התחייבות ממני? לא. אותו הדבר לגבי יתר המשרדים. לכן, זו הבעיה היסודית. דיברנו לפני חודש על כך שנעשה ישיבה עם כל השרים הנוגעים בדבר, כולל מסחר ותעשייה ואחרים, כדי לראות, יחד, מה יכולים לעשות. אם לא, אני חושב שזה יהיה די עצוב כל הזמן.

השר י. נאמן:

אני מקבל מה שאתה אומר. זה נכון לגבי משרד המסחר והתעשייה, משרד התיירות וכו'. בכל זאת, אצל משרד הבינוי, זה לא סקטור יחסית קטן, אלא זו משימה כמעט עיקרית, אז לגביו, אני יודע, במקרה זה, שבאמת יש עיכובים בהזרמה, שגרמו לו לבעיות.

השר מ. ציפורי:

יובל, אני אמרתי לפני 6 שנים, שצריך להפסיק לבנות בשפלה. בבקשה.

השר י. נאמן:

בסדר, אולי נביא את ההחלטה לממשלה ונגמור זאת.

מר י. דקל:

אני רוצה להעיר שתי הערות, האחת נוגעת לענין הגליל - הסיכום כפי שהבאת כאן בהחלט מתקבל, פרט לבקשה, שמתוך המסכת של הגליל, אנו מביאים שני ישובים, שאנו מבקשים לדון ולאשר אותם, בלי להמתין לדיון המסכם שיהיה בישיבה הבאה. זה על דעת כל החברים שהשתתפו בהכנת המסמך. זה דבר אחד.

הדבר השני קשור להערה שלך ולתגובה של השר ציפורי. אני רוצה למסור פה איזו הודעה, שאיני בטוח איך תתייחסו אליה. היא קשורה לפעולות אזרחיות במספר מאחזים, שלאחרונה הוחלט לאזרח אותם. בישיבות האחרונות סיכמנו על אזרוח של מספר מאחזים. עם כל המהומה שהיתה מסביב, בצורה זו או אחרת, התחלנו בפעולה אזרחית בכמה מהמאחזים האלה, בלי כל אמצעים שיועדו לכך, אלא תוך כדי ספיגת אמצעים מינימאליים ואילוף האנשים (עם כל הכבוד להם), להכנס למערכות דיור פרימיטיביות ביותר, עם סידורי שרותים כימיים בחצר וקבוצה מצומצמת מאוד בכל מקום. השתדלנו ליצור לפחות מניין, גם זה לא הצלחנו. האנשים

מסדרים מנין ע"י זה שהם מביאים אורחים, כי יש דיור ל-5 משפחות בדולב, ל-7 משפחות בחרמש וכנ"ל מה שהולך להיות בגנים, במצפה-נטופה, בעתניאל, ברוגן. המצב הוא, שהמימון המינימאלי שמתאפשר הוא במסגרת של כל מיני התחכומיות וספיגות בפנים, על-חשבון פעולות אחרות, שהתחייבנו לעשות אותן ואנו לא עושים. אני מבקש, שיהיה ידוע, שהאנשים במקומות האלה נכנסים לחורף, בתנאים של פליטים ולא יהיה שינוי במצבם עד אחרי החורף. תנאי הדיור הם מאוד גרועים, מאוד פרימיטיביים. אני מעריץ את האנשים שמוכנים לחיות בתנאים האלה. זה המקסימום שאנו יכולים לתת להם בשלב זה. או שאפשר לקבל את ההחלטות כהחלטות לביצוע, לכשירחיב - אך לא כך הבנו את רוח ההחלטה.

מר אליהו עטיה:

בענין הגליל, אני מבקש שהגורמים בהסתדרות הציונית ומשרד הבינוי, לא ישכחו 2 דברים: האחד - דו"ח ועדת מנכ"לים, שלא מזמן עשתה עבודה גדולה בענין הגליל. והנקודה השניה - ישנו מתאם של פעולות הממשלה בגליל, שכדאי גם אותו להכניס בסוד העניינים.

השר י. נאמן:

בסדר. אני מציע שנפתח ב-2 או 3 ההאחזיות. לגבי השלישית, אני פשוט לא זוכר איך הצגנו את הענין לפליאה, למשרד המשפטים. אנו צריכים רק לדעת, האם יכולה להיות מאושרת היום או לא.

מר י. דקל:

בבקעת הירדן קיימות 9 האחזיות נח"ל. אחת מהן - שדמות מחולה (שלח) כבר בתהליכי איזרוח סופיים. נבנה ישוב הקבע והחיילים בגמר מחזור הנח"ל, בעוד חדשיים, יצאו משם ובמקומם יכנסו חברי שדמות מחולה, שנמצאים היום בישוב מחולה. נשארות 8 האחזיות. מתוך 8 האחזיות, קיימות 3 האחזיות בצפון הבקעה, ששתיים מהן קיימות והשלישית בהקמה. בהקמה נמצאת גיבסנית, הידועה בשם רותם, פלס ונחל יבוק (חמדת) - שלושה ישובים, שהועדה הזו החליטה, בשעתו,

להקים אותם במתכונת קבע, כאשר האחזות הנח"ל תהיה השלב הראשון להתפתחותם. לא צריך להחליט החלטה נוספת על איזרוח - איפה שיאפשר התקציב ויהיו גרעינים, אפשר יהיה ליישב את המקום.

הת/3 המאחזים בבחרונות ובאלישע

המאחזים בבחרונות ובאלישע - הוחלט בישיבה האחרונה לאפשר את איזרוחם. שוב, איזרוחם יתבצע כאשר אפשר יהיה לעשות זאת מנקודת ראות הגרעינים וההחלטות על האפשרות התקציבית. לגבי אלישע, כדאי שתראו את ההערות שהגברת אלבק שלחה לנו אחרי הישיבה הקודמת. הישוב יוקם לא במקום המאחז, אלא 3 ק"מ קצת צפונה מערבה למקום הנוכחי, במקום שבו ישנה קרקע כאדמת מדינה.

הת/4 איזרוח האחזיות

א. מול נבו

ב. בית הערבה

ג. נחל צורי

נשארו עוד 3 האחזיות של הנח"ל בבקעה - מול נבו, בית-הערבה ונח"ל צרי - אנו מביאים את שלושת הישובים האלה היום, בבקשה לאפשר את איזרוחם, באותה המגבלה שקשורה לאפשרויות הכספיות, לביצוע הכשרת הקרקע והפיתוח. כלומר, לא מדובר בהתיישבות מיידית, אלא בתכנון, בהתגבשות ופיתוח המסכת האזורית שקשורה בעניין.

בית-הערבה ומול-נבו הם ליד מנזר דיר-חג'לה. זה

אזור שנמצא צפונית-מזרחית לגשר עכדאללה. נח"ל צרי - אנו מציעים להקים ישוב לא

במקום של האחזות הנח"ל, אלא בשטחים שנמצאים ממזרח. אני מבקש לתקן בדף שהעברנו על נח"ל צורי, כי הנ.צ. הוא 148:194, שהוא המקום המיועד לפיתוח הישוב בתוך השטחים מצפון למושב שהוקם, בשם נעמי (נעמה). ביקשתם שנלך בעקבות ועדת השמות.

אנו מציעים, ששלושת הישובים האלה יקבלו אפשרות איזרוח והפיתוח שלהם יעשה בהתאם להתפתחות כח האדם והתקציבים.

רק שתי הערות קצרות - ראשית, אתם יודעים, שלאחרונה, פרופסור פוהריליס עמד בראש ועדה, ממנה ביקש ראש הממשלה לבדוק את נושא בקעת הירדן. כל 8 הישובים שמנית, נכללים במסגרת ההמלצות של הועדה הזו, שתוגשנה ותאושרנה לממשלה. הישובים האלה כבר כלולים בתוך המסגרת.

שנית, הקמתם של הישובים והקצאת אמצעי יצור חקלאיים להם, כפופה להחלטות המקובלות במינהל התכנון, ברשות התכנון החקלאי, בתאום עם משרד החקלאות. זו הבקשה. אנו מבקשים את אישור הועדה.

מר א. בראון:

אני רוצה להוסיף, שזה יהיה בפרוטוקול - למעשה, גם בית הערכה וגם מול גבו, יועדו בוועדת גבתי להיות קיבוצים של התק"מ. כדאי שזה יהיה רשום. כי פה כתוב: ישוב כפרי.

מר י. דקל:

אנו ניזהרנו לא להביא פה סיכומים, אז כתבנו:

ישוב כפרי.

מר א. בראון:

אבל על זה, למעשה, כבר הוחלט בוועדת גבתי.

מר מ. דקל:

זה עדיין לא מחייב. אני מציע לא להכניס זאת

לפרוטוקול.

מר אליהו עטיה:

בית הערבה הוא באותו מקום של בית-הערבה הראשון?

מר י. דקל:

לא, בית-הערבה המקורי נמצא במקום הזה, שהוא 1.5

ק"מ מגשר עבדאללה מערבה. בית-ערבה שיוקם עכשיו, ימצא מהעבר הצפוני של אותו כביש, במרחק של 2 ק"מ מאתר בית הערבה ההסטורי.

מר בוכמן:

אני רוצה לשאול, האם הועדה מודעת לשת"י נקודות

שהעלאנו בזמנו - לעובדה, שבבקעה יש כ-250 יחידות דיור ריקות. ולעובדה השניה - שלא תהיה פרנסה מחקלאות באזורים האלה. אולי תהיה תעסוקה, אבל לא תהיה פרנסה.

דבר נוסף, שאני רוצה להגיד על דברים שנאמרו

קודם - אמנם יש איזו הקפאה והאטה בתקציבים, לא רק בהתיישבות אלא בכל הארץ. יחד עם זאת, לדעתנו, המגבלה העיקרית היא מגבלה של יהודים לא של תקציבים. אין מספיק מתיישבים. יש הרבה אזורים פיתוח וערי פיתוח, שמתחרים על כמות מוגבלת של יהודים. אין עליה. יותר נוח להגיד שאין תקציבים, אבל זו עובדה.

השר י. נאמן:

זה לא נכון, ליהודה ושומרון יש 3,000 משפחות, חוץ מכל הגרעינים, שנרשמו במבצע ההכוונה ואנו לא מסוגלים לספק להן מקום. זו עובדה. זה לא אומר, שהן מוכנות לבוא לשבת בבקעה, אבל הן כן רוצות לשבת בשומרון, ביהודה ובחבל עזה. אין לנו בשבילן ישובים.

מר בוכמן :

אולי נשאל את משרד השיכון כמה יחידות דיור ריקות ניתן למצוא שם.

השר י. נאמן :

בועדה הזאת, לפני ישיבה או שתיים, אנחנו דנו דיון ארוך בדו"ח של מבצע ההכוונה. תוצאת אותו דיון היתה, שאנו עומדים בפני 3,000 משפחות, שאין לנו בשבילן דירות. ביקשנו מהסוכנות היהודית ומההסתדרות הציונית לתכנן מחדש את התיכנונים שלהן, כדי למצוא איך לעמוד בפני הבעיה הזאת. אנחנו מבינים שהבעיה היא תקציבית, אבל היא רק תקציבית. אני לא מקבל שהיא לא תקציבית. יש לנו 3,000 משפחות, שאין לנו תשובה בשבילן. זה כולל את חבל עזה - ולא עשינו את המבצע אלא בגוש דן. אילו היינו עושים אותו, עכשיו, באזורים אחרים, היו מצטרפים לתור עוד אחרים.

מר מ. דקל :

אני מצטער, שמשרד האוצר העלה את הסוגיה הזאת. במיוחד את החלק השני שלה - לא על 250 דירות העומדות ריקות, כי ה-250 דירות זה פועל יוצא מחלק ב'. הביטוי שלך, שאלו יהיו ישובים שתהיה בהם תעסוקה, אבל לא תהיה בהם פרנסה, הוא מאוד לא נכון, כי לפי הקונספציה הזאת, כל החקלאות בארץ תהיה מאוד מועסקת בלי פרנסה. הבעיה של החקלאות בבקעת הירדן היא כמו הבעיה של החקלאות בכל הארץ.

מר ר. וייץ:

כמו כלכלת הארץ כולה, חוץ מיצוא.

מר מ. דקל:

בנוסף לזה, ראש הממשלה הטיל על ועדה בין-משרדית להגיש המלצות והיא הגישה את המלצותיה. משרד האוצר צריך להיות מודע להמלצות האלה, גם כשהוא לא מסכים.

מר י. דקל:

מה לא מסכים? הוא חתם על ההמלצה.

מר מ. דקל:

גם כשהוא לא מסכים, הוא לא צריך להעלות זאת כאן. על אחת כמה וכמה, כאשר נציג שלכם היה בוועדה, אז אי אפשר לבוא לכאן ולדבר על מסמך שהוצא על-ידי המשרדים בשיתוף עם משרד האוצר. זה מצער. בדמה לי, אני חושש, שיש כאן אווירה לא סימפטית ולא כל כך עובדתית.

השר י. נאמן:

אני מודיע, שאין בעיה של יהודים, לכל אזור שזה לא יהיה. אין בעיה של יהודים גם לבקעה. יש אזורים, שבהם אנו לא צריכים לעשות מאמץ מיוחד כדי ליצור את אמצעי הפרנסה ואז מספיק שיש יהודים. יש אזורים, שבהם אנו חייבים לדאוג ליהודים, שתהיה שם תעסוקה. גם זה ענין של כסף. תכניות יש, כסף אין.

מר א. בראון:

אני רוצה לומר, כי לגבי הקיבוצים או אלה שמיועדים להיות קיבוצים - "מול נבו" ו"בית הערבה" - הנח"ל והתנועות מארגנים

עכשיו גרעינים שיעברו את השלבים בנח"ל ומיועדים למקומות האלה. כלומר, זה סוג אחר של התיישבות, זה לא מושב. לכן, אני בהחלט חושב, שבשביל שהסוכנות או החטיבה להתיישבות תתחיל לפתח את המקום הזה, צריך להחליט על כך עוד היום ואין זה שייך האם המקומות ריקים או יש אנשים או אין, כי זה היעד של גרעינים שמיועדים אותם לבקעת-הירדן ע"י התק"מ. זה גוש שלם של התיישבות, שהם מארגנים אותו.

ח"כ ח. פורת:

אני רוצה להעיר שתי הערות, האחת באשר לנושא של ההתיישבות בבקעה. בעקבות ההצעה שעומדת פה על הפרק, של איזרוח מול-גבו, בית-הערכה ונח"ל צרי, כפי שהוזכר כאן, להתיישבות קיבוצית...

מר י. דקל:

נח"ל צרי מוצע להיות מושב.

ח"כ ח. פורת:

התיישבות שיתופית או התיישבות חקלאית מובהקת. אני רוצה להעיר הערה, שנוגעת, דווקא, לסיכום שהיה לנו בישיבה הקודמת ואני קצת הופתעת, כשראיתי את הפרוט של הסיכום כפי שהופיע כאן. היא נוגעת לאלישע. אני חושב, שההתיישבות החקלאית בבקעת הירדן, עם כל השטחים הנוספים שהוקצו לה ממזרח לגדר המערכת וכו', גותנת לנו איזו תשובה. יחד עם זאת, חשוב מאוד, שבבסיס את ההתיישבות בבקעת הירדן, לא רק על התיישבות חקלאית פרופר.

נדמה לי, שבשעתו, כשדנו על הנושא הזה של אלישע, דווקא על רקע יישוב עוד 3 יישובים חקלאיים, דיברנו על כך, שיהיה יישוב, שיכול להיות יישוב מעורב, שחלק מהמשפחות בו יהיו חקלאיות, אבל הקרבה שלו ליריחו והצורך לתת משקל נגד לאוכלוסיה הערבית ביריחו, הולכים בכיוון של יישוב קהילתי. כשאני קורא פה באינפורמציה, שמדובר פה על יישוב שמחונן, סה"כ, ל-60 משפחות

בלבד - כפי שמצויין בפרוטוקול הקודם - ויבוסס רק על חקלאות, אני חושב, שיש כאן איזו שהיא החמצה של אפשרות, שבצד הישובים החקלאיים, יהיה ישוב קהילתי. אני מעלה את הדברים האלה דווקא כאן, מפני שאנו הולכים לאשר עוד 3 ישובים חקלאיים וצריך להיות איזון בין הדברים, כדי שתהיה פה אפשרות גם לישוב חקלאי וגם לישוב קהילתי.

זו הערה לדיון הקודם, שאמרתי אותה על רקע ההחלטה להקים עוד 3 ישובים חקלאיים, שאני שלם איתה לגמרי, כי הם באמת מתאימים לכך.

אני רוצה לומר לאיש האוצר - יהודה דקל הזכיר כאן, שישנם ישובים קהילתיים, שכבר אוזרחו והמשפחות כבר יושבות בהן. אני לא מדבר רק על הנושא של מה שעומד בצנרת, אלא על ישובים שבהם כבר יושבים אנשים, בתנאים קשים ועל גרעינים, שמאחריהם נמצאות עוד עשרות משפחות, שאינן יכולות להכנס פיזית, כי אין להן מבנים. הם יצטרכו לעבור את החורף בתנאים הקשים והגרועים ביותר - כמו בחרמש, עתניאל, דולב. אלו ישובים שהחלטנו על איזרוחם והם אוזרחו בשמחה רבה. לגבי ישובים אלה, מעבר לדברים האחרים, אי אפשר לומר שאין שם משפחות, כי המשפחות יושבות פיזית בשטח וכל מה שנדרש הוא, שמשרד השיכון יבצע את הקמת הגרעין הראשון של הישובים האלה, בתקופה הקרובה ביותר, כדי שלפחות זה לא יהיה בתחום ההקפאה. אני לא רוצה לנהל על זה עכשיו דיון יוסי, אלא העלאתי זאת על השולחן בתשובה לדבריו של נציג האוצר.

השר י. נאמן:

אם נציג האוצר לא שמע, אז אפילו הוזכרו

בתי-שימוש כימיים.

מר ר. וייץ:

אני מוצא את עצמי במצב מוזר, כי אני תומך בחנן פורח, אבל כשהוא צודק, הוא צודק. אני חייב לומר, שהוא צודק ואני תומך בגישתו הפעם.

אני חייב להגיד לחברי משכבר הימים (ולא אוסיף פה אף מילה, כדי לא לקלקל את הרושם ולהרגיז את ציפורי) כי אני לא מסכים איתך בהחלט לגבי הדברים שאמרת לגבי החקלאות. אני מציע לשולחן הנכבד הזה להתייחס בזהירות מרובה, כי העתיד עכשיו מתגלגל עלינו במהירות יותר גדולה מאשר חשבנו. אין לי ספק, שחקלאות היצוא, במקומות האקלימיים המתאימים, בלי ספק, תביא רווח רציני לכלכלת מדינת-ישראל.

מר מ. דקל:

אני מסכים איתך, אבל אז גם משרד האוצר צריך לשנות קצת את הקונספציה שלו.

מר ר. וייץ:

הוא ישנה. המציאות תביא אותו לשינוי, אל תדאג.

מר בוכמן:

אם הממשלה תחליט על סדר עדיפויות, נשנה את הקונספציה.

הגב' פ. אלבק:

קודם כל, לצד הקרקעי - לגבי צרי, רק שיהיה ברור, שהמקום שהראו על המפה הוא לא ה-נ.צ. הכתוב בסימון, אלא צריך להיות 195:148 ואז זה הישוב שכולם התכוונו אליו. זה בסדר.

את שני האחרים לא בדקתי, אבל היות והמאחז קיים ומדובר על המקום שבו המאחז, אז אני מניחה שלכך מתכוונים.

עכשיו, כעקרת בית, לא בתפקידי - אני רוצה לומר מילה לגבי הישובים שמקימים בדרום בקעת-הירדן. יש לחשוב שאם התעסוקה לאנשים היתה בתוך מבנים עם מיזוג אוויר, זה יכול היה לתרום לעניין. אנו כל הזמן חושבים על חורף, אבל שם צריך לחשוב על חום הקיץ. הנימוק נגד ההתיישבות שם הוא בעיקר החום בחוץ, כולל בישובים החקלאיים.

השר י. נאמן:

אני מבין, שאנחנו סיכמנו לגבי שלושת הישובים החדשים האלה - כלומר, איזרוח של מול-נבו, בית-הערבה וצרי. שניים קיבוצים. האחד לא. כולם חקלאיים בעיקר.

ישנה הערה שהעיר חנן לפרוטוקול הקודם, לגבי אלישע - אנו ממליצים, שהמתכננים יבדקו את האפשרות לראות באלישע גרעין לישוב גדול יותר, שיהיה, פחות או יותר, יריחו היהודית.

מר י. דקל:

בעניין הזה, אם יורשה לי, אני רוצה לחזור לוועדת פוהריליס. מאחר והמחלקה להתיישבות לא חשתתף בדיון בממשלה, כאשר יחליטו לאמץ או לא לאמץ את הדו"ח, היא הודיעה לשר החקלאות, שהיא מבקשת, שהוא ייצג גם אותה שם ויביע את תמיכתנו בתכנית. כי פורמאלית היא צריכה להיות מאושרת ע"י ראש הממשלה והממשלה.

בנוגע להצהרה באשר לאלישע וריחו - דו"ח ועדת פוהריליס התייחס באופן ספיציפי לעניין הזה. הוא קבע, שמוקד האיכלוס הלא חקלאי,

כרגע, שבו יושקע מאמץ לאומי גדול, יהיה במעלה אפרים. כל פיתוח אחר, ככל שיהיה חשוב, צריך להיות מסומן, אבל הביצוע שלו יהיה בהתאם לקצב האיכלוס ולאחר שמעלה-אפרים יעבור איזו נקודת המראה. לכן אנו לא מתייחסים כרגע לכמה הצעות שיש לנו באמתחתנו להקים ישובים לא חקלאיים נוספים בבקעת הירדן, ביניהם בסביבות יריחו. לכן, אלישע יהיה כפי שהחלטנו. יהיה בפרוש מקום להציע הצעות נוספות, שחלק גדול מתעסוקתם יהיה לא חקלאי - יש תעסוקות כאלה בסביבה, אבל לא בתחרות עם מעלה אפרים.

השר י. נאמן:

אני לא חושב, שמישהו התכוון לתחרות עם מעלה אפרים. מה שכרוך, שלישוב כזה ביריחו יש לו לפחות נושאים תיירותיים ואחרים, שיכולים להיות בסיס, בסביבה זאת, לישוב אחד כזה.

מר מ. דקל:

השאלה אז, האם אלישע צריך להיות למטה, בחום הזה, או צריך להיות למעלה.

השר י. נאמן:

אנו רשמנו את ההערה.

הת/5 תל-חיים: - הקמת יישוב קהילתי במסגרת גוש התיישבותי

השר י. נאמן:

אנו עוברים לתל-חיים. אני מבין, שזה משלים את

ההתיישבות באזור שכם.

מר י. דקל:

האזור שמסביב לשכם כולל היום את הישובים: תפוח, אלון-מורה, ברכה, והפעם האחרונה שהחלטנו להקים שם ישוב, היתה על יצהר. אנו מדברים על אזור, שכולו נמצא מדרום וממערב לשכם. אלון-מורה - במזרח, ברכה - מדרום, תפוח - מדרום, יצהר - מדרום - הכל ישובים קיימים.

עכשיו מוצע לפתח גוש התיישבותי, שאנו קוראים לו בשם כללי אחד - תל-חיים. מתוכו מוצע להקים היום את הישוב הראשון - תל-חיים, שנמצא במקום שנקרא חורבת חיה. מוצע להקים פה ישוב קהילתי, שישתלב במסכת האזורית, ואולי, בעתיד היותר רחוק, ישתלב במערכת של עוד כמה ישובים. הוא ממוקם 5 ק"מ מדרום-מזרח לשכם, בסביבת האתר שהיה בשעתו אלון-מורה שפורקה. אנו מציעים, שהישוב יתוכנן, בשלב הנוכחי, ל-250 משפחות ותעסוקת הקהל תהיה בעיקר מתעשייה, שרותים, תיירות ומסחר. הישוב יהיה קשור, לפי ההצעה למרכז העיר שומרון, שמאגדת את כל יתר הישובים.

השר מ. ציפורי:

להשכלתי, האם על דבר כזה דיברת עם משרד המסחר והתעשייה לשמוע מה הם אומרים, למה הם מתכוונים, או שכתבתם תעשייה וזהו? אני מתעניין בעבודת המטה.

מר י. דקל:

אני אסביר לך את עבודת המטה - במערכת התאום של בחירת התעסוקות לישוב, בדרך כלל, אנו פונים לגופים המקצועיים הפורמאליים וגם לגופים המקצועיים הלא פורמאליים. למשל, נושא הישובים החקלאיים חייב להיות מתואם עם משרד החקלאות, עם הגופים המתכננים במשרד החקלאות - איזה סוג חקלאות וכו'. אותו הדבר כאן. אנו הרי צריכים אח"כ מפעלים מאושרים.

משרד התעשייה סייג את עצמו להתמחות ספציפית ב-2 דברים: האחד, הוא מסייע, באופן מאוד, מאוד עיקבי, לפיתוח תשתית לתעשייה, גם אם התעשייה אינה ידועה מראש. והשני - הוא מקצה סטטוס של מפעל מאושר, במידה והישוב נמצא באזור פיתוח. זה הכלל ביחסים עם משרד התעשייה. הם לא משתתפים, כגורם פעיל, ביזום הקמת ישוב. יזום הקמת תעשייה הוא חלק פעיל מהמערכת.

השר יג. נאמן:

גם שם יש היום בעיה תקציבית בגלל הרפורמות הכלכליות שנעשו בזמן האחרון. גם שם יש איזה מעצור, שצריך יהיה לעבור אותו.

מר רג. וייץ:

אדוני היו"ר, אני רוצה להתנגד להקמת הישוב

המוצע.

השר יג. נאמן:

מראה על המפה: תשמע, רענן, מפה ומטה אין אף ערבי. בכל הרכס הזה אין אף ערבי. הוא מתחבר לגיתית ולמשואה.

מר רג. וייץ:

אני רוצה להעיר את תשומת לב חברי הועדה, האחראים להקמת ההתיישבות ולעתידה, שהקמת ישב נוסף בסביבות שכם, יוסיף קושי בטחוני שוטף עצום, עם תקלות ועומס, מבלי להוסיף מאומה לבטחונה ארוך הטווח של ישראל. משני נלמוקים: ראשית, כל ישוב במקום כזה, ממילא מחסיר מחיזוק הקו האינטרטגי לאורך הירדן, שבו יש לראות את הקו החשוב ביותר ולחזקו ככל האפשר. שנית - הוא רחוק מהמרקם האזורי של הישובים בגב ההר וכך מוסיף נטל כבד, כלכלי ושרותי, על גבה של המדינה. אני סבור, שאלה העוסקים בהתיישבות וקצת מנסים לראות את העתיד, גם הבטחוני וגם הכלכלי, חייבים להתנגד להקמת הישובים הללו

ולאפשר להעביר את האמצעים המוקדשים להם לחיזוק יתר של הקו, שלדאכונני הגדול, אינו מתקדם בצורה שצריך להתקדם - ברמת הגולן, בקעת הירדן והערבה. אני מציע, שתחשבו מחדש, לפני שתתמכו בישוב הזה. אדוני היו"ר, תודה רבה.

השר י. נאמן:

תודה לך. אני רק רוצה לומר לך, שיש בתוכנו רבים, שרואים את כל השומרון ככזה שאפשר להתיישב בו, אבל גם בנימוקים ובגישה שלך, רענן, אני חושב, שכשמעלה-אפרים כאן, ופה ישנו רכס, שאין עליו כפרים, אז גם מבחינתך לא צריכה להיות התנגדות לגבי המקום הזה, אבל זכותך להתנגד.

מר ר. וייץ:

אדוני היו"ר, יש לי הצעה. נדמה לי, שהוכחתי מספר פעמים סביב השולחן הזה, שדעתי מתייחסות לגופו של ענין ולא למי שאומר אותן. הוכחתי זאת היום בישיבה. על-כן, אני מציע, שתדחה את ההחלטה על הקמת הישוב, ושנינו (עם מי שאתה רוצה להזמין ומי שאני אדמין) נצא לשטח ונסתכל. אני מוכן לשקול את הנושא מתוך מחשבה פתוחה. אם אמנם, ישוב כזה יכול להוסיף לחייץ הבטחונני, מבלי שיוסיף לתחומי ישראל ישוב ערבי ניכר, אלא יראה כתיקון גבול, כפי שאני הצגתי את גוש עציון, מספר פעמים (וחנן, שעזרתי לו לעלות לשם, יודע מאז ועד היום הזה, שעשיתי מלאכתי נאמנה) אני מוכן להשתכנע. אדרבא, תדחה את הדיון ואני מוכן ומזומן לצאת איתך יחד, עם מי שאתה רוצה, לבדוק את הענין, על-מנת לחזור לשולחן הזה ולהביע את דעתי. תודה רבה. הצעתי רצינית.

השר י. נאמן:

אני אביא זאת להצבעה כאן, אבל בכל זאת, חוץ מזה, אהיה מוכן גם לצאת איתך, כדי שתהיה לך הרגשה שכדאי היה.

מר ר. וייץ:

לסייר איתך אצא תמיד ברצון. זה לא שייך לעניין.

השר מ. ניסים:

מה באשר למצב הקרקעי?

הגב' פ. אלבק:

זה שטח שהוכרז כאדמת מדינה. יש שם קרקע. אני לא רוצה להתערב בדיון האם יש שם ערבים או לא, אבל כשרצינו להכריז על המשך השטח שם אדמת מדינה, הקושי היה למצוא בפני מי להכריז, כי כמעט אין שם תושבים. הקצה המערבי הוכרז, הועבר לערערים והכל זמין לבניה. בהמשך מזרחה, עדיין לא הסתיים המועד, אבל על כל פנים, השטח המוצע בשלב זה הוא אדמת מדינה.

השר מ. ציפורי:

כל שטח שאינו מיושב, במדינת ישראל, הוא חשוב. אפשר להתווכח על עדיפויות. אבל כשיש אזור, שאין שם יהודים, יש שם אדמה ממלכתית פנויה, לפסול זאת, סתם כך, זה לא בסדר. אילו היית אומר, כי בסדר הקדימויות יש לך קדימה קודמת, אז על קדימויות אפשר להתווכח, אבל לפסול את זה, אני מתפלא עליך.

השר י. נאמן:

אני מבין, שלחברי הועדה, חוץ משר לפרופסור וליץ, נראית הקמת הישוב. תודה רבה.

הת/6 עופרים ב'

השר י. נאמן:

אנו באים לעופרים ב'.

מר מ. דקל:

אני אציג את עופרים ב'. עם הנושא הזה, אני נמצא כבר פעם שלישית בישיבה זאת. עופרים ב' הוא על הכביש שהולך ממצפה גבעת-כח לכיוון חלמיש.

(מכאן רשמה ד.ת.)

(עד כאן רשמה ל.ד. - מכאן ד.ת.)

לפני כחודש, הנחנו שם את אבן פינה לעופרים א', של משרד התקשורת. בהמשך הגבעה יהיה עופרים ב'. מבחינת אדמות המדינה, הנושא סגור, כי האדמות הן אדמות מדינה. ביקשנו ממשרד הבינוי לבדוק את כל המערכת. כרגע אומר לי זאב, שהעניין לא סגור, אך נדמה לי, שאין כל סיבה שלא יהיה סגור.

אני רוצה להבהיר נקודה מסוימת. לעופרים ב' עומדים לעלות 3 גרעינים ויש להם 3 עמותות: גרעין של עולים מדרום אמריקה, גרעין של עובדי חברת החשמל וגרעין מעורב. במקום להקצות את הקרקע לעמותות, על מנת שאח"כ הן תעכרנה זאת לחברה המכילה את התשתית, שהיא תחתום על החוזים המתישבים, עשינו קפיצת דרך וביקשנו מחברת "ערים" - חברה ממשלתית, המשותפת למינהל מקרקעי ישראל ולמשרד הבינוי - להכין את התכניות לכל שלושת הגרעינים ואח"כ יחתמו על החוזים עם כל גרעין וגרעין בנפרד. בדרך כלל, היינו מוסרים את האדמה, בשלב א', לעמותה והעמותה היתה מבצעת הלאה. כאן יש מודל, שאם יצליח, נצטרך לאמץ אותו.

השר י. נאמן:

זה, באמת, מודל מעניין. אני חשבת, שהעניין

סגור.

סגן השר מ. דקל:

בישיבת ההכנה, שנחקימה לפני שבועיים, נאמר בשם
משרד הבינוי, שבעופרים הכל בדוק ומסודר.

מר ז. ברקאי:

החומר שיש לנו נבדק. אנו התיחסנו ל-1,050
דונם, שנמצאים מזרחה לכביש ולא התיחסנו לכל המשבצת. בשלב זה, ניתן לבנות שם
למעלה מאלף יחידות דיור.

כל הפיתוח עד ראש השטח - בגלל שזה קרוב לעופרים
ובהנחה שזה מתקשר אחד עם השני - הוא בסך הכל כ-80 מיליון שקל, לפי מדד אוגוסט.
אין משרד הבינוי מתקצב לזה ואיננו מתכוון לתקצב זאת.

סגן השר מ. דקל:

המשרד לא מתכוון לתקצב זאת בשנת התקציב
הנוכחית?

מר ז. ברקאי:

לא מתכוון לתקצב זאת בכלל.

דבר שני, יש שם בעיות תכנוניות, שצריך לפתור
אותן, תוך כדי מהלך התכנון.

הסידור עם חברת "ערים" בהחלט ניתן להיעשות והוא
יותר סימפטי מאשר הקצאה לעמותה, כשאינך יודע, בדיוק, עם מי אתה מדבר היום ועם
מי אתה מדבר מחר, אך הנושא, פורמלית, עוד לא הוחדר לגמרי. "ערים" טיפלה בזה
עד בקודת זמן ובשלב מסוים, הפסיקה לטפל עד לאישור ועדה זו.

סגן השר מ. דקל:

בינתיים, גם התהליך הפורמלי עם חברת "ערים"

נסתיים.

מר ז. ברקאי:

אנו קיבלנו לעיון את החוזה המוצע עם המשתכן.
ב-11 באוגוסט ש"ז כתבנו מכתב לחברת "ערים" וביקשנו תשובה עניינית, עם תיקון
מספר הערות ביחס לחוזה בין "ערים" לבין התושבים העתידיים לחתום על החוזים. עד
היום, לא קיבלנו תשובה למכתבנו זה ומדובר בכמה דברים, שנראים לנו די רציניים.
לפיכך, הייתי מבקש לרשום הסתייגות בענין זה, שהאישור אינו פוטר את "ערים", את
העמותות, או כל גוף אחר, לתקן את החוזים, כפי שאנו רוצים.

גב' פ. אלבק:

אני רוצה להעיר שני דברים, כדי שלא תהיה

אי-הבנה.

ראשית, עד כמה שאני יודעת, אין פה 1,050 דונם,

אלא בין 800 ל-900 דונם.

שנית, כדי שיהיה ברור שמדברים על אותו שטח, מה

שהוכרז אדמת מדינה זה נ.צ. 1549-1585.

מר א. בראון:

יש סכנה, שיקימו את הישוב במקום אחר? כמה אתם

עוסקים?

מר ז. ברקאי:

זה לא ענין לוועדת השרים.

גב' פ. אלבק:

אני מציעה, שנתאם עם משרד הבינוי, לוודא שזה

השטח הנכון.

השר י. נאמן:

אני מציע לאשר את הישוב, אך הנני צריך להבדק

בין משרד הבינוי לגב' אלבק. שנית, רשמנו לפנינו, שמבחינה תקציבית, משרד הבינוי מתכוון להטיל על המתישבים או החברה, את הסכום של 80 מיליון שקל, בערכים של אוגוסט, כמו כן רשמנו, שיש פרטים, שחייבים להיות מסוכמים, לגבי המודל הזה, שאנו רואים בו נסיון מעניין ומבטיח, לגבי הדרך לטפל בהתיישבות הפרטית.

סגן השר מ. דקל:

הסיכום מקובל, אך העובדה שמשרד הבינוי אינו

עומד לפתח את התשתית לראש השטח, למרות שעד היום, זה היה איזור, שנקרא איזור ג' ומשרד הבינוי כן עשה זאת, יכול להיות, שהיא מחייבת לקיים דיון של השרים בממשלת ישראל, לגבי מדיניות הסיוע ביהודה ושומרון. זהו מרכיב חדש לחלוטין.

השר י. נאמן:

בלאו הכי, אנו מתכוונים לקיים דיון תקציבי

עקרוני, בקשר לדברים שאמרתי בפתחת הישיבה. יכול להיות, שדיון עקרוני זה לא יכנס לפרט מהסוג הזה, שמשרד הבינוי, אם אני מבין, רוצה לשנות את הנוהל לגבי איזור ג'. נצטרך לדון גם לגבי השיטה.

רשמנו את הענין, מבחינת כוונות משרד הבינוי,

לגבי ישובים באיזור ג'.

הת/7 הר-חלוץ: - יישוב קהילתי לעולים מארצות-הברית

השר י. נאמן:

אני עובר לנושא הגליל. רענן, אני סיפרתי שאתה, כחבר הועדה, ביקשת ממני לשים זאת על סדר היום ולמעשה, הנושא כמעט מסוכס. אני מבין, שטיוטת המסמך כבר קיימת, אך עדיין לא ראה אותה השותף הממשלתי, במקרה זה שר הכיבוי.

השאלה היא אם אפשר לדחות את הדיון בנושא לישיבה הבאה. אמר לי יהודה דקל, שמבחינתכם, את הדיון בנושא העקרוני אפשר לדחות, אך הייתם רוצים להעלות, בכל זאת, את עצם ההחלטה לגבי שני ישובים. אני רוצה לשאול את יוסי מרגלית, אם הדבר אפשרי.

מר ר. ויצן:

אומר, תחילה, את עמדתי. אני מסכים לדחיה. אני חושב, שזה טוב, שהנושא הכללי יעובד על דעת שני השותפים.

אולם, ישנם שני ישובים, שעליהם אין חילוקי דעות וחשוב מאד לאשר אותם. ישובים אלה קשורים בשתי קבוצות מאד רגישות. מדובר בעולים שממתינים וכל פעם דוחים אותם. לכן, אני מבקש לאשר רק שני ישובים אלה, שעברו את כל הגלגולים ולגביהם אין כל חילוקי דעות.

לגבי כל השאר, אני מציע שועדה זו תקדיש ישיבה מלאה על כל נושא המצפים, יעודם, חלוקת התפקידים וכו'.

מר י. מרגלית:

כתוצאה מהגישות השונות והטיפוליים של הגורמים השונים, נוצרו פה ושם חילוקי דעות בדרך ההתיישבות בגליל. סברנו, שמן הראוי, שכל הגורמים, העוסקים ביזום ההתיישבות, ישבו ויגבשו עקרונות משותפים, שאותם יביאו לשולחן זה, בצורת מסמך עקרונות, המקובל ע"י כל הגורמים ובעקבות מסמך זה, תהיה התייחסות לכל ישוב וישוב, שלגביו תהיה יוזמה: (א) באיזו מידה הוא משתלב עם העקרונות; (ב) במידה שהוא נוגד את העקרונות, מהן הסיבות לתמוך בו. מסמך זה ישמש מעין מסמך מנחה ודרך פעולה לועדה.

הנושא טופל בצורה כזאת, שלמעשה יש הסכמה מלאה. פה ושם יש ניואנסים שונים לגבי ישוב זה או אחר.

היוזמה של המחלקה להתיישבות לגבי שני ישובים, כמו הר-חלוץ ואבטליון, אינה נוגדת את העקרונות, שהתגבשו בוועדה המכינה. אנו רק סברנו, שמן הראוי להביא לועדה זו משהו מסודר ושלם.

באשר להר-חלוץ, למיטב ידיעתי, יש מצב קצת לא נוח למחלקה להתיישבות, עם אותה קבוצת עולים העומדת בפתח.

לגבי אבטליון, למיטב ידיעתי, המצב שונה לחלוטין, גם מבחינת התכנון וגם מבחינת הקבוצה.

אני הייתי ממליץ, שהועדה תקבל החלטה, שבישיבתה הקרובה, תאשר את כל מסמך הגליל. באשר להר-חלוץ, עקרונית מוסכם. נדמה לי, שלא טוב להכניס, מעבר להר-חלוץ, גם את אבטליון. מדוע לא להגיש עבודה מסודרת? יש מצב לא נוח לגבי הר-חלוץ, בבקשה, אך אל נרחיב את הרשימה. היום אין כל דחיפות באישור אבטליון.

מר ז. ברקאי:

אני חושב, שלזכות הנושא, לזכות המאמץ שנעשה על מנת לתאם עמדות ולכבוד העניין, לא יפה שיראה כאילו "חטפו" ישוב ואישרו אותו. ישנה הסכמה - ורענן מודע לה. לכן, אני חושב, שיפה יותר להגיד, שאנו יוצאים למרחב יותר גדול של פעילות בעתיד, על סמך תכנית מוסכמת בין שתי הזרועות המיישבות.

מר ר. וליץ:

אני, בהחלט, מסכים עם באי-כח משרד הבינוי. הבעתי קודם, שאני בעד הסכמה, בעד ויתורים הדדיים ובעד קו מבדיל, שכל אחד במקצועיותו יעשה את המלאכה הטובה ביותר.

אני מוכן לסגת לגבי אבטליון. אך לגבי הר חלוץ, אני רוצה להסב תשומת לבכם, שאי אפשר להסביר את הדחיה לקבוצת העולים מארה"ב. הם אינם מבינים זאת. יצא חיים שרת לפני שלוש שנים, הצליח מעבר למצופה, הוא עולה יחד עם הגרעין, שהוא רציני ביותר, להקים ישוב בגליל. הם שלחו הנה משלחת של 5 חברים, שעברו בשטח והשאירו אדריכל משלהם, שיושב עם האדריכל שלנו. אם נצא היום בלי החלטה, זה יהיה גרוע.

השר מ. ציפורי:

רענן, כולנו תומכים בכך.

סגן השר מ. דקל:

השאלה היא דרך ההתיישבות, במקרה זה. אני חושב, שלגבי הר חלוץ ואבטליון, שהם בחלק המזרחי, אין בועדה חילוקי דעות. בועדה, המורכבת משלושה משרדים, יכולים להתעורר חילוקי דעות לגבי החלק המערבי. לכן, אני בדעה, שהיום צריך לאשר את הר-חלוץ ואבטליון.

אילו הייתי בטוח, שכל הישובים יגיעו לוועדה בשבוע הבא ואפשר יהיה לאשר אותם, היינו מתייחסים רק להר-חלוץ. אך אינני בטוח בכך. לכן, מה שמוכן, צריך לאשר.

השר י. נאמן:

את הדיון העקרוני נקיים בפעם הבאה. אני מבין, שבגלל הדחיפות המיוחדת של נושא הר-חלוץ, נדון בו עכשיו. לגבי אבטליון, אני מבין שאין דחיפות מיוחדת.

השר מ. ציפורי:

רענו, אתה מסתפק רק בהר-חלוץ?

מר ר. ויץ:

לשם דרכי שלום, אני מסתפק. אני איש מלחמה ידוע, אז אני יכול להרשות לעצמי לוותר בדרכי שלום.

השר י. נאמן:

אני מבקש, לקראת הדיון העקרוני, להתחשב בהערות שהושמעו בתחילת הישיבה, לגבי קיום מסמך של ועדת מנכ"לים, שעסקה בנושא הגליל ושגם מתאם פעולות הממשלה בגליל יובא בחשבון.

יש עוד הערה כללית. לגבי בדיקת הצד הקרקעי בגליל, ביקשה גב' אלבק, שיבדקו זאת עם פרקליטות מחוז חיפה.

מר י. מרגלית:

מבחינת משרד הבינוי, זה נבדק. אני מניח, שגם מבחינת המחלקה להתיישבות, זה נבדק.

גב' פ. אלבק:

אני יודעת שלא נבדק, כי אמרו לנו במפורש,

שמסרבים לבדוק.

השר י. נאמן:

בדיון שהתקיים אצלי אתמול הסתבר, שיכולות להיות אי-הכנות בענין זה. אמר יהודה דקל, שלגבי בדיקה זאת הוא פונה למינהל מקרקעי ישראל ומבחינתו, המינהל הוא שצריך לבדוק זאת עם פרקליטות מחוז חיפה. אני רוצה לדעת מהמינהל, אם הוא בודק זאת.

מר מ. שמיר:

הנושא התעורר בדיון, שהתקיים בענין מצפה נטופה. גב' אלבק פרשה את החלטת ועדת השרים, או הממשלה, גם לגבי התיישבות בגליל.

אני מוכרח לומר, שלדעתי, אם אמנם נתקבלה החלטה כזאת, או אם יש פירוש כזה, אז לכל הדעות, הוא איננו נכון, כי עפ"י החוק, על קרקעות המדינה אמון המינהל. אם יש איזו שאלה לגבי הבעלות על הקרקעות, על המינהל לתת את התשובה.

מטבע הדברים, אינני מתנגד לשתף פעולה עם גב' אלבק, אך אם השאלה היא עקרונית, אני חושב, שאנחנו הכתובת.

גב' פ. אלבק:

אני רוצה להציג את הדברים, כי יש כאן המון

אי-הכנות.

השר מ. ציפורי:

זה כבר ויכוח, שמתקיים 6 שנים, ואולי גם מקודם.
 כל מה שבתחום מינהל מקרקעי ישראל, הוא הסמכות. אם בא מישהו לערער על קרקע,
 ואומר שמינהל מקרקעי ישראל חרג מסמכותו, פונים לגורמים משפטיים. לא מתחילים
 את הבדיקות עם גורמים משפטיים, אלא עם "בעל הבית", שהוא המינהל.

מר א. בראון:

זה נכון - וגם ביהודה ושומרון צריך להיות כך.

השר מ. נסים:

לא יהיה דבר כזה:

גב' פ. אלבק:

אני חושבת, שאם היו מסבירים את הנקודה, אז כל
 קריאות הביניים של "לא", היו קריאות ביניים של "כן".

כמובן, שהגליל הוא במדינת ישראל ובאחריות
 המינהל. אך בגליל יש לנו הרבה מאוד משפטים תלויים ועומדים בהסדר קרקעות. היו
 הרבה מאוד פסקי דין מטובכים להבנה, כולל פסקי דין בדיון נוסף.

לכן המינהל, בלי כוונה רעה, הביא לאי-הכנות
 ונתעוררו בעיות עם הגליל. המינהל עובד יפה מאוד ועושה עבודה טובה מאוד. אך יש
 לנו שם מאות רבות של משפטים פתוחים, גם בבית המשפט המחוזי בנצרת ובחיפה וגם
 בבית המשפט העליון. גם השטחים הגדולים, שעליהם יש כבר פסקי דין, חלקם הם פסקי
 דין כאלה, שמחייבים הרבה מחשבה, מה התוצאות שלהם וחלקם הם כאלה, שאחרי פסק דין
 לטובת המדינה, נפתח המשפט מחדש - בעיקר אלה, שבהם "חטפנו" פסקי דין וניצלנו
 הזדמנות, שהתובע לא היה ואז, שטחים גדולים נרשמו ע"ש המדינה אך בחלק ניכר מהם,

באו אחר כך בקשות לביטול פסק הדין. לכן, מבין התיקים התלויים ועומדים בבתי המשפט לגבי הגליל, יש מכל הסוגים, בין כאלה, שהמינהל בתום לב חשב, שמוכן מאליה שמדובר באדמות מדינה, בין כאלה, שעם קצת יותר מחשבה, גם המינהל היה יודע, שלא היה צריך באותו מקום לשבת.

כאשר לפני 5-6 שנים נתעוררו בעיות לגבי שטחים כאלה והגיעו למהומות, שהערבים זרקו אבנים על העובדים היהודים, במקומות שהתחילו להקים מאחזים והסתבר, שמדובר בשטח, שהערבים תובעים אותו ובכלל לא נרשם ע"ש המדינה - ולכן, בעצם, הם צודקים - היתה ישיבה, שכונסה ע"י מנכ"ל משרד ראש הממשלה דאז, בן-אלישר, עם היועץ לעניני ערבים, פרקליט המדינה ומנהל המינהל דאז. באותה ישיבה, לפי בקשת מנכ"ל משרד ראש הממשלה, היה סיכום פה אחד, שלפני שמקבלים החלטה שעולים על קרקע בגליל, יבדקו עם פרקליטות מחוז חיפה את הנתונים לגבי המשפטים שיש על אותה קרקע.

מאז אותו סיכום, כל השנים עבדנו לפי זה. הבעיה התעוררה, כאשר די לאחרונה, כשהגיעו לבית רימון ב', הבטיחו בחצי פה לקיבוץ הדתי מקום, שרשום בהסדר קרקעות אמנם ע"ש הנציב העליון, אך לטובת אנשי הכפר. אנו מנסים, עכשו, בכל זאת, למצוא דרך לצאת מזה. לגבי מצפה נטופה, המינהל היקצה שטח שרק שליש ממנו בבעלות המדינה ושני שליש בבעלות ערבית. אמנם, היו מאמצים לקנות שם קרקעות, אך הם לא הצליחו. לכן, לאחרונה, כל פעם שמועלה ישוב, אני שואלת, אם הדבר נבדק עם פרקליטות מחוז חיפה. לאחרונה קיבלתי את התשובה: לא נבדק, לא רוצים לבדוק.

אני חוזרת ומבקשת לסדר, לפני החלטה ולפני הקצאת שטח לישוב בגליל, כל עוד אנו במהלך משפטי של הסדרי קרקעות, לעמוד בסיכום, שנעשה אצל מנכ"ל משרד ראש הממשלה. לא מדובר בבדיקה שלי, אלא בבדיקה של פרקליטות מחוז חיפה, הנמצאת בשטח ואצלה מרוכזים התיקים הפתוחים.

השר מ. ציפורי:

כאן יוצאים מהנחה, שכל אזרח אשם מראש. אם יש למינהל מסמכים, שהוא חושב שהם אמינים, אינני יודע למה צריך ללכת לבית משפט.

סגן השר מ. דקל:

השאלה כאן היא פרקטית ועקרונית. השתמע מהדברים, כפי שהיו בישיבה הקודמת, שכאילו לגבי כל שטח ושטח, מי שמתכנן, צריך את האישור של פרקליטות מחוז חיפה. מזה השתמע, שמינהל מקרקעי ישראל כאילו אינו שייך לנושא זה. אני רוצה להחזיר את הדברים למקומם, כפי שאני מבין אותם. נציג הממשלה הוא מינהל מקרקעי ישראל. כאשר משרד הבינוי, או הסוכנות, צריכים לתכנן, הם יפנו למינהל. חובת המינהל, בגלל הסיבוכים שהיו, לבדוק זאת יחד עם הפרקליטות.

השר י. נאמן:

אני רואה את דבריך כסיכום נושא זה.

נשאר לנו ענין הר-חלוץ.

גב' פ. אלבק:

לגבי הר-חלוץ ספציפית, שיבדקו זאת עם פרקליטות

מחוז חיפה.

מר י. דקל:

(מראה על מפה): האתר מוצע על המצוק הזקוף צפונה

מכרמיאל. זה יהיה הכביש, שעליו יש מחלוקת עם שמורות הטבע, שצריך לרדת ממעלות-כרמיאל, שמחלקו החדש יצא לכביש הגישה לישוב זה.

יורשה לי להוסיף עוד משהו. בקשר לגליל, הייתי רוצה למסור הודעה, שמאחר והיא סיכום של פרשה, כדאי שהחברים ידעו אותה. המדובר בדרך לקידום הבניה בישובים והיא העובדה, שסוף-סוף, יש בידינו, לאחר עבודה מאומצת במינהל, חוזה להתיישבותם של המתישבים. זהו נוסח מוסכם של חוזה, המורכב ממספר סעיפי מישנה. אני אומר, סוף סוף, כי לידתו היתה די ממושכת ואני חייב לציין, שמאיר שמיר, שעמד על ערשם של המצפים, הוא זה שדחף לכך, שחוזה כזה אמנם ינוסח. היום, במחוזות של המינהל, ישנם כבר הנוסחים. כל מתיישב יוכל כבר לגשת ולחתום על חוזה ואז זה יפתח לפניו את הדרך ל"בנה ביתך", במסגרת תכניות משרד הבינוי.

מר י. מרגלית:

אני מבקש הערה לגבי סעיף "שונות" ודברי הפתיחה של יהודה דקל. הוא ציין את אזור המאחזים ומצבם.

אני רוצה להביא לתשומת לב הועדה, שכאשר הוחלט על אזור המאחזים, הודיע משרד הבינוי, שקצב הבינוי של המאחזים יהיה מותנה ביכולת התקציב ובמגבלות התקציב. הנסיון להכניס את האוכלוסיה פנימה, תוך ידיעה ברורה מהי המשמעות לגבי המתישבים... .

ח"כ ח. פורת:

כדי לאנוס את משרד הבינוי.

מר י. מרגלית:

יש לי חשש, שלא תמיד נוכל להיאנס. לכן, מן הראוי שהועדה תדע, שתכנית התקציב מתבצעת תוך התייחסות מיוחדת לנושאים אלה, אך לא מעבר למה שאנו יכולים.

התיישבות בגליל

1/הח

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות פותח.
בדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה מ. דקל וי. עסיה.

השלכות התקציביות על ביצוע תכניות ההתיישבות

2/הח

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות מתייחס להשלכות התקציביות של ביצוע תכניות ההתיישבות, כפי שמתפרסמים באמצעי התקשורת.

בדיון משתתפים: השרים י. נאמן, מ. צפורי ומר י. דקל.

המאחזים בכתרונות ובאלישע

3/הח

המנהל הכללי של החסיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית מודיע כי:-

א. איזרוחם יתבצע כאשר אפשר יהיה לעשות זאת מנקודת ראות הגרעינים וההחלטה על האפשרות התקציבית.

ב. לגבי אלישע - לאור הערותיה של מנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה, הישוב יוקם 3 ק"מ צפון ומערבה למקום שהוחלט עליו בהחלטה מס. הח/80 של הועדה להתיישבות מיום כ"ח בתשרי התשמ"ד (5.10.83), במקום שבו ישנה קרקע, כאדמת מדינה.

מ ח ל י ס י ם בהמשך להחלטה מס. הח/80-א' (4) של הועדה להתיישבות מיום כ"ח בתשרי התשמ"ד (5.10.83):-
להמליץ בפני המתכננים לראות באלישע גרעין לישוב גדול יותר.

./איזרוח

איזרוח האחזיות:-
א. מול נבו
ב. בית הערבה
ג. נחל צורי

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

כדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה א. בראון, י. דקל, מ. דקל, א. עסיה, א. בוכמן, א. ויץ, ח. פורת והגב' פ. אלבק.

מחליטים בהמשך להחלטה מס. הת/11, מס. הת/22 ומס. הת/29 של הועדה להתיישבות מיום י' בשבט התשל"ט (7.2.79), מיום ג' באייר התשל"ט (30.4.79) ומיום א' בניסן התשמ"א (5.4.81), לאשר איזרוחן של האחזיות, כדלקמן:-

א. בית הערבה -

- (1) ייעוד היישוב - יישוב כפרי
- (2) מיקום: בנ.צ. 1975/1355, בצפון ים-המלח
- (3) אוכלוסיה: היישוב מתוכנן ל- 120 משפחות. בשלב א' תאוכלסנה 30 משפחות.
- (4) תעסוקה: חקלאות
- (5) מערכת אזורית: היישוב ישתייך למועצה האזורית מגילות ויקבל ממנה שירותים ציבוריים ומוניציפליים.

הועדה להתיישבות רושמת לפנייה את הודעתו של עוזר שר הבסחון לענייני התיישבות כי על-פי החלטה "ועדת גבת", נועד היישוב להיות קיבוץ של התק"מ.

ב. מול נבו -

- (1) ייעוד היישוב: יישוב כפרי
- (2) מיקום: בנ.צ. 1985/1365
- (3) אוכלוסיה: היישוב מתוכנן ל- 120 משפחות. בשלב א' תאוכלסנה 30 משפחות
- (4) תעסוקה: חקלאות

./מערכת

(5) מערכת אזורית: היישוב ישתייך למועצה האזורית מגילות ויקבל ממנה שירותים ציבוריים ומוניציפליים.

הועדה להתיישבות רושמת לפנייה את הודעתו של עוזר שר הבטחון לענייני התיישבות, כי על פי החלטת "ועדת גבתי", נועד היישוב להיות קבוץ של התק"מ.

ג. נחל צורי -

- (1) ייעוד הישוב: יישוב כפרי
- (2) מיקום: בנ.צ. 194/149, 6 ק"מ מצפון ליריחו.
- (3) אוכלוסיה: היישוב מתוכנן ל- 160 משפחות. בשלב א' תאוכלסנה 30 משפחות.
- (4) תעסוקה: חקלאות
- (5) מערכת אזורית: היישוב ישתייך למועצה המקומית בקעת הירדן.

ד. הועדה להתיישבות רושמת לפנייה את הודעת המנהל הכללי של החטיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית כי האיזרוח בפועל של היישובים הנ"ל ייעשה במסגרת האפשרויות התקציביות לביצוע הכשרת הקרקע והפיתוח וכי בשלב זה ייעשו החכנון, ההתגבשות של הגרעינים המיישבים והפיתוח של המערכת האזורית הקשורה לעניין.

תל-חיים: - הקמת יישוב קהילתי במסגרת פיתוח
גוש התיישבותי

הת/5

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים מ. צפורי, י. נאמן, מ. נסים;
ה"ה י. דקל, ר. ויץ והגב' פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ם בהסתמך על מדיניות הממשלה בנושאי
ההתיישבות לאשר כדלקמן, הקמתו של יישוב קהילתי בשם
תל-חיים.

./היישוב

היישוב יוקם במסגרת פיתוח גוש התיישבותי אשר נקרא בשם הכללי - תל-חיים:-

- א. מיקום היישוב: בנ.צ. 1792/1753, כ- 8 ק"מ דרומית לאלון מורה.
- ב. אוכלוסיה: התכנון הראשוני מקיף 250 יחידות דיור. בתכנון הסופי תהיינה 1,000 יחידות דיור.
- ג. תעסוקה: תעשיה, מסחר, שירותים ותיירות.
- ד. מערכת אזורית: היישוב יסתייך למועצה האזורית שומרון ויקבל ממנה שירותים ציבוריים ומוניציפליים.

עופרים ב'

הת/6

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה מ. דקל, ז. ברקאי, א. בראון והגב' פ. אלבק.

מ ח ל י ס י ם בהסתמך על מדיניות הממשלה בנושאי ההתיישבות, לאשר כדלקמן הקמתו של יישוב עופרים ב':-

- א. (1) המיקום המוצע ליישוב הוא בנ.צ. 1550/1575, בחבל בנימין.
- (2) המיקום המדוייק ייבדק וייקבע על-ידי משרד הבינוי והשיכון ומנהלת המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה.
- ב. ליישוב יעלו 3 גרעינים:-
 - (1) גרעין עולים מדרום אמריקה
 - (2) גרעין של עובדי חברת החשמל
 - (3) גרעין מעורב
- ג. חברת "ערים" תכין את התכניות לכל שלשת הגרעינים האמורים ובשלב מאוחר יותר ייחתמו החוזים עם כל אחד מן הגרעינים בנפרד.
- ד. בשלב זה ניתן לבנות במקום למעלה מ- 1,000 יחידות דיור.
- ה. הפיתוח לראש השטח, בסה"כ כ- 80 מליון שקל - לפי מדד חודש אוגוסט 1983, יוטל על-ידי משרד הבינוי והשיכון על המתיישבים או החברה.

./הר חלוץ

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים י. נאמן, מ. צפורי, מ. נסים;
וה"ה ר. ויץ, י. מרגלית, ז. ברקאי, מ. דקל, מ. שמיר,
א. בראון והגב' פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ם בהסתמך על מדיניות הממשלה בנושאי
ההתיישבות, לאשר כדלקמן, הקמתו של הר חלוץ, יישוב
קהילתי לעולים מארצות-הברית:-

א. מיקום: היישוב יוקם בנ.צ. 1795/2615, מצפון
לכרמיאל, בחלקו המזרחי של הר חלוץ.

ב. אוכלוסיה: היישוב מתוכנן ל- 200 יחידות דיור.

ג. תעסוקה: תעשיה, קייט ושירותים באזור.

ד. מערכת אזורית: היישוב ישתייך למועצה האזורית משגב
ויקבל במסגרת זאת שירותים ציבוריים ומוניציפליים.

ה. מינהל מקרקעי ישראל יבדוק את סוגיית הקרקע המיועדת
ליישוב, עם פרקליטות מחוז חיפה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

סלמן 1 חלק 2

טכניקה

מוכירות הממשלה

פרוטוקול
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

יום ד', כ"ח בתשרי התשמ"ד - 5.10.83

- נכחו: חברי הועדה - השרים: י. נאמן - יו"ר, ד. לוי, מ. צפורי
- נציגי ההסתדרות הציונית: מ. דרובלס, ר. ויץ, א. תבין
- נעדרו: חברי הועדה - השרים: י. ארידור, מ. ארנס, ז. המר, מ. נסים
- נציגי ההסתדרות הציונית: א. אביחי, ע. לוינסקי, מ. ריבלין, א. שפירא

- מ. דקל - סגן שר החקלאות לענייני התיישבות
- ח"כ ח. פורת -
- פ. אלבק - משרד המשפטים
- מ. ארן - משרד ראש-הממשלה
- א. בוכמן - משרד האוצר
- א. בן-אבו - לשכת סגן ראש-הממשלה ושר הבינוי והשיכון
- ז. בן-יוסף - הסוכנות היהודית
- ז. ברקאי - משרד הבינוי והשיכון
- ע. גורן - משרד הבינוי והשיכון
- ט. גיל - משרד הבינוי והשיכון
- ת. גריזים - המנהל הכללי, משרד המדע והפיתוח
- י. דקל - הסוכנות היהודית
- ר. חקלאי - משרד האוצר
- ר. טובי - משרד החקלאות
- ש. יהלום - משרד החינוך והתרבות
- ד. לב - לשכת שר המדע והפיתוח
- י. מרגלית - משרד הבינוי והשיכון
- אל"מ ד. סתו - משרד הבטחון
- א. עטייה - משרד התעשייה והמסחר
- א. פרחן - משרד המדע והפיתוח
- ח. צבן - הקרן הקימת לישראל
- א. צור - לשכת סגן שר החקלאות לענייני התיישבות

א. שבות

בפרוטוקול זה 48 דפים.

מס' : 1487
1-15 . 5
15-36 . 1.4
36-42 . 3.5

א. שבות - משרד המדע והפיתוח
י. שמיר - מנהל מינהל מקרקעי ישראל

א. ליסנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום:

הת/80 איזרוח מאחזים:-

- א. אלישע
- ב. צורית
- ג. מיצד
- ד. יצהר
- ה. גינת
- ו. ברוש

א.א. 1

הת/81 צופים:- יישוב עירוני

א.א. 17

הת/82 קדומים ג':- יישוב קהילתי

א.א. 22

הת/83 התיישבות בערבה:- הודעת ראש המחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית בענין מצפה שחרות ומצפה שיטים

א.א. 25

הת/84 המשך ההתיישבות בגליל

א.א. 25

הת/85 היישוב היהודי בחברון

א.א. 39

הת/86 מצפה נטופה:- הודעה בדבר עליה על הקרקע

א.א. 39

הת/87 ההתיישבות בגליל על-ידי גרעיני עולים:-
בדיקת הכוונה להקמתם של -
א. פי-נר (אביסן א')
ב. הר חלוץ
ג. עילוט ב'
ד. אבטליון (הררית ב')

א.א. 25

הת/80. איזרוח מאחזים : - א) אלישע ב) צורית ג) מיצד ד) יצהר ה) גינת ו)

ברוש

השר י. נאמן:

אני שמח לפתוח את הישיבה. אני מתכוון היום ללכת בסדר כזה: נתחיל עם המאחזים ולמרות שאני מבין, שיש גם תיאום לגבי ההיאחזויות, אך מאחר שעד לפני שעה חשבת, שיש עוד בעיות, אז נחליט עוד אם נספיל גם בהן היום, או שנעביר זאת לישיבה הבאה. את נושא הגליל אדחה, כי נתבקשתי לא להעלותו.

השר מ. ציפורי:

מדוע לא להעלותו?

השר י. נאמן:

משרד הכינוי ביקש לקיים עוד התייעצויות, לפני

שאנו מעלים זאת.

מר מ. זרובלס:

אני מבקש להעלות זאת לסדר היום.

השר י. נאמן:

כשנגיע לזה - נראה.

מר ר. ויץ:

אני חומך בעמיתי.

השר י. נאמן:

נושא המאחזים מתייחס, למעשה, להחלטה שקיבלנו לפני שתי ישיבות, שבה מינינו ועדת מישנה, אד-הוק, ואני מבין, שיהודה דקל מתכוון להציג את תוצאות עבודתה.

מר י. דקל:

הועדה הרחיבה את תחום דיוניה גם על היאחזויות ואנו בעד שתהיה כאן גם התיחסות לגבי היאחזויות, כי ההקשר הוא הקשר דומה.

אני חייב להקדים הערה: המלצות הועדה צריכות לעמוד בשני מבחנים נוספים.

השר מ. ציפורי:

קודם כל, אישור הועדה.

מר י. דקל:

גם ההחלטה שתהיה כאן צריכה לעמוד בשני מבחנים: אחד, האפשרויות התקציביות; שניים, תיאום מדוקדק של התכנון עם משרד הבינוי וחטיבת ההתישבות.

(מראה על המפה) - אני רוצה להציג ששה מאחזים ואלך מצפון לדרום. מאחז ראשון הוא גינת, ששמו המקורי הוא נחל-גת. מאחז זה נמצא 3 ק"מ צפון-מערב לג'נין, על קרקע שהיא בבעלות המדינה. בגינת, כמות הקרקע העומדת לרשותנו היא קטנה מאד וגם מה שיש הוא יער וכרגע, במידה שיוצע תכנון, הוא יוכל להיות מצומצם למדי. למרות זאת, כמה שקשור עם כל מערך צפון, שומרון, מקום זה הוא חיוני והקמת ישוב אזרחי בו תהווה חוליה נוספת בהיערכות בצפון השומרון, בסביבות ג'נין.

הישוב השני הוא בתרונות, או מאחז ברוש, כבקעת הירדן. אם אני מתייחס למאחז ברוש, אני רוצה, בעת ובעונה אחת, להתייחס לעוד מאחז אחד, שהוא מאחז אלישע, ליד יריחו, בהקשר הבא: ידוע ונמסר לוועדה על כך, שראש הממשלה, ביוזמת שר החקלאות המנוח, מינה ועדה, שתבדוק את בעיית בקעת הירדן. במסגרת ההמלצות שהוגשו לממשלה, הועדה דיברה על אזורות של היאחזויות הנה"י בבקעת הירדן לקראת הפיכתן לישובי קבע. ההמלצה שלנו מתייחסת כרגע לא ליטום המלצות ועדת פוהורוליס, שעדיין לא אושרו בממשלה. מאחז זה נמצא באיזור, שבו לאחרונה נעשית פעולה מאד אינטנסיבית של הכשרת קרקעות בגאון הירדן ובמסגרת פיתוח כל הקרקעות האפשריות בבקעת הירדן, כבר מנסים להקצות את כמות הקרקע, בהתאם להמלצת הועדה, בראשות פרופ' פוהורוליס.

המאחז השלישי הוא יצהר, הנמצא 4 ק"מ דרום-מערב לברכה. זה ישוב, שיהיה בתוך המערך של שכם ודרומה והוא צריך להיות חוליה, המקשרת את ישובי גב ההר עם ישובי מערב השומרון.

מאחז רביעי הוא אלישע, שאותו כבר הזכרתי. מאחז זה נמצא בצפון-מזרח יריחו, בשולי משבצת קרקע גדולה, שתוכל לעמוד לרשות ישוב זה - וזאת, שוב במסגרת הניתוחים וההמלצות שנעשו בוועדת פוהורוליס.

מאחז חמישי הוא צורית, מדרום-מערב לגוש עציון. מאחז זה נמצא מזרחית לעדולם - והיה מי שהציע לקרוא לו מזרח עדולם. זהו מקום לישוב קהילתי, שיהווה את הרצף של הקשר בהרחבת השטח שבין גוש עציון ואיזור עדולם.

מאחז ששי הוא מיצד, הנמצא על הר קנוב, באיזור הדרום-מזרחי של גוש עציון והוא מצטרף לקבוצת ישובים, שקראנו להם בשעתו "ישובי תקוע": תקוע, אל-דוד, מעלה עמוס ומיצד הוא הישוב הרביעי שבחבורה.

השר י. גאמן:

למעשה, פעם אחת מופיעה החלטה לגבי גינת.

מר י. דקל:

גינת, שאליה התיחסה בשעתו ההחלטה, היתה המקום

שנקרא "גנים". מקור השימוש הוא בשימוש הכפול של השם "גינת".

גב' פ. אלבק:

אני רוצה להתייחס לכל אחד מהמאחזים בנפרד. ברוש

הוא באדמת מדינה, אין בעיה ואפשר לאזרח. גינת - לא בדקנו ולכן, אי אפשר לקב.

היום החלטה לאזרח. אלישע - קיבלתי שלשום את החומר, יש בעיות משפטיות. אני

יכולה לבדוק ולישיבה הבאה אביא מסקנות.

השר י. גאמן:

האם הספקות הם בקנה מידה כזה, שכדאי לעכב את כל

ההחלטה, או שאפשר לקבל החלטה, בכפוף לבדיקה שלך?

גב' פ. אלבק:

לגבי אלישע - אם אחם רואים את המפה, שתלויה על

הלוח, יש שטח גדול מקווקו אלכסונית כירוק. אם זה בתוך שטח זה, אז זה כסדר,

כי זו אדמת מדינה. אך המאחז היום אינו שם ולכן קיימת בעיה.

השר י. גאמן:

אנו יכולים לקבוע, שמאשרים את המאחז באדמות

המדינה.

גב' פ. אלבק:

אם תיכתב בגוף ההחלטה, שמאשרים ישוב אזרחי במקום מאחז אלישע, לא במקום שבו המאחז, אז זה בסדר.

השר מ. ציפורי:

אפשר לכתוב: באיזור שיהיה ממוקם על אדמות

המדינה.

גב' פ. אלבק:

לא, כי המקום שבו אלישע נמצא היום הוא אדמות מדינה, אך עם מגבלות משפטיות.

סגן השר מ. דקל:

מהן המגבלות המשפטיות, אם מותר לועדה לדעת?

גב' פ. אלבק:

היות ואני קיבלתי את המיקום של כל המאחזים האלה לראשונה שלשום בצהרים, למרות שאני מבקשת זאת 10 ימים, אז מתוך ה-12 שקיבלתי, הספקתי לגמור סופית 8-9 וישנם עוד 3, שלא גמרתי סופית.

סגן השר מ. דקל:

כשאומרים "מגבלות משפטיות", פירוש הדבר, שידועים למה מתייחסים. כי אי אפשר להגיד "מגבלות משפטיות" ואחר כך להסביר, שהדברים עדיין לא נבדקו.

גב' פ. אלבק:

לא אמרתי שלא בדקתי, אלא אמרתי, שלא הספקתי לסיים בדיקה. אני מבקשת לסדר, שלהבא יעבירו לנו חומר בזמן סביר לבדיקה לפני הישיבה, כדי שנוכל לחוות דעה בישיבה.

לגופו של ענין, מבדיקה לילית, על פני הדברים, מתברר שאלה דברים הרשומים בסאבו ע"ש המדינה, עם הערות ויש מגבלות כתוצאה מההערות.

לעומת זאת, השטח המקורו רשום על שם המדינה, ללא הערות וללא מגבלות מבחינת השימוש. אך היות וכבר קיים הויכוח, היכן כן והיכן לא, הרי שאם יכתב במפורש בהחלטה, שהמיקום יהיה בתוך השטח, שזומן בזיות הדעת שלי מס' 15/1390/67, מ-24 במאי 1981, אז זה בסדר, שם אפשר להקים ישוב. אפשרות שניה היא לדחות את קבלת ההחלטה לשבועיים.

השר י. נאמן:

מראים לי, שנתקלה כבר החלטה על אלישע, ע"י ועדת השרים להתישבות, כ-14 בפברואר 1982. בסוגריים כתוב "מעלה מלוחים".

מר י. דקל:

זה שוב משהו אחר. זהו ישוב צפוני, שידוע עכשו בשם "רותם".

השר י. נאמן:

אני מציע, שיעודכנו השמות.

סגן רה"מ ד. לוי:

כדי להקל, אני מציע, שלגבי אזורי של היאחזויות, אנו ננהג כפי שנהגנו בעבר וכפי שמצויין גם בהמלצת שר הבטחון, שבעקרון אנו מאשרים, בכפוף לבדיקות, כי הבעיה אינה רק זו שפליאה מעלה וכבר היו דברים מעולם, שכל הגורמים המטפלים, לאחר מכן, נוכחים לדעת, שמבחינת הקונספציה והעתיד, אי אפשר לאזרח היאחזות. היו מקרים שקיבלנו החלטה ונאלצנו לבטלה. לכן, לא בכדי בא הניסוח הזהיר.

אני חושב, שאם נקבל זאת, אנו בעצם מדלגים על בעיות, שלא כאן המקום לפתור אותן, אלא לאחר שתיעשה כל הבדיקה מכל ההיבטים.

גב' פ. אלבק:

במשך זמן ניכר היה מקובל הניסוח בהחלטות, שמאשרים בכפוף לחוות דעה של מנהלת המחלקה האזרחית של פרקליטות המדינה. מבחינתי, זה בהחלט בסדר. כלומר, אם אחר כך חוות הדעת אומרת, שבמקום זה אין להקים ישוב, אז באמת המסקנה היא, שלא להקים שם ישוב; ולא שיגידו, שזה לא חשוב, כי כבר נתקבלה החלטה והיא המחייבת. אז הניסוח צריך להיות חד-משמעי, שהחלטה תלויה בזה, שבאמת יתקבל אישור חיובי, כמוכח של משרד הבינוי וגם שלי.

סגן רה"מ ד. לוי:

שינוי בנוהג שהיה אני הצעתי וזה נתקבל על דעת כל הוועדה ואינני מדבר עכשו בניגוד למה שהצעתי. אלא שלגבי היאחזויות, הגישה היא אחרת, כי אנו לא ניגשים כבר לביצוע. מאחר והדבר הוא עקרוני עכשו, אזורי, אנו מקבלים את העקרון. בצדק את אומרת, שענין הבדיקה לא צריך להיות רק מס שפתיים, אלא מעשית באמת צריך לבדוק ולקבל את חוות הדעת של כל הגורמים, האם ניתן במקום הזה להקים את הישוב בהיבט ובצורה שבה הוצג, או אי אפשר. היו זמנים שגם החטיבה באה ואמרה: כאן אי אפשר לאזרח ולהקים ישוב.

בהתאם לבדיקות אלה, באה גם הבדיקה של פליאה,

ביחד.

לכן, הייתי מציע לאשר עקרונית את האזרוח, בכפוף

לבדיקה של כל הגורמים, לרבות של גב' פליאה, שאינני רואה אותה "אקסטריטוריאלי" בענין הזה.

גב' פ. אלבק:

ברור, שאני אחד מכל הגורמים, אך צריך להיות

ברור, שזה כפוף לחוות הדעת המשפטית שלנו.

דוקא לגבי המאחזים, יש לזה חשיבות מבחינה

משפטית, כי מוציאים צווי תפיסה לצרכים צבאיים וכולם זוכרים שאת בג"צ אלון מורה הפסדנו, בדיוק על הנימוק הזה, שהיוזמה באה מועדת שרים להתישבות.

לכן, זה צריך להיות חד-משמעי, שהחלטה כפופה

לכן, שאם חוות הדעת לא תהיה חיובית, אז לא יוקם הישוב. זה צריך להיות כתוב בגוף ההחלטה.

השר י. נאמן:

אנו שומרים על כך, שכל ההחלטות שאנו מקבלים

נבדקות, אפילו, ע"י ועדת המעקב. אני מודה לך מאד על הבדיקה שעשית, לגבי ההחלטות הקודמות, כדי שנדע היכן יש "זנבות", שאנו צריכים לקשור אותם. כך שאנו דואגים לכן, שלא נחזור על שגיאות העבר הרחוק.

מר ר. וייץ:

כזכור, כאשר הוצעה ההצעה ע"י השר לוי, אני

תמכתי בה, כי היה צריך לשמור על הסדר הטוב בקפדנות.

אני רק רוצה להיות בטוח, שמה שנאמר עכשו, לא

"מקדים את העגלה לסוסים"; כלומר, הבדיקות הללו צריכות להיעשות לפני שהענין בא לדיון לשולחן זה. שולחן זה צריך לקבל את התוצאות, כי יש כמה החלטות, התלויות בשיקולי דעת. אנחנו מדברים על אזרות.

על כן, אני מבין, שההצעה היא, שהבדיקה תיעשה

לפני שהדברים יבואו הנה. אם זה מוכן, אני תומך חמיכה מלאה.

סגן רה"מ ד. לוי:

אני רוצה להבהיר. אם אנחנו רוצים לעשות מזה

בעיה, אז אפשר. אך ועדה זו צריכה, לאחר מכן, לקבוע מתי, איך ומה קודם למה מבחינת הביצוע. אז אנו באים עם הבדיקות המושלמות.

אני לא חושב, שכאן מישהו רוצה ליצור מצב,

שאנחנו נהפוך דברים חוקיים ונעמוד בצרות, שאנו ניצור אותן. לכן, ברגע שאנו נבוא הנה, אז כל דבר יבדק, לרבות ההיבט המשפטי לגבי הקרקע. אנו יושבים עכשו על ביצוע ומה קודם למה מבחינת הישובים האלה, שאנו מאזרחים אותם.

לכן, אני מציע לקבל את העקרון. הבדיקה תיעשה

כד בכד עם כל הגורמים, לרבות עם גב' פליאה אלבק.

מר ר. וייץ:

אני מציע לקבל את זה.

מר ח. פורת:

הנקודות המוצעות כאן אינן נמצאות במקום, שלגביו לא היתה התיחסות, מנקודת מבט של קרקעות מדינה, כי אחרת לא היה הגיון להביא איזה שהוא מקום תיאורטי ולהגיד, שאחר כך יתחילו בכל הבדיקות. לגבי הרוב המכריע של המקומות שמוצעים, נעשתה בדיקה מוקדמת - יכול להיות, שלגבי חלק, לא עד הסוף - ויש בסיס לאזרוח על יסוד האדמות. אנו שוחחנו בענין זה גם עם פליאה וגם עם מערכת הכטחון.

הניסוח, שהדבר צריך להיות בתיאום לגבי הנושא הקרקעי, הוא נכון, אך מן הדין להדגיש, שאין עוסקים כאן במקומות, שלגביהם אין כל בסיס קרקעי. כי אם אכן יש מקום, שלגביו אין בסיס קרקעי, אז מוטב את המקום הספציפי הזה לדחות. אך הרוב המכריע של המקומות המוצעים כאן, הם מקומות, שלגביהם נעשתה בדיקה.

השר י. נאמן:

אנחנו מינינו, לפני שתי ישיבות, ועדה כדי שהיא תעשה, קודם כל, את הבדיקה הפרלמנטרית הזאת. אחרת, היינו מקבלים היום רשימה של 20 ולא של 6. ועדה זו בדקה וראתה, שלפחות במבט ראשון, יש הגיון לגשת לישובים אלה.

נוסח החלטה יאמר: לאשר עקרונית אזרוח המאחזים הבאים: ברוש, אלישע, צורית, מיצד, יצהר וגינת. אין החלטה זו מחייבת אזרוח מיידית. כל מאחז יאוזרח לכשיגמרו כל ההליכים המחייבים, כגון: אדמות, גרעין אזרחי, תקצוב וכו'.

גב' פ. אלבק:

קודם כל, הועדה נחבקשה לבדוק זאת גם אתנו ולא

עשתה זאת אתי, למרות שבמינוי לוועדה זה היה כתוב.

יחד עם זאת, לפחות שניים מהמאחזים האלה תלויים

במקום, שיש לגביהם חרות דעת שלילית.

השר י. גאמן:

מהם שני המאחזים?

גב' פ. אלבק:

אלישע.

השר י. גאמן:

אך שמענו, שלידו יש אדמה אחרת. אז בוסיה:

מאשרים בנ.צ. שיקבע בעתיד, בתוך אדמות המדינה.

גב' פ. אלבק:

לא בתוך אדמות מדינה. גם אלישע נמצא בתוך

אדמות המדינה, אך מבחינה משפטית, יש בעיה.

השר י. גאמן:

אבי מציע כך: המקום הסופי יקבע בגיאום עם

המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה.

לגבי עוד איזה ישוב יש בעיה?

גב' פ. אלבק:

מיצר הוא באדמה פרטית וצו תפיסה לצרכים צבאיים.

אפשר להעביר אותו ק"מ מזרחה, לתוך השטח שאושר בחוות הדעת שלנו.

השר י. נאמן:

נציין, שמיקום סופי יקבע בהתאם להמלצת המחלקה

האזרחית בפרקליטות המדינה.

גב' פ. אלבק:

אותו דבר לגבי אלישע וגינת, כי בסביבה על כל

פנים נמצא שטח.

השר י. נאמן:

אז נסכם לגבי כל הששה, שהמיקום הסופי יעשה

בתיאום עם המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה.

מר מ. זרובלס:

אני חושב, שאנו קצת סוטים מסמכויות הועדה.

יושבת כאן ועדה, שמביעה את רצונה, מבחינה מדינית, היכן להקים ישובים והיא

צריכה להיות באמנה לתפקידה.

יחד עם זאת, לוועדה יש סמכויות, שלפיהן היא

צריכה לפעול. ישנה החלטת ממשלה וכך גם אמרנו, שנקים ישובים אך ורק על אדמות

מדינה - וזה מחייב אותנו.

אני מצטער, שלא נעשה תיאום מוקדם - כנראה, שאי

אפשר היה לעשותו - אך להבא, יש להקפיד לעשות זאת. יחד עם זאת, רצונה של הועדה

היום לאשר הקמת אזרוח של 6 ישובים. מתו יאוזרחו ישובים אלה - זו בעיה,

שלגביה נבוא בדברים עם הגורמים הנוגעים לכך. אני לא הייתי מציע, שיכתב בהצעה,

שלעת עתה לא נבצע. הגורמים הממונים על כך יבואו בדברים עם כל הצדדים הנוגעים

בדבר, בודאי עם הפרקליטות. כי לא נטטה מההחלטה ונקים ישוב, שלא על אדמות

מדינה.

לכן, אני מוכן לקבל הסתיגות אחת - בתיאום עם המחלקה האזרחית של פרקליטות המדינה. בואו לא נתחיל להסתבך בכל מיני פרוצדורות אחרות, כי זה יסבך אותנו. לכן, אני מציע להמשיך בהתאם לעקרונות הקיימים.

גב' פ. אלבק:

החלטת הממשלה היא, שהיועץ המשפטי לממשלה יקבע אם יש פגיעה בזכויות וכו'.

מר מ. דרובלס:

לא נקים אף ישוב, שסותר את ההחלטות שישנן.

היות והחטיבה צריכה לבצע את התכנון, אין דבר מקודש - חצי ק"מ שמאלה, או ק"מ ימינה. העקרון המחייב הוא להקים את הישוב על אדמות מדינה. נתאם ביחד היכן יש אדמות מדינה.

השר י. גאמן:

הנוסח יהיה מה שהקראתי קודם, פלוס: לגבי אלישע, מיצד וגינת - תעביר החטיבה להתישבות את הנצ. לוועדה. כלומר, את הנצ. החטיבה להתישבות צריכה לתאם עם המחלקה האזרחית; והיה ולא יראה הנצ., אפשר יהיה כאן לפסול אותו.

מר מ. דרובלס:

מאשרים, באופן כללי, אזרוח ישובים אלה. אנחנו נמציא את הנצ.

מר י. דקל:

אני מבקש, שתירשם בפרוטוקול הצהרתם של שני ראשי

המחלקה להתישבות.

השר מ. ציפורי:

ראשית, מה שהולך כאן, זו לא ישיבה של ועדה ולא

דיון. יש כאן הצעה ואנו יכולים להחליט, שבהתאם לכללים, הישובים מאושרים. אם

יש משהו מהכללים שלא יושלם, אותו ישוב לא יושלם אחר כך.

לפני כארבעה חודשים ישבנו וסיכמנו הליך. בהתאם

לאותו הליך, מינינו ועדה מכינה. הועדה המכינה הביאה הצעה ואם יש כמה דברים

טכניים, שצריך לסגור אותם, יסגרו. הועדה הממלכתית סיכמה את הנושא והגורמים

הטכניים ישלימו את הדברים. זה לא ענין, שאני צריך לכתוב, שפליאה אחראית, או

מישהו אחר אחראי. אין אף אחד אחראי - אנחנו אישרנו וזה הולך הלאה.

סגן השר מ. דקל:

אני מציע לקבל את הדברים כפי שאתה סיכמת ולא

לתת לאף אחד רשות דיבור. אחרת, לי יש הסתיגות גדולה מאד מכל הסמנטיקה, שהגב'

אלבק משתמשת בה. כל מאחורי סמנטיקה זאת יש מהות ונדמה לי, שאנחנו מתחילים

לאבד את הכיוון של תפקידי ועדה זו.

יכול להיות, שצריך להגיע להחלטה, להשאיר הכל

לגב' פליאה אלבק ואז התהליך הטכני יהיה כאן. אך אינני מבקש רשות דיבור.

השר י. באמן:

כולנו חשבנו, שהועדה שהביאה זאת תעשה את

הכירור המוקדם. אם היא לא עשתה זאת, אז צריך לעשות זאת עתה.

אל"מ ד' סתו:

הועדה עשתה.

מר ר' ויץ:

אני רוצה לומר משהו לגופו של ענין. אני מתנגד עקרונית לאזרוח גינת ויצהר, מסיבות דלקמן: אני סבור, שמדינת ישראל לא צריכה להקים ישובי קבע באיזורים, שבהם אנו עלולים להעמיד בסכנה את אופיה ודמותה של מדינת היהודים.

אני את תפקידי חייב למלא ואני ממלא יותר ברעדה

גדולה.

אני סבור, שאסור לעשות זאת, כי אנו מסכנים את

עתידנו בעובדות הללו.

אני כן תומך, תמיכה רבה, במיצר, ברוש ואלישע,

שבאים לחזק את החיץ הכטחוני של מדינת ישראל, לאורך בקעת הירדן.

(המשך הדברים רשמה מ.י.)

(עד כאן ז.ת. - מכאן מיתקה)

אני תומך בצורית, הקושרת את גוש עציון עם

עדולם, לפי התכנית המקורית, שתוכננה ושהיתה לי יד בה ואתה עד לכך. נודי את קו י

לקמת גוש עציון מתוך ידיעה ברורה, שהקשר של גוש-עציון לעדולם לא יכלל בתוך

חומי מדינת-היהודים עוד מיעוט, המסכן את תדמיתה ועתידה.

אני מבקש, שדברים אלה יירשמו.

היו"ר השר י. נאמן:

הם יירשמו. האם גם בגלל זה אתה רוצה הצבעה?

פרופ' ר. וייץ:

לא. אני יודע שאני בודד בדעתי. אני גאמן לדברים, לא זחתי מהם ודוד יודע ויעיד עלי. אבל סדר צריך להיות בכל מקום.

היו"ר השר י. נאמן:

אני מכין, שאלה שאתה לא מתנגד להם, שניים מהם, כפי שאני מכין, בבקעת-הירדן ואני מכין שזה בסדר גמור.

פרופ' ר. וייץ:

אני נגד גינת ומיצד. הדברים ידועים. אני בעד חיזוק הקו הירוק וכיצורו בעתיד. אני בעד חיזוק הקו ~~לש~~ הירדן ואני בעד זה, שגוש-עציון יהפוך, בבוא היום, לתיקון-גבול. כדי לעשות זאת - צריך, חזק אותו ולקשור אותו עם עדולם. זו השקפת עולמי.

השר ד. לוי:

אנו צריכים לעסוק בשכנוע הדדי, לא תהיינה החלטות. לכן, אני מבקש: היה לו מה לומר ואמר ושיהיה בריא. עלינו להתקדם.

פרופ' ר. וייץ:

יבוא יום שלא תקדמו, אבל זה לא שייך לענין. בחיה ובראה. אני מאחל לך ומאחל לי לחיות ולראות.

השר מ. ציפורי:

בשביל הפרוטוקול: הסבא של רענן, הלך לכנות את רחובות, בין כל הכפרים הערביים, שהיו שם. היה זה ישוב קטן בין עקיר ובין בית-דגון.

פרופ' ר. וייץ:

אל תפתח את כל העניין מחדש. אני לא מפקפק בשלך ואתה אל תפקפק בשלי. תן לי ללכת בדרכי.

השר מ. ציפורי:

אני רק רציתי, שידעו כאן על כך.

הת/81. צופים:- יישוב עירוני

היו"ר השר י. נאמן:

אני מציע, שנעבור לסעיף הבא. נעבור להצעה, הקשורה להחלטה מלפני שתי ישיבות, הועלתה הצעה להקים את הישוב צורף ואת הישוב צופים.

אני מבין, שמר ברקאי מציג את הנושא.

מר ז. ברקאי:

בדקנו את הישוב הזה מכל הכיוונים וכן, לגבי הקרקע. ג"צ של צופים - 1783/1510. המקום הקרוב ביותר הוא צוותא - אלפי-מנלה, הנמצא במרחק 1.5 ק"מ בדרך האויר.

היזמים - לידר קומפני; הפוטנציאל - בין 1000 ל-1200 יחידות, כרגע מדובר על 300 יחידות, בתור שלב א'.

הבדיקה התייחסה יותר לאותם 300 דונם, שישנם כרגע, כשלב א'. מדובר על 260 יחידות חד-משפחתיות ו-60 יחידות דו-משפחתיות, פלוס איזה שהם מוסדות-צלבבור.

עלות התשתית מוערכת, לשלב ראשון, ל-300 משפחות, בסדר-גודל של כ-80 מיליון שקל, כאשר זה כולל בתוכו את הפתרון הנכון לכביש ולא הסדר-ביניים, שאיננו רצוי. זה פותר גם את בעיות הכיוב, כלומר: כביש, מים, חשמל, כיוב בתוך השטח. זה כולל ברכת-מים קטנה ודברים דומים.

החינוך, בשלבים שאינם סופיים לגמרי, אבל גני-ילדים יינתנו בישובים המתאימים. אם מדובר באוכלוסיה דתית - זה יהיה בישובים דתיים; אם זו אוכלוסיה חילונית, זה לא יהיה בישוב דתי, אלא באחר. אבל אי-אפשר להסמיך זאת על כפר-סבא. התיאום נעשה, בעניין זה, עם משרד החינוך.

לגבי שרותים מוניציפליים, בשלב ראשון תתן זאת המועצה האזורית.

ההמלצה שלנו, שהתשתית בשטח, בישוב הזה, תוקם על-ידי היזמים עצמם.

השר ד. לוי:

זה נעשה כבר אתם, בהסכמתם.

גב' פליאה אלבק:

הקרקע נמצאת בהליכים בטאבו. כידוע, ישנה התנגדות של ערבי, שכנראה יהודים שלחו אותו להתנגד. אנו מקווים, שלמרות ההתנגדות - הם יצליחו להשיג את האישור. יכול להיות, שכתוצאה מזה יהיו שינויים בגבולות, אבל אני מציעה, שהקביעות הסופיות של משרד השיכון - מה ואיך לאשר לישוב זה, יהיה לאחר שתוגשנה המסקנות של הרישום בטאבו.

אני מבקשת שזה ייכתב בהחלטה, שמשרד השיכון יקבע סופית מה יעשו שם, אחרי שיתקבלו התוצאות של הרישום בטאבו, כאשר ידעו איזה שטח ישנו שם.

מר ש. יהלום:

זו פעם ראשונה, שאני שומע, שלא יהיו שם מבני-חינוך, בשלב הראשון של הבניה. מדובר ב-350 משפחות וזה אומר שני בתי ספר, אם לא למעלה מזה. לכן, אני מציע ומבקש שיינתן לי לבדוק זאת, כי היום, מונחות על שולחננו בעיות עם ישובים, שהוקמו ביזמה פרטית ובגלל זה, כאשר ניסו להרוויח עוד קרקעות ולמכור אותן - נתכרר שכבר בשלב הראשון לא הוקצו קרקעות לבתי-ספר ומוסדות חינוך ועתה, מבקשים ההורים מאתנו לעשות זאת.

על כן, כל מה שאני מבקש, שיוקצו שטחים למוסדות-חינוך, גם אם אינם מוקמים בשלב א'.

מר ז. ברקאי:

בפרוגרמה שהגישו היזמים ישנה הקצאת-שטחים לבתי-ספר וגני-ילדים וכל מה שצריך. התכנון הסופי של הישוב יובא בפני המועצה לתכנון ובניה ושם ייבדק העניין שוב. לשכת התכנון בודקת את כל הדברים האלה ובלי זה - אינה מאשרת את התכניות.

אין ספק, שמקום שיגורו בו מעל ל-350 משפחות, יהיה צורך לתת חלק מאותם שרותי-חינוך, גם במקום עצמו. היום עדיין לא ברור הדבר, עד כמה זה חיוני ולכן, כרגע סוכם, שמקום שיש בו למעלה מ-150 משפחות - צריכות להיות בו כתות-גן. מקום שיש בו מעל 350 משפחות, צריך להיות בו גם מבנה של בית-ספר. בינתיים, הם יקבלו את השרותים במועצה האזורית.

מר מ. דרובלס:

יש לי שאלה: הוזכר כאן על-ידי מר ברקאי, שתיעשה בשטח התשתית של כביש, חשמל, ביוב ומים. בחלק השני נאמר, של-150 משפחות ייבנו כתות-גן ולשלוש מאות וחמשים משפחות ומעלה, ייבנה בית-ספר. איך הישוב הזה יתפקד מבחינת מבני-ציבור מינימליים, ראשוניים, עד ל-150 היחידות? זו שאלתי. מי יבנה את מבני-הציבור? כוונתי למבני-ציבור חיוניים והכרחיים, כמו מרפאה, גן לילדים, שאי-אפשר לקחתם לגן אזורי ומזכירות ושרותים מינימליים, כמו בית-כנסת, כי גם יהודים לא-דתיים צריכים שרות כזה ועוד מבני-ציבור אחרים.

אני מדבר על שרותי ציבור אלמנטריים, שגם קבוצה של 50 משתכנים ראשוניים צריכה אותם, כדי לתת חיים למקום, כאשר הוא מוקם.

מי יהיה אחראי על כך? מי יקים זאת? האם היזמים הפרטיים, או היזמה הציבורית תהיה אחראית על כך?

מר ז. ברקאי:

אני מקווה שמתל הבין, שגם התשתית הראשונה - אחראים לה היזמים. מעבר לשרותי מוסדות-ציבור, שניתנים על ידי חוק והחוק היחיד חל על מוסדות-חינוך, את כל הדברים האלה הכנסתני ביתר פירוט וחייבנו לכתוב בחוזה בצורה מפורטת, אם זה ייעשה, או לאו, על ידי החברה.

לגבי מוסדות מוניציפליים, רק עכשיו גמרנו יית
 הטיפול באלפי-מנשה. יש איזה שהוא סידור לתת שרות מוניציפלי מקומי, על-ידי ועד
 שיוקם במקום, שיקבל שרותים במוצעה האזורית. ישנו ועד ציבורי, שמחלק את
 המקומות בבתי-הספר וזה מוסדר עם משרד הפנים.

דברים אלה יוסדרו במשך הזמן. עד שיוקם הישוב -
 יסודרו הדברים המינימליים הללו. לגבי שאר המוסדות, או שיהיו, או שלא יהיו. הם
 יהיו לפי הנוהלים המקובלים. אם יהיה כסף, אם יתרמו לכך - יוכלו להקים
 בית-כנסת. אם היזם יחליט, שזה הדבר החשוב שהוא עושה - הוא יקים זאת.

אני יודע, שישנם יזמים רבים, שמתכננים היום
 הקמת ברכות-שחיה במקום ועוד דברים, שהם יהיו כחלק מהפעולות שעושים הם לטובת
 הישוב.

ישנו תקציב במדינה לצורך הקמת גני-ילדים. לגבי
 בריכת-שחיה, או שרותים אחרים - להוציא שרותים מוניציפליים מקומיים - יש דרכים
 מקובלות להשיג זאת. לא משוריינן שום תקציב לנושא זה וזה הובהר.

סגן רה"מ ד. לוי:

אינני מכין מדוע מקשים אנו על עצמנו: מה פירוש
 לשריינן תקציבים, או לא? אנחנו חתרנו לגישה האומרת, שאם ישנה אפשרות להקים
 ישובים באמצעות יזמים, שכדאי להם לעשות זאת, זה ייעשה במירב התיאום על כל
 המוסדות המטפלים בדבר. - הדברים הללו נעשו, כאשר היזמים קבלו על עצמם את
 הדבר. לכן, אינני מכין מדוע עלינו להקשות עתה על עצמנו, בדיון שאין לו שום
 תכלית. כל הסידורים והתאומים נעשו כבר ועתה, צריך להתקדם.

פרופ' ר. וייץ:

רציתי לומר עוד כמה דברים ואני מותר. אך אני רוצה לומר עוד דבר אחד: היות וזה, אמנם, מעבר לקו הירוק, אבל אינו מכניס ישוב ערבי לתחומי מדינת-ישראל, לתחומי מדינת-היהודים, כפי שאני הייתי רוצה שנכדי וניני יחיו בה, איני מתנגד להקמת הישוב.

השר מ. ציפורי:

מה עם הנינים?

פרופ' ר. וייץ:

יש לי בן בשם יחיעם וייץ והוא ידאג לנינים. אני מציע, שכל דור ידאג לשני דורות אחריו.

אינני מתנגד להקמת הישוב. זה ישוב עירוני, עם טבע עירוני ומחשבה עירונית. משרד השיכון, יש לו עבר ומומחים בענין זה, בדיוק כמו שלנו יש את שלנו. לכן, אני מציע לאשר זאת.

היו"ר השר י. נאמן:

אם כן, סיימנו את הדיון בסעיף הזה.

הח/82. קדומים ג'

נעבור לסעיף הבא: קדומים ג'.

מר מ. דקל:

קדומים, זה ישוב שאנו קוראים לו זמנית - קדומים
 ג. זו יזמה של קבוצת אנשים חרדים, שהקימו אגודה להקמת הישוב. המיזם נמצא
 מערבית לקדומים בחוף האזור שנקרא סינדיאן, בין קדומים לצור-נתן וכביש טול-כרם.
 הנ"צ שלו - 183/160.

אנו מבקשים לרשום את ההודעה, כאשר ישוב זה
 יצטרך לעבור את תהליך הבדיקה על-די משרד השיכון. אחרי כל הבדיקות - הענין
 יובא לאישור סופי, על-יד המשרד. הדבר נעשה, על-מנת שיוכלו להתחיל בתכנון.

זה ישוב קהילתי של אנשים, המוגדרים כאנשי
 אגודת-ישראל. השטח העומד לרשותם הוא 750 דונם ועבר הכרזה.

פרופ' ר. וילץ:

מה גודל הגרעין?

מר מ. דקל:

זה יובא בשלב הבא, אחרי הבדיקות.

ח"כ חנן פורת:

למרות שאין שום ספק, שאני מצדד בהקמת הישוב
 ואני חושב, שישנה חשיבות רבה לשילובו של אלמנט זה של הציבור במדינת ישראל
 והציבור החרדי בישוב מדינת-ישראל, כפי שנעשה בעמנואל, אני מרשה עלצמי להעיר
 הערה מקדימה:

כאשר צויין כאן "ישוב חרדי", נשאלת השאלה, אם
 יש לדבר הזה הגדרה מדוייקת. לא היינו רוצים, שיהיה ישוב, שיהיה מוגדר כישוב
 של מפלגה פלובית או אלמונית ומי שאינו חבר-מפלגה, אינו יכול להתיישב שם.

אפילו בקיבוצים זה כבר איננו כך ועל אחת כמה וכמה - ביישובים פתוחים. אני חושב, שאנחנו צריכים להיזהר מאד מלטבוע חותם של הגדרה מפלגתית מדויקת, או של נוסח מסויים.

מר מ. דקל:

זה ישוב חרדי ואפשר להשמיט את המלים "אגודת ישראל". אתה יכול למחוק זאת.

ח"כ ח. פורת:

אם יהודי כמוני ירצה להתיישב במקום הזה, האם תהיה לו בעיה? על כן, במסגרת הצעה מוגדרת - הדבר צריך להיות מובהר!

סגן רה"מ ד. לוי:

מאחר ואיננו מקבלים היום החלטה והדברים מובאים רק לידיעת חברי-הועדה, כל הבדיקות והדברים האחרים שהועלו כאן, ייעשו ואז נוכל לבוא עם הצעה קונקרטית, שבה תשובות לכל השאלות, לרבות אלה שהועלו כאן. לכן, אבקש להתקדם.

גב' פליאה אלבק:

זה שטח שהוכרז כקרקע של המדינה ועדיין נמצא בערר, אך אני מניחה, שבמסגרת הבדיקה של משרד השיכון, נדע מה השטח שיתקבל אחר הערר.

היו"ר השר י. באמן:

נסכם, שעקרונית, אנחנו מקבלים את הרברים ומבקשים ממשרד השיכון לעשות את הבדיקות הדרושות.

היו"ר השר י. נאמן:

בסדר-היום היה סעיף של דיון כללי מכין, בענין הגליל. נתבקשתי שלא לקיים את הדיון בסעיף זה ואני רוצה להורידו מסדר-היום.

הת/83. התיישבות בערבה:- הודעת ראש המחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית בענין מצפה שחרית ומצפה שיטים

מר מ. דרובלס:

לפני כן, אבקש להודיע הודעה טכנית, בקשר לב"צ. באחת הישיבות האחרונות, הועדה אישרה הקמת שני מצפים בערבה. הוטל עלינו לתאם זאת עם גורמי צה"ל. תאמנו זאת בקשר לשניים מתוך השלושה. עתה, אני רוצה להודיע על שני ב"צ, שלא היו אז בדיבור.

שחרית - הנ"צ של מצפה זה - 924/151;

שיטים - הנ"צ של מצפה זה - 955/151.

שני המקומות הללו תואמו עם כל הגורמים ובכוונתנו להקים בב"צ אלה את שני המצפים, לפי החלטת הועדה.

הת/84. המשך ההתיישבות בגליל

לפני חודשים התקיים דיון בוועדה המכובדת הזאת, בקשר לגליל. הוצע להקים מספר ישובים. המחלקה להתיישבות עומדת בקשר עם שלושה גרעיני-עולים: אחד - בארה"ב; השני - בדרום אפריקה ואנגליה; השלישי - בדרום אמריקה, החל בכרזיל וגמור בוונצואלה.

בשלושת הקונטייננטים הללו ישנם יהודים, המעוניינים לעלות ארצה ולהתיישב בגליל. אנחנו מטפלים בקשר לגיבוש הגרעינים ואיננו יכולים להתקדם, היות ואין עדיין החלטה על הקמת אותם ישובים. עד עתה לא קבלה הועדה החלטה בענין זה.

לפני כחודשיים העלינו את הנושא והועדה רשמה לפנייה את הודעת המחלקה להתישבות ואמרנו, שבישיבה הקרובה - בדון על הצעות המחלקה. מאז עברו כבר שתי ישיבות וזו השלישית. היות והועדה החליטה לדון על בושאי אותם הישובים, הנוגעים לעולים - אבקש, אדוני היו"ר, שהועדה תקיים דיון. ישנם עולים, שצריכים להבהיר להם את הכוונה ועלינו לדעת לאן פניהם מועדות.

היו"ר השר י. נאמן:

אתה מזכר לסדר, כי אני נתבקשתי לדחות ואמנם, רציתי לדחות את הדיון בנושא זה לישיבה אחרת. הדיון עצמו עדיין לא התחיל.

השר ד. לוי:

אנסה, בהודעה לסדר, להחזיר את עצמנו לסדר. אני מבקש לפעול על-פי אותו עקרון; אם רוצים אנו שהעבודה תיעשה, עלינו לתאם מראש את הדברים, על כל היבטיהם, עם כל הגורמים ולבוא עם עבודה מסוכמת, שבדקה ברובה ושיש לגביה תיאום מכסימלי. זו הסיבה, שבגללה מבקשים אנו, שהדיון בענין זה לא יעסוק בזנבות, אלא יחדור לעומק הדברים, תוך ראייה כוללת ותיאום מכסימלי.

על כן, אני מציע, שכל גרעין שנמצא בקונטייננט זה או אחר, כל מה שנרצה לעשות אתו - יתואם אתנו. לא יכול להיות מצב, שיד אחת אינה יודעת מה עושה היד השניה. לא יכול להיות תכנון, שייכנס לתחום תכנון אחר, אנו צריכים לפעול בקו אחד, תוך התסייעות הדדית.

זו הסיבה, שבגללה מבקשים אנו, שכל הדיון בענין זה יתואם. אתן דוגמא: האם משהו חושב, שאנו נמשיך לחפש כל-מיני מקומות להשקעה אסטרונומית, כפי שאני קורא לה, בעוד בעית המצפים עומדת כאבן, שאין לה הופכין? אנחנו משלמים מס-שפתיים, כאשר בעיה זו גוברת ומחמירה. האם חושבים אנו, שהמצפים יהיו פעם ישובים, או המגמה היתה להקים רק איזה שומר, חומה ומגדל? זו השאלה. האם, כאשר יש גרעינים, אי-אפשר לשלב, במסגרת המצפים, גם עשיליה משוליבת?

יש בענין הזה הרבה מחשבה והרבה בעיות, שרק אנחנו נפתור אותן. הן לא תיפתרנה מעצמן.

לכן, אני מציע, שלפני שמקיימים אנו דיון, שייפגשו כל הגורמים הנוגעים בדבר, יקיימו ישיבת-עבודה לעומק ונוכל לבוא לועדה עם דברים מסוכמים, כדי שנוכל לעבוד ולא לקבל כאן תיאורים, או הנחיות, שאין להן בסיס ושאין אפשרות לקיימן.

פרופ' ר. וייץ:

באותה צורה, שלפיה שר השיכון נגע בנושא הסדר בלבד, גם אני חייב לומר משהו. קודם-כל, אני חוזר ומצהיר, בקשר לדרישה לסדר ולדיון כולל וגם להעלאת חילוקי-דעות, אם יש כאלה, שאני תומך בכל אלה תמיכה מלאה.

עם זאת, יש לי שתי הערות: לא הייתי בישיבה הקודמת, שבה הועלה הנושא הזה. אני לא הזכרתי וכן עמיתי, מתי ויהודה לא הזכירו, ששלושה מתוך ארבעת הישובים הללו, היו במסגרת הראשונית והועלו בישיבה, לא בראשותך, אלא עוד בתקופת אריק שרון, כאשר גורם חזק למדי, של שר השיכון - לא היה בוכח אז, באותה ישיבה. היו ויכוחים לגיטימיים לגבי שלושת הישובים הללו. הדבר גרשם בפירוש, בוועדה. על כן, המחלקה להתישבות, כאשר המשיכה לארגן

באקטיביות גרעיני-עולים, שהיו להם תנאים מסויימים משלהם, עשתה כוה-וכדין ולא עשתה שום דבר בניגוד לסדר הטוב. זה דבר ראשון.

אני מסכים בהחלט להערה לגבי המצפים. אין כל ספק, שצריך לתת על כך את הדעת ולסיים את הענין בצורה מתוכננת ומוסכמת. אני מסכים לזה במאה אחוז. אם בתוך התהליך הזה נשארו כמה שייריים, המחייבים שיפוץ - צריך לעשות זאת.

אני תומך בזה במאה אחוז, אבל לא הייתי רוצה, שבישיבה זו, בשל אי-הכנות טכניות, נזרע זרע של חרדה ופקפוק בלב שלושה גרעינים טובים, של משפחות צעירות טובות.

בענין זה עשה מתי מלאכה טובה בדרום-אמריקה; אני נפגשתי עכשיו עם הגרעין בארה"ב ולא הייתי רוצה, שבגלל דברים צדדיים ופגע בדבר, שהוא כה חשוב לכולנו.

על כן, אני מציע הצעה, שהצעתו של שר השיכון תתקבל, בתנאי, שזה יוגבל לשבועיים והענין יובא לישיבה הבאה של הועדה, כדי לסיים את הנושא הזה בצורה חיובית. אין לי ספק, שהענין ייבדק והבקשות של המחלקה להתישבות תימצאנה נכונות, קולעות וטובות. לי אין ספק בכך, משום שאני יוצא מתוך עמדה חזקה ולדעתי, אין מקום לפקפק בנושא זה. אני מוכן, לטובת הענין, לטובת ההכנה הטובה בין המוסדות, שנעשה כך, בתנאי שלא ניתן לענין להיסחף, כי זה עלול לפגוע בעיקר.

סגן רה"מ ד. לוי:

בעצם, אין ויכוח אלא על הזמן. לכן, אני מציע לא להגביל זאת בשבועיים, אלא שייאמר - בהקדם האפשרי.

פרופ' ר. וייץ:

לא, דוד, לא. אני לא מסכים.

סגן רה"מ ד. לוי:

בקבע, שזה יהיה בישיבה הבאה.

צריך לזכור, שאנחנו עומדים, בכל זאת, בפני ש.ו.ע שכולו נחון לטיפול מסויים. לכן, אני מציע, שישבו אנשים לאלתר ויכיבו את הנושא. איני רוצה לעכב זאת והענין יטופל בדחיפות, במגמה להביאו לישיבה הבאה. חזקה עלי, שהיו"ר הזה, לא יתן ששיבות תתקיימנה אחת לשלושה חודשים.

היו"ר השר י. נאמן:

בדיוק כך.

סגן רה"מ ד. לוי:

לכן, נביא זאת לישיבה הבאה. בסדר?

מר מ. דקל:

לסדר: אני רוצה להוסיף לנושא זה דבר-מה. כפי שאמר סגן ראש-הממשלה, צריך להיות תיאום לגבי הישובים, שאותם רוצים להקים. צריך להביא את הדברים וגם את חילוקי הדעות, אם ישנם כאלה, בפני הוועדה, כדורים מוסדרים.

אני מציע לקיים דיון על הנושא הכולל. יש כאן שתי בעיות. יש בעיות של אותם מצפים ואיננו מאושרים מכך ואני אומר זאת על דרך ההמעטה.

השאלה שחייבים אנו לשאול את עצמנו, אם בגופו למצפים, רוצים אנו להקים ישובים לא-תנועתיים באיזה מקום, באיזו מסגרת? אני מציע, שכל אחד יציג בדיון כאן, לא את האני-מאמין, אלא את השקפתו לגבי הגליל. גם אם הכל יהיה מסוכם - תהיינה דעות עקרוניות.

השר מ. ציפורי:

אני רוצה לשאול שאלה ואולי גם להביע דעה. אני הבנתי, כאשר הקמנו את המצפים, שכל מצפה יהפוך להיות ישוב. לכן, אינני יודע על מה הסערה. יש לנו כארבעים מצפים, שחלק גדול מהם, בלשון-המעטה, לא הפך לישובים. אפשר למצוא ארבעים גרעינים ובודרך זו לישוב את כל אחד מהמצפים האלה. כל זאת, בלי שנצטרך להתווכח כאן על החלטה נוספת.

בהמשך לדברי מיכאל, שיתכן שהדברים שאמר כאן נכנסים לסעיף "שונות" ובכל זאת, אני חושב, שהגליל שווה דיון מיוחד. לא רק, גיין המצפים עומד על הפרק, כי הגליל זה גם צפת ועוד כמה מקומות.

ישנו סעיף נוסף, שאנחנו, בתור הועדה הבינמוסדית להתישבות, חייבים גם עליו לקיים דיון עם משרד החקלאות, או משרד המסחר והתעשייה. כל הנושא של התשתית, החיים במקומות הללו, הינו די צולע: 1. בעדיפות לחקלאות; 2. בעדיפות לתעשייה וההכוונה. אנחנו יושבים כאן ודגים על עוד נקודה כאן, או שם. הנקודות העירוניות - גיחא, אבל כל נושא של תשתית החיים - בדרך כלל נעשה ביזמות פרטיות למיניהן. לכן, צריך להביא פעם לצוות זה, או לצוות מצומצם, את נושא ההתישבות החקלאית ולשתף בזה את משרד החקלאות ולדון בשאלה - היכן תינתן עדיפות לחקלאות, ליצוא חקלאי.

היו"ר השר י. נאמן:

אני אדם מנומס ולכן - לא הפסקתי אותך. אני מבקש שתסתכלו על סדר היום של הישיבה היום. בסעיף ה' כתוב: "שיקולים להמשך ההתיישבות בגליל", כי זו בדיוק הבעיה.

חשבתי לקיים דיון כללי ועקרוני על מה שקורה במצפים. אנו תקועים שם עם מספר קטן של אנשים, התופסים שטחים גדולים, עם כל-מיני בעיות מסובכות, שקיימות שם בהקשר לזה.

יש מקום לדיון מעמיק על הפרנסות ואיך לבייע את הדברים. שני המשרדים שהזכרת מיוצגים כאן היטב. אחד - על-ידי סגן-שר; אחד על ידי יועץ השר לעניני יו"ש, שיושב אתנו כאן. לכן, נקיים דיון ואני מסכים וחושב, שאננו באמת יכולים לעשות זאת בישיבה הבאה של הועדה. אדאג, שהישיבה לא תתקיים באיחור ותכונס בהקדם.

אני וכולנו רואים את הדחיפות שבבעיה זו, כי יש כאן בעיה קונקרטיה של אותן קבוצות, היוצרות בעיה גלובלית, כי הן משתרעות עד ונצואלה. לכן, ישנה הבעיה, של הציבור הזה, שבאמת מחכה לתשובה, כדי לעלות ארצה. ישנה בעיה כוללנית של הגליל ואנחנו מסובכים שם בעוד כמה דברים. ישנה בעיה, היכן הממשלה צריכה באמת לתמוך והיכן אינה חייבת לתמוך. לפעמים, כאשר מתיישבים שני צעדים מנהריה ורוצים עזרה - גם זו שאלה, שצריך לתת לה תשובה.

לכן, בענין זה אנחנו צריכים לדעים דיון. אני הגעתי למסקנה הזאת ולכן, כתבתי את סעיף ה' בסדר היום, כפי שכתבתי אותו.

אני מציע שבקיים את הדיון המכין כך, שכאשר נבוא לכאן - נבוא עם פחות חומר-רקע, שיהיה מספיק ברור ועם הצעות קונקרטיות. אני

אדאג, שהנושא הזה יוכן במהירות.

האם זה מספק אותך, רענן?

פרופ' ר. וייץ:

לא. אני רוצה שאלה היושבים סביב שולחן זה, המצב העכשווי יהיה בהיר וברור להם.

נוכחתי מדבריך, שיש כאן חוסר-בהירות גמור. כאשר הוקמו המצפים, שהמחלקה להתישבות תכננה אותם, היתה כוונה להקים מספר ניכר של ישובים חקלאיים והיו על-כך חילוקי-דעות גם בתוך המחלקה. יו"ר הועדה הבינמוסדית, שחלק ממנה זו גם ועדת השרים, סגן רה"מ ארליך, עליו השלום, עיכב את הדיון ובצדק. הוא ביקש לדון תחילה במינהל התכנון, על-מנת שהמוסד המוסמך לקבוע איזו חקלאות והיכן תהיה חקלאות - יקבע את שלו ורק אחר-כך אפשר יהיה לראות איזה מהמצפים יישארו חקלאיים, בין אם קיבוציים, או מושבים וכו' ואילו מהם לא יוכלו להיות חקלאיים, בשל שינוי הנסיבות של פיתוח החקלאות בארץ.

אני תמכתי בכך מאד. עובדה, שהיה דיון ממצה ויסודי בוועדת התכנון ונתקבלו החלטות ברורות, אחרי שהושקעה בענין יבודה גדולה. לא רציתי להעיד על עצמי, בענין זה, אך אתה מאוחר מדי. על כל פנים, ביקשתי מהמזכירות להדפיס את החוברת של מינהל התכנון ואת כל ההחלטות ולהפיץ זאת בין חברי הועדה, כהכנה למחשבה על שלב ב' של המצפים, שצריך להגיע עתה. אני מסכים, שצריך לעשות זאת ושלא תהיינה כאן התנגשויות. האמת היא, שלמרבית המצפים יש תכניות ברורות. יש מספר מצפים, שנתקלו בקשיים, בשל השינוי מהיעד החקלאי, ללא-חקלאי. מכאן, שצריך להשקיע בענין זה מחשבה נוספת. אני מסכים לכך.

אדוני, לגבי סדר-הדברים: אני מתנגד להסמכת

ההחלטה על ארבעת הישובים, ששלושה מהם מיועדים לעולים, לנושא הכבוד והחשוב של

המצפים. אם נעשה כך - לא נסיים את הענין ובימצא מכשילים עליה לישראל.

לא הייתי רוצה, שתהיה איפה ואיפה במהירות ובזריזות של קבלת וביצוע ההחלטות. הייתי נוכח קודם בהחלטות מהירות לגבי יו"ש ולא אמרתי דבר. התנגדתי לזה עקרונית ונתתי יד לדברים, שלא נבדקו בתכלית הדקדוק. תמכתי גם בהערות סגן ראש-הממשלה.

אבקש להפריד כאן את הדיון. אני מבקש החלטה ברורה לגבי ארבעת הישובים, ששלושה מהם - יש להם גרעינים עולים, לאלתר, ללא קשר עם הדיון על המצפים. אני מבקש, שהחלטה זו תוגבל בזמן, כי אנחנו חייבים כלפי אלה הרוצים לעלות ארצה. אני תומך בהחלט בדיון ממצה, עם הכנה מוקדמת ואני מציע שתהיה הכנה והכנה מוקדמת לגבי המצפים וכו'.

אני יכול לומר לך, דוד, שלדעתי - חילוקי-הדעות של העבר, לא יהיו היום, כיוון שנקבעו כאן דפוסים - היכן תהיה חקלאות והיכן לא תהיה חקלאות. אני הייתי בין אלה שתמכו, שלא להוסיף בישראל חקלאות כושלת.

על כן, אדוני היו"ר, אני מבקש כאן שתי החלטות:

א. החלטה על בדיקה מהירה של ארבעת הישובים, המוצעים על-ידי המלחלקה, בוועדה המכינה, כשם שזה נעשה לגבי יו"ש;

ב. אבקש להפריד בין הדברים, אדוני היו"ר ולקבוע מועד לדיון הזה, כפי שהוצע קודם לכן ולדון בו וכן, מועד שני; אם אפשר לעשות זאת באותו הזמן - לא אתנגד, כמובן, אבל אין לקשור את הדברים יחד.

אומר לך מדוע: כולנו אנשים מעשיים מאד ויודעים

את הדברים ואינני בטוח מה יקרה עם הממשלה...

סגן רה"מ ד. לוי:

אתה חושש, שממשלה אחרת לא תקיים את הדברים

האלה?

פרופ' ר. וייץ:

דוד, אני נוהג כך בנימוס, בכבוד. אינני הו"ר, אני הייתי רוצה, שהחלטה בנידון זה תיעשה עוד על-ידך. אינני יודע מה ילד יום בפוליטיקה. אני אומר דברים ברורים. לא הייתי רוצה, שויכוחים אחרים יפגעו בדבר, שהוא בנפשנו - עליה לישראל של משפחות צעירות.

מר מ. דרובלס:

ביקשתי רשות הדיבור להצעה לסדר: כבוד שר התקשורת, אני מסכים בהחלט עם חלק גדול מהדברים של רענן. אינני מסכים לחלק אחד: הוא מכיר את הממשלות הקודמות וחושש שמא, חלילה וחס, המשטר יתחלף ועלולים שוב להקפיא את ההתישבות בגליל, כפי שהיה קודם לכן.

אך לא ביקשתי את רשות הדיבור כדי להעיר הערה זו. אני גאה, שבמשך חמש השנים האחרונות הוקמו 60 מוקדים בגליל. נכון הדבר, שהם עדיין אינם ישובים. אלה ששים מוקדים, שהם יתדות שתקענו. אלה ששים מקומות אור ובששים מקומות אלה יושבים אנשים. מטרת המצפים היתה נושא תפיסת השטח ובזה - השיגו את המטרה. עתה, עלינו ללכת הלאה, להמשיך. נכון, שחל שיבוי בקשר לצורות ההתישבות ושוב, אינן כפי שהיו קודם לכן. קודם לכן - הבניה היתה תקציבית. עתה הולכים אנו על רוב הבניה, שתיעשה ביזמה פרטית. ההתאמה והמעבר משיטה אחת לשניה - יש בה כמה קשיים וזה אינו מתקדם בצורה, שבה היינו רוצים שיתקדם.

את הכירור הזה יש לקיים עם כל הגורמים הנוגעים בדבר ולהוציא וללמוד את הלקחים ולהתאים את השיטות, כדי שאפשר יהיה להמשיך

ולהתקדם.

יחד עם זאת אני אומר, שעלינו להתברך ולהיות גאים במפעל ההתישבות הענקי, שנעשה בגליל, שאין לו תקדים בהסטוריה הציונית. במשך תקופה כל-כך קצרה - הוקמו כל-כך הרבה ישובים.

דבר נוסף: היות והייתי שותף להצעה של הקמת המצפים והם הוצעו לוועדה זו באופן כולל, כמסגרת, אותם שלושה ישובים, שמציעים אנו עתה, לא אושרו עד עתה - רק מסיבה טכנית. אנחנו המשכנו לפעול בהתאם לאותו עקרון של של גיוס וגיבוש, בשבילנו ההצעה היתה מאושרת. כשבדקנו את עצמנו, כי אנו מחוייבים לבדוק את עצמנו, האם ישנם בידינו הישובים, לפני שמבצעים אנו את הדברים בפועל - ראינו, שמסיבות טכניות, בין כל שאר המצפים - את המצפים האלה לא אישרה הוועדה.

עצרנו את הדברים ולפני כמה חודשים באנו לפני הוועדה, כדי לבקש ממנה את האישור. את הטיפול בעולים איננו יכולים לעצור, כי אנו מצויים להמשיך ולטפל בהם. אי-אפשר לצעוד צעד אחד קדימה, כל עוד ועדה זו לא אישרה את הדברים. על כן, הדיון על הגליל צריך להתקיים והוא יקויים. חקלאות בגליל אין ואין בענין זה בעיה. לצערנו, ענין החקלאות בגליל נגמר, כי כל הרזרוואר החקלאי של קרקע ומים בגליל - נוצל. לכן, עלינו לחיות כיום בגליל, אך לא להכניס לשם עוד חקלאים. צריך שישבו בגליל יהודים ועלינו למצוא להם בחים, שיוכלו לשבת בהם.

לכן, אדוני היו"ר, אני מקבל את ההצעה שהוצעה כאן, שהדיון יתקיים בהקדם. אלא מבקש אני, שנפריד זאת לשניים: תחילה יהיה הדיון בקשר לאותם ישובים, שאנחנו מבקשים להקים; לאחר מכן - יתקיים הדיון הכולל, בקשר לגליל כולו. אחרת - לא נשיג את מטרתנו.

היו"ר השר י. נאמן:

נסכם: תהיה ישיבה מכינה, כדי לבדוק את הנושא ולהבטיח, שיהיה תיאום מלא לגבי הישובים, המוצעים כאן.

יחד עם זאת, יהיה איזה שהוא צוות, כולל אנשי המחלקה להתישבות, שיכין את הדיון הכולל, או מצע לדיון הכולל.

(מכאן - ל.ד.)

(עד כאן רשמה מ.י. מכאן ל.ד.)

סגן רה"מ ד. לוי:

אני מבקש לרדת מזה. לענין הזה יש היבטים רחבים מאוד, עמוקים, גם כלכליים, גם חברתיים. יוכן חומר. כל הגורמים המטפלים יתכנסו לישיבת עבודה ונוכל להגיש חומר לוועדה על כל ההיבטים שבדבר. לכן, מה שאני מציע הוא, שלאחר, יתכנסו כל הגורמים לדיון בענין הגליל.

השר מ. ציפורי:

בראשותו של היו"ר.

סגן רה"מ ד. לוי:

זה יבוא לוועדה. הרי לא נעשה מישיבה זו תת ועדה, שהיו"ר יהיה יו"ר תת ועדה. יש אנשים מקצועיים, שעוסקים במלאכה, הם יכינו את החומר. יש מזכיר הוועדה, המקשר, החומר יועבר. אני, מצידו, אעשה את הכל כדי לסייע בעבודה הזאת, כמובן, ע"י כל אנשי המשרד העוסקים בכך. יקויים דיון אהקדם, נבחן גם את ענין הישובים. אין לי איזו שהיא עמדה.

מר ר. וייץ:

אני בטוח.

סגן רה"מ ד. לוי:

אתה בטוח. אני מפסיק כאן. תודה רבה.

מר ר. וייץ:

אני מסכים עם מה שאמרת. אני מציע, שאלה האחראים לעבודה - יוסי, מאיר, יהודה ופרופסור פרוהליס יקחו על עצמם להכין את עבודה.

סגן רה"מ ד. לוי:

במשרד יש עוד אנשים, שיצטרכו להתכנס ולדון בכך, כי יש היבטים עירוניים, יש היבטים כפריים.

השר י. נאמן:

הסיכום - תעשה הבדיקה הרגילה לגבי ארבעת הישובים האלה. ההצעה של ארבעת הישובים תבדק על-ידי כל הגורמים הצריכים לבדוק את זה, בעיקר משרד הבינוי והשיכון, לפי הנוהג המקובל לגבי ארבעה אלה והם יעברו לדיון, לאחר הבדיקה. אנו נקיים את הדיון הכוללבי כאן. אם תהיה בעיה של תאום, נתאם, אבל למעשה, יכינו אותו הגורמים שעוסקים בזה כל הזמן.

השר י. נאמן:

לשונות, יש לי עוד דבר שנוגע לגליל. אני רוצה להודיע רק, שישוב שהחלטנו עליו לפני מספר ישיבות - מצפה נטופה - שאושר לאיזרוח לפני כמה ישיבות, יעלה על הקרקע ב-18 לחודש. זה גרעין שמונה 70 משפחות, שתעלינה עכשיו. זה יקרה ב-18 לחודש.

מר מ. דרובלס:

יש במקום דיור לעד 12 משפחות, מקסימום, מעבר לזה, יצטרכו להכנס לבניה. הם מאכלסים את ההאחזות ולא יותר.

השר י. גאמן:

אני מודיע, שהם מזמינים לבוא בבוקר להתיישבות שלהם.

הת/86. מצפה נטופה : - הודעה בדבר עליה על הקרקע

מר ר. וייץ:

יש לי הודעה לגבי נטופה. בדרך כלל, בישובים כפריים, אנו נוהגים, וזה מקובל על השולחן הזה מאז ומתמיד, לא לקבוע ישובים בודדים אלא גושים, כי אח"כ נחקלים, בלי סוף, בבעיות של חיבור.

הגרעין הזה, שאני מכיר אותו היטב, הוא גרעין טוב. אך הוא לא התחבר לתוך המסכת הזו של גיבוש גושי.

מר מ. דקל:

אתה יודע איפה הכשלון של המצפים? ההתחלה של הכשלון בתיזה.

מר ר. וייץ:

מיכאל, כשנגיע למצפים, נדבר על זה בצורה מסודרת. כאן עוסקים בשונות ואני חייב להעיר את ההערה, כדי שלא לגרום נזק לגרעין, שבדרך כלל, ביסודו, הוא גרעין טוב.

ענין השתייכותו של הגרעין - כי יש שם גוש
קיבוצים וגוש של איגוד המושבים וכו' - חייב להפטר בצורה מתאימה לתנאי מקום.
אני מבקש, שזה ירשם.

השר י. נאמן:

אני מודיע, שאנו לא עוסקים כאן בשיוך פוליטי או
אחר של גרעינים. אני רואה פסול בהודעה זאת.

מר מ. דרובלס:

אדוני היו"ר, אני רוצה להודיע הודעה לועדה -
המחלקה להתיישבות נוהגת למלא רצונם של אנשים. זכותם של האנשים, של הגרעינים,
להשתייך למי שהם רוצים. רצונם, כבודם.

הת/85. היישוב היהודי בחברון

השר י. נאמן:

רבותי, יש לי עוד, לשונות. יש בעיה ש' צורך
לתת מעמד פורמאלי, דומה מבחינת הזכויות של ישוב, לגוף, שלפי החוק הירדני, הוא
הועדה המוניציפאלית לניהול בתי היהודים בחברון. יש בעיה, שלמי שמתישב בחברון
אין, בדרך כלל, זכויות של ישוב. מוניציפאלית, הם שייכים לעיריית חברון. בכל
זאת, מבחינת מתן נשק לאבטחה ודברים אחרים מסוג זה, חשוב מאוד לתת להם מעמד של
ישוב.

מר ר. וייץ:

זה לא שייך לועדה זו. זה שייך לועדת השרים

לעניני בטחון.

הגב' פ. אלבק:

מבחינה משפטית, כמובן, זה לא הולך, כי זה בתחום העירוני של עיריית חברון. אנו מטפלים כרגע בנושא של גבולות חברון, אבל לתת לזה מעמד של ישוב, בתוך העיר חברון, זה בלתי אפשרי.

השר י. נאמן:

מבחינת הזכויות לא מבחינה מוניציפאלית.

הגב' פ. אלבק:

יש שם רכז בטחון שוטף לטיפול בבעיות האלה. זה באמת שייך למערכת הבטחון. יש לנו עדיין קושי עם בעיה ההתנגשות בין תחומי השיפוט של קרית ארבע ועיריית חברון, שנמצאים כרגע בחקירת המשטרה. כאן נציור כמו ידינו, מחדש, התנגשויות, כשמבחינה משפטית, זה פשוט דבר שלא הולך.

השר י. נאמן:

רבותי, כאשר מדובר על זכויות, יש דברים שמקובלים היום, מבחינת זכאות של ישוב, כאשר יש לו מעמד כזה. איש לא גורע מעיריית חברון את מה ששייך לה. אנו גם לא יכולים לגרוע. אנחנו לא עוסקים בזה. אבל יש דברים מסוג נשק לאבטחה ודברים אחרים, שכאשר יש מעמד של ישוב, יש לו זכאות להם. כל זמן שאנו לא נותנים להם זכאות כזאת, אין להם, למעשה, את האפשרות לארגן את הדבר. אני מבין, שהגוף הזה, שהזכרתי אותו, קיבל כבר ממשרד הפנים, בעניינים אחרים, זכאות מסויימת.

הגב' פ. אלבק:

לנקודות ספציפיות, בדברים מסויימם, אפשר לראות מה הסידור שעושים. אבל מעמד של ישוב, אי אפשר לתת לו! דווקא בתחום המוניציפאלי, אי אפשר.

אשר לנשק, בין כה וכה לישובים לא נותנים נשק, אלא עושים סידורים. אז אפשר להגיע להסדר עם המערכת הצבאית שיהיה להם, לענין זה. כן או לא.

מר מ. דקל:

זו עמותה, עמותה מוכרת ולה אתה לא צריך את הועדה. אתה יו"ר, תאשר את העמותה.

ח"כ ח. פורת:

אני רוצה, קודם כל, לומר, שהבעיה היא בעיה אמיתית. הפניה לכך נעשתה למערכת של משרד המדע והפיתוח ויו"ר ועדת השרים לעניני התיישבות ע"י משרד הבטחון, בגלל שהיו כאן איזה שהן שאלות, שלא ניתן היה להתגבר עליהן בלי איזו שהיא החלטה על מעמד. הכוונה אינה להגדיר את המקום כישוב, כי ברור, שהמרקם הוא מרקם עירוני. אלא הוא בא לענות תשובות הן של קשר עם משרד הפנים בהגדרת הטיפול במסגרת התיישבותית והן לגבי כל נושא הבטחון.

אני רוצה להציע הצעה. מאחר והנושאים כשלעצמם מוסכמים, ישנה רק השאלה היורידית איך להגדיר את זה, אני מציע, שהועדה תבקש - לא הועדה צריכה לקבל את ההחלטה בענין זה. גם לא מדובר פה על הצורך להגדיר הגדרה של ישוב, לא זו היתה ההצעה - ממשרד הבטחון, בתאום עם הגורמים המשיטילים, להציע את הפורמולה הנכונה שתאפשר את הענין.

מר מ. דקל:

הועדה תבקש מהיו"ר, שלקראת הישיבה הבאה, לאחר התייעצות, יביא זאת, על-דעת כל הגורמים.

סגן רה"מ ד. לוי:

יש בענין זה גופים סטוטוריים שמטפלים. בתחום
אחריותם יש כמה שאלות, שבימים אלה, הן בעיצומו של טיפול. אני חושב, שכל דיון
כאן פשוט מזיק. אני אומר זאת בכאב. הועדה אינה יכולה לפנות. אל מי אנו
פונים? יש ממשלה. אנו לא גוף שהוא מחוץ לממשלה. ישנם שרי הבטחון, המשכטים
והפנים, שמופקדים על הענין. אם רוצים לטפל בסוגיה זו, יש לשבח עם אותם השרים.
שהשר יוכל נאמן ישב איתם וימצא פתרון אשר יענה על הדרישה. כל נסיון שלנו לדון
בענין זה כאן הוא רק מזיק. אני אומר את הדברים בכאב. אחרת לא הילתי אומר
אותם. לכן, אני מציע, שנטפל בזה בתחום המיניסטריאלי.

השר י. נאמן:

אני אפגש איתם. טוב, תודה רבה.

הת/80 איזרוח מאחזים:-

- א. אלישע
 - ב. צורית
 - ג. מיצד
 - ד. יצהר
 - ה. גינת
 - ו. ברוש
-

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים י. נאמן, מ. צפורי, ד. לוי;
ה"ה מ. דקל, י. דקל, ר. ויץ, ח. פורת, מ. דרובלס,
ד. סתו והגב' פ. אלבק.

מ ח ל י ט י ם בהסתמך על מדיניות הממשלה בנושאי
ההתיישבות, כפוף להחלטה מס. הת/51 של הועדה
להתיישבות מיום ו' באייר התשמ"ג (19.4.83) ובהמשך
להחלטות הועדה מס. הת/25 מיום ב' באייר התשמ"ב
(25.4.82) ומס. הת/78 מיום כ"ו באלול התשמ"ג (4.9.83):

א. לאשר עקרונית איזרוח המאחזים, כדלקמן:

1) גינת

- (א) היעוד - יישוב קהילתי
- (ב) מיקום - בנ.צ.מ. 176/206 מערבית לג'נין
- (ג) אוכלוסיה - היישוב מתוכנן ל- 250 משפחות.
בשלב א' יאוכלסו 40 משפחות.
- (ד) תעסוקה - במקום ובאיזורי תעסוקה בגנים
(כשיוקם), עפולה ועירון ריחן.
- (ה) מערכת איזורית - היישוב יסתייך למועצה
איזורית שומרון ויקבל במסגרת זו שירותי
חינוך ושאר שירותים ציבוריים
ומוניציפליים.

2) יצהר

- (א) היעוד - יישוב קהילתי
- (ב) מיקום - בנ.צ.מ. 172/176 5 ק"מ מצפון
לתפוח;
- (ג) אוכלוסיה - היישוב מתוכנן ל- 250 משפחות.
בשלב א' יאוכלסו 30 משפחות;

./תעסוקה

(ד) תעסוקה - תעסוקה עיקרית במקום ובאיזור
התעשייה של אריאל;

(ה) מערכת איזורית - היישוב יסתייך למועצה
האיזורית שומרון.

(3) מ י צ ד

(א) היעוד - יישוב קהילתי

(ב) מיקום - בנ.צ.מ. מס. 168/111, בדרום הר
כנוב, ממזרח לכפר הערבי סעיר, מצפון מזרח
לקרית ארבע;

(ג) אוכלוסיה - היישוב מתוכנן ל- 250 משפחות.
בשלב א' יאוכלסו 40 משפחות;

(ד) תעסוקה - באיזור התעשייה של קרית ארבע
ובשירותים ביישוב ובסביבה;

(ה) מערכת איזורית - היישוב יסתייך למועצה
האיזורית עציון, ויקבל במסגרת זו שירותים
איזוריים.

(4) א ל י ש ע

(א) מיקום - בנ.צ.מ. 195/142 3 ק"מ מערבית
ליריחו;

(ב) אוכלוסיה - היישוב מתוכנן ל- 60 משפחות.
בשלב א' יאוכלסו 30 משפחות;

(ג) תעסוקה - חקלאות;

(ד) מערכת איזורית - במסגרת המועצה המקומית
בקעת הירדן.

(5) צ ו ר י ת

(א) היעוד - יישוב קהילתי

(ב) מיקום - בנ.צ.מ. 156/115, 4 ק"מ דרום
מערבית לכפר עציון;

(ג) אוכלוסיה - היישוב מתוכנן ל- 250 משפחות.
בשלב א' יאוכלסו 40 משפחות;

- (ד) תעסוקה - תעשייה ושירותים;
- (ה) מערכת איזורית - במסגרת המועצה האיזורית גוש עציון.
- (6) בתרונות (ברוש)
- (א) היעוד - יישוב חקלאי
- (ב) מיקום - בנ.צ.מ. 201/191, 3 ק"מ דרומית למחולה;
- (ג) אוכלוסיה - היישוב יכלול 100 משפחות;
- (ד) תעסוקה - ברובה חקלאות;
- (ה) מערכת איזורית - במסגרת המועצה האיזורית ערבות הירדן.
- ב. בהמשך לעיל, ובנוסף לקביעת הנ.צ. לששת היישובים כאמור - מיקומם הסופי ייעשה בתאום עם המחלקה האזרחית בפרקליטות המדינה.
- ג. 1) אין סעיף א' של החלטה זו מחייב איזרוח מייד של המאחזים;
- 2) כל מאחז יאוכלס לכשיסתיימו ההליכים המחייבים על פי החלטה מס. הת/51 א' הנ"ל לרבות ההיבט המשפטי לגבי הקרקע;
- ד. האחריות הכוללת לביצוע החלטה זו מוטלת על המחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית.

81/תת צופים: - יישוב עירוני

נציג משרד הבינוי והשיכון פותח.

בדיון משתתפים: השרים י. נאמן, ד. לוי ומ. צפורי;
ה"ח ז. ברקאי, ש. יהלום, מ. דרובלס, ר. ויץ
והגב' פ. אלבק.

./מחליטים

מ-ח-ל-י-ט-י-ם בהסתמך על מדיניות הממשלה בנושאי
ההתיישבות ובהמשך להחלטה מס. הת/75 של הועדה להתיישבות
מיום כ"ו באלול התשמ"ג (4.9.83), לאשר כדלקמן הקמתו של
יישוב עירוני בשם צופים:-

- א. מיקום - בנ.צ.מ. 1783/1510, כ- 3 ק"מ צפון מזרח
לקלקיליה, על-יד הכפר ג' יוס.
- ב. אוכלוסיה - היישוב מתוכנן ל- 1,200 - 1,000 יחידות
דיור. בשלב א' יאוכלסו 300 יחידות דיור.
- ג. יזמים - לידר קומפני.
- ד. בנייה ותשתית - הבניה והתשתית תיעשה על-ידי היזמים
עצמם.
- ה. נושא הקרקע נמצא בהליכים בטאבו.

קדומים ג': - יישוב קהילתי

הת/82

סגן שר החקלאות לענייני התיישבות פותח.

בדיון משתתפים: השרים י. נאמן, ד. לוי; ה"ה מ. דקל,
ר. ויץ, ח. פורת והגב' פ. אלבק.

מ-ח-ל-י-ט-י-ם ההצעה להקים ישוב קהילתי בשם
קדומים ג' (בנ.צ.מ. 160/183) תיבדק בהתאם להחלטה מס.
הת/51 ב' של הועדה להתיישבות מיום ו' באייר התשמ"ג
(19.4.83) ותובא לדיון מפורט ולאישור בועדה להתיישבות.

התיישבות בערבה:- הודעת ראש המחלקה להתיישבות של
ההסתדרות הציונית העולמית

הת/83

ראש המחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית
פותח.

מ-ח-ל-י-ט-י-ם בהמשך להחלטה מס. הת/70 של הועדה
להתיישבות מיום כ"ו באלול התשמ"ג (4.9.83):- לרשום
כדלקמן, את הודעות ראש המחלקה להתיישבות:-

./מצפה

- א. מצפה שחרות, יוקם בנ.צ.מ. 150/924.
ב. מצפה שיטים יוקם בנ.צ.מ. 151/955.
ג. כהתאם להחלטה מס. הת/70 הנ"ל, תואמו כל הנושאים הקשורים במצפים עם כל הגורמים הנוגעים בדבר.

המשך ההתיישבות בגליל

הת/84

ממלא-מקום יושב-ראש הועדה להתיישבות פותח.
בדיון משתתפים: השרים מ. צפורי, י. נאמן, ד. לוי.
מ ח ל י ט י ם לקיים דיון כולל בענין ההתיישבות בגליל.
לקראת הדיון האמור - להטיל על צוות המורכב מכל הגורמים העוסקים בהתיישבות בגליל להכין בהקדם האפשרי את החומר הנוגע לענין.

היישוב היהודי בחברון

הת/85

ממלא-מקום יושב-ראש הועדה להתיישבות פותח.
בדיון משתתפים: השרים י. נאמן, ד. לוי; ה"ה ח. פורת, ז. ברקאי והגב' פ. אלבק.
מ ח ל י ט י ם בזיקה להחלטה מס. 553 של הממשלה מיום ו' בניסן התש"ס (23.3.80): להטיל על ממלא-מקום יושב-ראש הועדה להתיישבות לפנות אל השרים הנוגעים בדבר על מנת למצוא פתרונות לבעיות שהתעוררו אצל המתיישבים בחברון, עקב העדר הכרה בהם - כמסגרת יישובית.

מצפה נטופה:- הודעה בדבר עליה על הקרקע

הת/86

ממלא מקום יושב-ראש הועדה להתיישבות מודיע כי גרעין מצפה נטופה יעלה על הקרקע ביום 18.10.83.

./בדיקה

- ההתיישבות בגליל על-ידי גרעיני עולים - בדיקת
הכוונה להקמתם של:-
א. פי-נר (אביטן א')
ב. הר חלוץ
ג. עילוט ב'
ד. אבטליון (הררית ב')
-

ראש המחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית פותח.

בדיון משתתפים: השרים ד. לוי, י. נאמן, מ. צפורי;
ה"ה מ. דרובלס, ר. ויץ ומ. דקל.

מחליטים ייעשו תאום עם כל הגורמים הנוגעים
בדבר ובדיקה לענין הקמתם של ארבעה היישובים המפורטים
להלן בהתאם להחלטה מס. הת/51 ב' של הועדה להתיישבות
מיום ו' באייר התשמ"ג (19.4.83), לרבות המחלקה האזרחית
בפרקליטות המדינה. ההצעה שתגובש בעקבות הבדיקות -
תובא לדיון בוועדה להתיישבות.

היישובים האמורים הם:-

- א. פי-נר (אביטן א')
ב. הר חלוץ
ג. עילוט ב'
ד. אבטליון (הררית ב').

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

2 אג 1 אג

סגנונה

מזכירות הממשלה

ש מ ר

פ ר ו ס ו ק ו ל
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

יום א', י"ח בתשרי התשמ"ד - 25.9.83

- נכחו: חבר הועדה - השר: י. נאמן - יו"ר
נציגי ההסתדרות הציונית: מ. דרובלס, א. תבין
- נעדרו: חברי הועדה - השרים: י. ארידור (בחול"ל), מ. ארנס,
ז. המר, ד. לוי, מ. נסים,
מ. צפורי
- נציגי ההסתדרות הציונית: א. אביחי, ר. ויץ,
ע. לוינסקי, מ. ריכלין,
י. שפירא

- סגן שר החקלאות לענייני התיישבות	מ. דקל
- סגן שר העבודה והרווחה	ב.צ. רובין
- משרד הבינוי והשיכון	ח"כ ח. פורת
- משרד המשפטים	ב. אכלין
- משרד ראש-הממשלה	פ. אלבק
- משרד האוצר	מ. ארן
- לשכת סגן ראש-הממשלה ושר הבינוי והשיכון	א. בוכמן
- הסוכנות היהודית	א. בן-אבו
- משרד הבסחון	ז. בן-יוסף
- משרד הבינוי והשיכון	א. בראון
- משרד הבינוי והשיכון	ז. ברקאי
- משרד העבודה והרווחה	ע. גורן
- הסוכנות היהודית	ז. גינדל
- משרד החינוך והתרבות	י. דקל
- ועד יישובי רמת הגולן	ש. יהלום
- משרד האוצר	י. הראל
	ר. חקלאי

ד.ד. לב

בפרוטוקול זה 47 דפים.

רמ"מ: אנה צ'סטר

ד. לב	- לשכת שר המדע והפיתוח
ק. מלכא	- לשכת סגן שר החקלאות לעניני התיישבות
י. מרגלית	- משרד הבינוי והשיכון
אל"מ ד. סתו	- משרד הבסחון
א. פרחן	- משרד המדע והפיתוח
ח. צבן	- הקרן הקיימת לישראל
א. צור	- לשכת סגן שר החקלאות לעניני התיישבות
א. שכות	- משרד המדע והפיתוח
א. ליסנסקי	- מזכיר הועדה

הת/79 מבצע איכלוס בהתיישבות, ביהודה, שומרון וחבל עזה:-- ס י כ ו ם

סדר היום:

./מבצע

הח/79. מבצע אכלוס בהתיישבות, ביהודה, שומרון וחבל עזה: - סיכום

השר י. באמן:

חברים, אפתח את הישיבה בברכה לחבר הוועדה, סגן השר מיכאל דקל, להחלמה המהירה שלו. אני מבין שהוא נכנס מחדש במלוא המרץ לפעילות.

סגן השר מ. דקל:

תודה רבה.

השר י. באמן:

הנושא הראשון שאנחנו עוסקים בו היום הוא שמיעת דיווח מפי סגן השר בן-ציון רובין על מבצע ההכוונה לערי הפיתוח שהוחל בו לפני כמה חודשים בהתאם להחלטת הוועדה, והופנה לישובים ביהודה ושומרון ועזה.

סגן השר ב. רובין:

אדוני היו"ר, חברי הוועדה, מרי ורבותי. המבצע לאיכלוס יהודה ושומרון שנעשה על פי החלטת הוועדה התקיים בחודש מאי השנה, כאשר במבצע פרסומי גדול לקראתו קראנו לתושבי המדינה, המתעניינים בשיפור רמת איכות חייהם, להיענות לפנייה ולהצטרף למתיישבים ביהודה, שומרון ועזה. כדי לעמוד בלחצים הדחופים של הציבור הגדול שהיה צפוי, נלקחו המיתקנים של כפר המכביה, ובמשך ששה ימים נתקבל שם קהל בצורה מסודרת, כאשר אפשר היה להיענות לכל השאלות והמישאלות הקשורות לאיכלוס ביהודה ושומרון.

המבצע עצמו היה כידוע על פי החלטת

הוועדה כמבצע משולב בין משרדי, ושותפים היו לו מרכז ההכוונה לערי הפיתוח של משרד העבודה והרווחה, משרד הבינוי והשיכון, משרד המדע והפיתוח, משרד החקלאות, ההסתדרות הציונית ומועצת ישובי יש"ע. סך הכל מבצע בשילוב כזה של גורמים רבים

כאלה לא היה לפני כן, ועל אף הריבוי של הגורמים, כולל דגשים ורצונות של כל צד, המבצע התנהל בצורה מסודרת וזכה להצלחה יוצא-מן-הכלל, יותר מן הצפוי וממה שחשבו.

במשך ששת הימים הללו בכפר המכביה היתה פנייה של 4000 איש, 4000 משפחות שבאו וגילו התעניינות להחגורר ביהודה, שומרון ועזה. תוך 4000 הפניות האלה מהקהל שנתקבל, 2500 עברו את השלב הבא של התהליך, היינו גילו רצון של ממש להוציא לפועל את המחשבה הזאת ואת ההתעניינות שלהם; מילאו שאלונים ובכסו למעגל הטיפול של מרכז ההכוונה לערי פיתוח. 2000 מתוך ה-2500 האלה נרשמו בפועל להתיישבות והחלו לעבור תהליכי קליטה לקראת ההתיישבות. הפער בין 2000 ל-2500 הוא בכך שכמה מאות הסתדרו בינתיים על ידי השתכנות בישובים קהילתיים ובמקומות קיימים בכוחות עצמם או לפי ההכוונה שלנו. 2000 נרשמו להתיישבות ממש, ואת הניתוחים הסוציו-דמוגרפיים של האוכלוסיה הזאת תוכלו לראות בנחונים הסטטיסטיים שהבאתי פה ואני מוסר לחברי הוועדה ואחר כך חברי, מנהל המרכז להכוונה לערי פיתוח, זהר גינדל, ימסור את עיקרי הדברים.

סך הכל אפשר לסכם את המבצע הזה כהצלחה גדולה, שגילתה שעל ידי פנייה מאורגנת, ממוסדת אל הציבור הרחב יש עדיין מאגר אנושי גדול שמתעניין בהתיישבות ביהודה, בשומרון ובחבל עזה. אבל מעבר לגילוי הזה, שהוא כשלעצמו גילוי חשוב ומלבב, אנחנו חייבים לתת כמה תשובות, ולנושא זה הייתי מבקש שהוועדה תקדיש אחרי כן מחשבה ודיון.

השאלה המרכזית היא: יש לנו היום במאגר 1000 משפחות שרוצות לעלות להתיישבות בחבל עזה; 1000 משפחות שמרביתן חילוניות ורוכן ככולן לחבל עזה להתיישבות במושב עובדים. אנחנו לאנשים אלה חייבים תשובה מעשית, כי במסגרת הפתרונות האחרים הקיימים המערכת עובדת ונותנת תשובות, אבל לאלה יש גם צורך בהחלטה ובהיקף של כ-10 ישובים או 10 גרעינים, ויהיה צורך לתת להם תשובה מעשית, כי תשובת הביניים שנתנו להם עד עכשיו היא: להתארגן בגרעינים

וכאן יש תצפית של שנה-וחצי-שנתיים; אבל גם לטווח של שנה-וחצי-שנתיים צריך לתת תשובה יותר ברורה היום. בישובים הקיימים בחבל עזה יש כמה מקומות קליטה לאוכלוסיה דתית, וכאן מדובר באוכלוסיה שרובה ככולה חילונית.

זו הבעיה המרכזית, שהיא בעיית-ברכה כתוצאה

מהמבצע הזה. יש לנו 1000 משפחות, זה 4000 נפש שרוצות היום, מחר, בעוד שנה או שנה וחצי לעלות להתיישבות ואנחנו צריכים למצוא לזה תשובה.

אני מציע בינתיים, ברשותך אדוני היו"ר, שזהר

גינדל יתן קצת ניתוח של הנתונים הדמוגרפיים, ואם יש עוד שאלות נדון בהן אחר כך.

מר זהר גינדל:

ברשותכם, אנחנו הגשנו פה תמצית של בדיקה של סקר

שנעשה מתוך מידגם של 1160 נרשמים למבצע הזה בלבד. זה אגב, סקר שהוזמן על ידי משרד הבינוי והשיכון אצל חברה פרטית לצורך תכנון מבצעים בעתיד לגבי יהודה ושומרון. מהסקר הזה בחרתי כמה דברים שנדמה לי שהם עשויים לעניין את הוועדה הנכבדה.

המידגם הוא גדול מאד והוא נותן תמונה די ברורה

לגבי כל 2500 שנרשמו, ו-1350 משפחות שבטיפול. אנחנו רואים כאן, שלגבי האזורים נרשמו לחוף עזה 42% מסך הכל הנרשמים וממלאי השאלונים; 32% לשומרון; 17% לבנימין והשאר לבקעת הירדן והר חברון וגוש עציון במספרים קטנים יותר.

מעניין השיעור הגבוה של המתעניינים ביישוב

קהילתי, זה אפשר לראות בלוח מספר 2. לגבי היישוב הקהילתי בשומרון וכעזה במידה מסויימת, אבל בעזה בולט לעומת זה שיעור גבוה למושבים, שזה 56%. ברובריקה המושב והקיבוץ מופיעים יחד מזה לגבי הקיבוץ זה רק 1.6%. לגבי לוח 3

אנחנו רואים שבמושבים נרשמו צעירים מגיל 25 ומטה; לגבי היישוב הקהילתי והעירוני, ודרך אגב, פה יישוב העירוני הוא גם חלקו הגדול קהילתי, כי אנשים לא הבחינו כדיוק בענין הזה, ואנחנו רואים שהגיל הוא בוגר יותר, זאת אומרת משפחות שהן, לא הילתי אומר מבוססות, כי הן באמת לא מבוססות, בהמשך הסקר אנחנו רואים זאת, אבל אלה משפחות מבוגרות יותר שמעוניינות כנראה לשנות את איכות החיים שלהן ולהגיע לאיכות חיים גבוהה יותר בישובי השומרון.

חשוב לציין שכל הקבוצה הזאת בהבדל מהקבוצה הקודמת שהגיעה להתיישבות בשומרון זו קבוצה שבעצם באה, וזה אולי מה שמאפיין אותה, שמבקשת עזרה ממשלתית לא מבחינת התמריצים וההלוואות, אלא עזרה ממשלתית במימוש בשאיפה שלהן להתיישב בשומרון, בעוד שבעבר אנחנו יודעים שהגל הראשון מצא את דרכו בצורה זו או אחרת מבלי העזרה הממשלתית, וכזה בדמה לי יש ביטוי לשינוי משמעותי שהוא גם יהיה המאפיין לגבי העתיד.

בלוח 4 אנחנו יכולים לראות שהממוצע של הילדים זה 1.9 ליישוב העירוני והקהילתי, ו-1.5 למושבים. זאת אומרת, המשפחות כאן - וזה הפתיע במידה מסויימת - הן בממוצע 4 נפשות סך הכל, אם נקח בחשבון את הנתון הזה.

עובדה נוספת, שהיא חשובה מאד גם לגבי קבלת החלטות כעת, ואולי גם בעתיד, היא העובדה שרוב הנרשמים, אנחנו רואים ש-44% מכלל הנרשמים הם פועלים, עובדים, בעלי מקצוע בתעשיה ובמלאכה, כאשר מי שציין את עצמו או את עבודתו כפקיד זה היה מיעוט קטן של 6%.

אנחנו רואים פה, בדמה לי, בטייה ברורה של בעלי מלאכה ובעלי מקצוע בתעשיה לבוא ולגור בשומרון. מחצית מהנרשמים - וזה לגבי הנתונים בלוח 6 - הם מגוש דן ומיעוטם מהמקומות האחרים. אפשר לראות את הפירוט בלוח זה, אבל כמחצית לשומרון וקצת פחות לעזה מגוש דן. חשוב הנתון שאנחנו

נתקלים בו הרבה מבחינה זו במידה מסויימת של ביקורת, שמספר הפונים מערי הפיתוח הוא מצומצם ומגיע ל-7% בסך הכל מכלל הפונים. זה לא רע, להיפך, לפי דעתי זה חיובי.

על-כל-פנים אלה הם הנתונים הבדוקים המסודרים. אין לי ספק שאלה נתונים בסיסיים בלבד והפיתוח שלהם מחייב כמובן השקעה בוספת בעבודה. אבל בשלב זה נדמה לי שאלה נתונים חשובים לגבי קבלת התמונה הכוללת וכהשלמה למה שסגן השר רובין מסר.

אני רוצה להוסיף לדברי סגן השר עוד הערה אחת ודגש נוסף לעניין מסויים. כאמור הבעיה שלנו, ובעניין זה אני מוכרח לציין לחיוב את צוות המעקב שעובד בכפוף למועצת יש"ע ולאגודה לקידום האיכלוס שהוקמה בעניין הזה. אני חושב שצוות המעקב הזה פתר בשביל המרכז לערי פיתוח הרבה מהבעיות שהיו לו בעבר. וזו שיטה שאנחנו נאמץ אותה גם בעתיד למבצעים מסוג זה. בזכות העבודה המסורה של צוות המעקב אנחנו הגענו לכך שכל משפחה מה-1350 שהביעה, את רצונה הכולט יותר מאשר אחרות, להשאר במסגרת הטיפול בעניין הזה, כל אחת מהן נמצאת בטיפול אינדיבידואלי במעקב אם בכתב ואם בפגישות. יש מעקב מסודר ושיטתי ובושא פרי גם לגבי אלה שהגיעו ונשלחו לוועדות הקליטה ביישובים עצמם לטיפול בקליטה. יש מעקב אחרי זה ויש דרישה לדו"ח ולהיזון חוזר. בעניין זה אני יכול לומר שכל אחת מהמשפחות האלה נמצאת בטיפול, ונדמה לי שמבחינה זו יש לנו, לאנשים שעסקו בנושא הזה, סיפוק מלא מבחינה זו.

הבעיה היא: מה התשובה שאנחנו ניתן לכ-1000 משפחות, כפי שאמר סגן השר, שנשארות בטיפול. אגב, 115 משפחות מתוך ה-1350 נקלטו או נמצאות בשלבי קליטה אחרונים. אני מדבר רק על ישובים קהילתיים בשומרון. בחבל עזה מעטים מאד יכולנו לתת להם פתרונות, בעצמונה 2,3,4 משפחות ולא יותר. 115 משפחות אלו הן משפחות שכבר נקלטו ביישובים קהילתיים חילוניים בשומרון, וכאלה שנמצאים בשלבים סופיים של קליטה, ואני מגיח שרובן תכנסנה בטווח

הקרוב. 300 משפחות מתוך ה-1350 נמצאות בטיפול ממושך יותר; הן לא בקטגוריה של ה-115 הילה, אבל הן נמצאות בטיפול, ואנלי מניח שמהן ישארו או יחזרו למעגל עוד כ-100 או 150 משפחות, ו-150 המשפחות האחרות ימצאו את פתרון בטוח של חצי שנה באפשרויות הקיימות, מבלי צורך להוסיף ולקבל החלטות על בנייה או משהו כזה.

זאת אומרת, מכאן הנתון המעניין את הוועדה, לפי דעתי, הוא נתון של כ-1000 משפחות שמהן, אם נלך לפי הסקר, 50% מעוניינות במושבים כחבל עזה, ו-42% מהן בדמה לי - לא חשוב כרגע המספר המדוייק - רוכן ככולן הן חילוניות; לגבי אלה אין לנו תשובות.

השר י. נאמן:

אלה שמעוניינים במושבים הם חקלאיים במקצועם?

מר ז. גינדל:

הם לא מוכרחים להיות חקלאיים במקצועם; עד כמה שאנחנו יכולים להגיד עליהם הם לא חקלאיים במקצועם. כל מה שאנחנו יכולים להגיד עליהם שהם צעירים, מגיל 25 ומטה. ואנחנו יכולים להגיד שהמוצע של הילדים שלהם הוא 1.5. זה הנתון היחיד כרגע שיש לנו לגביהם.

דרך אגב, גם בפרסום בתאום כמובן עם ההסתדרות הציונית אנחנו הודענו, שרק חקלאי אינו נדרש, מתוך הנחה שההדרכה החקלאית תכניס אותם למסלול ותלמד אותם את המקצוע.

זאת אומרת, יש לנו צורך במידע ובאינפורמציה מה אנחנו אומרים לאותן 1000 משפחות. דוקא משום שהקשר שלנו אתן הוא חזק וטוב, והגענו לייעילות בעניין זה; דוקא משום כך אנחנו חייבים תשובות יותר ברורות לגבי האנשים האלה, כשאינני מתכוון לתשובות מיידיות, כי גם אלה יודעים וערוכים לכך, שמדובר לא לפני שנה או שנה וחצי לאפשרות קליטה במקומות. כדי לשמור על הקשר עם

המשפחות האלה, כשיתוף עם מועצת יש"ע ועם הצוות והתנועות המלישבות, אנחנו אוספים כבר ב-5.10 100 משפחות בכנס משותף ליצירת גרעינים, פשוט כדי לשמר, הייתי אומר, את האוכלוסיה הזאת לקראת ההתיישבות בעתיד, אחרת היא אט-אט תיעלם.

בנוסף לשיטה זו של כנס משפחות כזה אנחנו גם הולכים בשיטה של חוגי בית, וקבענו לנו כבר חמישה-ששה חוגי בית, וכל זה דרש עבודה רבה, שצוות המעקב הוא שעשה אותה. חמישה-ששה חוגי בית יש לנו בתכנון בחודש אוקטובר, לכד מהפגישה הזאת של 100 המשפחות שאנחנו עומדים לקיים את הקשר אתן.

הייתי רוצה רק להדגיש דבר אחד בנוסף בענין זה. רבותי, אנחנו נהיה בסדר עם האנשים בכל מקרה, גם אם באסוף אותם ונגיד להם: בשלב זה לא הכטחנו לכם שום דבר. ואלה היו גם הדברים שהם קיבלו במידע ובאינפורמציה ובמודעות. בשלב זה אנחנו מצטערים, אין לנו מה להציע לכם. אם אתם מוכנים להתארגן בגרעינים לטווח של שלוש שנים בלי ידע ברור, בבקשה; זאת אפשרות אחת, ולפי דעתי זו האפשרות הרעה. יש לנו אפשרות שהיא יותר מחייבת, והשאלה היא אם אנחנו רשאים ויש לנו את המנדאט לכוא למשפחות האלה - ועל כך צריכה להתקבל החלטה פה - ולתת להן איזה שהוא סיכוי לגבי העתיד גם ביהודה ושומרון וגם בחבל עזה, ומהו הסיכוי הזה; כי אני אומר שוב, אני חוזר ואומר, כלפי המשפחות הללו מבחינה זו אין לנו שום התחייבות, לא לנו ולא לממשלה, שום התחייבות ממשית. יש התחייבות מוסרית כמובן לגבי המשפחות הללו, אבל אין שום התחייבות ממשית שמחר בפתור להן את הבעיות. מבחינה זו צריכה להתקבל החלטה גם כדי שאנחנו נהיה בפגישות של החוגים האלה יותר שלמים עם עצמנו, וגם כדי שננסה לבצל את ההצלחה הזאת, כי אחרת אני חושש שהמשפחות האלה תעלמנה.

מר י. הראל:

אני רוצה להגיד את הדברים שלי בנימה ובכיוון קצת אחר. איני יודע אם אין לנו התחייבות. יכול להיות שאין לנו התחייבות

חוזית כלפי המשפחות האלה. אבל יש לנו התחייבות, ואיני רוצה לדבר במלים גבוהות אלא להביא עובדות, כי בסיכומי של דבר יש לנו התחייבות. קרוב ל-1500 משפחות מחכות מחצית השנה לתשובה. ישבנו פה ישיבה אחת לפני כשלושה חודשים אם לא יותר, והסיכום של היו"ר היה, שתיעשה עבודה של מטה של הגופים השונים, הגופים ההתיישבותיים; ואנחנו באים עכשיו, לאחר תקופת החגים, ואין לנו מה להגיד לאנשים. זהר גינדל, מי כמוך יודע, אתה עוסק בזה שנים רבות, שאדם שפונה בתוקף מבצע זה או אחר, קשה מאד להסביר לו דחייה של שנה, שנה וחצי או שנתיים. זה אפשר להסביר למי שחי והתחנך בתנועת נוער והצטרף לגרעין; זה אפשר להסביר למישהו ששנים רבות היה בפריפריה וכאטמוספירה של אחד הגופים שמתיישב בשטח, ובמיוחד גוש אמונים. זה קשה לומר לאוכלוסיה הזאת.

למעשה, אדוני היו"ר, אם היום לא יוחלטו דברים מאד מעשיים, שאתם נוכל לומר לכל ציבור שנפגוש בשבוע הבא, אני חוזה התפוררות המאגר הזה, עם כל הבזיון והאובדן האמיתי שכרוך בדבר, והבזיון הציבורי; ומעל ומעבר לכל זה כל אותה התכנית הגדולה של 100,000 ומעבר ל-100,000 תלך לטמיון. כלומר, מה כאן קורה? ואנחנו גם צריכים לקחת את הדבר הזה כדגם. אם אנשים שנמצאים תחת ידינו, אנחנו מכירים כל אחד מהם, אם על ידי התכתבות ואם על ידי קשרים טלפוניים; אם לאלה - וזה מספר לא כל כך גדול - כיום, כאשר בשטח יושבות כבר 115 משפחות, אם אנחנו לא יכולים בטווח של שנתיים-שלוש-שנים לקלוט עוד 1500 משפחות מתוכננות לעומק השטח, ולא להתיישבות עירונית כמו בית בפתח-תקוה או בכפר-סבא. אם אין לנו יכולת לתת להם תשובה, השאלה היא מה בכלל אנחנו עושים, ומה היא עמדתנו.

אולי התשובה היא שהוועדה תחליט שחוזרים ליישובים או מאחזים בטחוניים, למרות הכעיות של עלות הדבר הזה, משום שחייבים להכניס אנשים למקומות. אי-אפשר לתת לאנשים להסתובב שנתיים; אין לנו אתם קשרים כאלה; אלה לא חברי גרעינים צרופים כפי שהיה בעבר. אולי יכולה להיות אחת מהתשובות הללו - אני לא מומחה להתיישבות, אבל עלינו לוחצים האנשים יום-יום -

האם אחת התשובות האלה היא מחנות עבודה; האם אחת התשובות היא ישובים קהילתיים, ולא להעביר אותם מיד לחקלאות כי אם לאזור קצת אחר. איבני יודע, אבל חייבים לתת תשובה לאנשים.

עד היום צוות המעקב הזה מכתת את הרגליים באופן בודד, משום שאנחנו די חוששים לאסוף את האנשים האלה יחד - וזהר גינדל הציג את המצוקה שלנו - כי יתחיל לחץ: מה אתם אומרים לנו. אספתם אותנו, קראתם לנו בפרסומת, מילאנו שאלונים, חכינו בסבלנות, עכשיו מה הלאה? את הדברים האלה אנחנו שומעים יום-יום במכתבים, בטלפונים ובפגישות.

אני חושב שהוועדה להתיישבות שהחליטה על המבצע הזה, היא חייבת גם להציע את הפתרונות. לדעתי, אם מותר לי להגיד זאת, אני חושב, עם כל הענווה, שהוועדה לא יכולה לתת את כל התשובות מראש, אבל לפחות עכשיו היא חייבת לדון בהם.

השר י. באמן:

אני מציע כך, אנחנו רשמנו כסעיף נוסף בסדר היום את התוספות בחבל קטיף, כי ידענו שהבעיה קיימת. אתן את רשות הדיבור לאותם האנשים שביקשו, אבל אני מבקש שלא להתייחס רק לעניין חבל קטיף, יש עוד דברים שנדון בהם כשנגמור את הדיון כסעיף הזה, שכולל גם את התוספת בחבל עזה.

מר מ. דרובלס:

אני מכין שאנחנו דנים היום בקשר לדו"ח על מבצע שנעשה. אני רק רוצה להוסיף כמה משפטים על המבצע שלדעתי היה מבצע מוצלח. בהזדמנות זו אני רוצה להזכיר את כל השותפים שלקחו חלק בו. אני חושב שבמניין האנשים והמשרדים שטגן השר כאן הזכיר, היה משרד העבודה והרווחה כמובן שארגן את המבצע, משרד השיכון שלקח חלק ובלעדיו הדבר לא היה מצליח; משרד המדע והפיתוח, משרד החקלאות, החטיבה להתיישבות, וברצוני בהזדמנות זו להביע תודה מיוחדת

לתנועות המיישבות, שהן אשר תרמו בעיקר להצלחת המבצע הזה, ובלעדן לא יכולנו להגיע למטרה.

איך אנחנו ראינו את המבצע? - כ-2000 משפחות

שכתוצאה מהמבצע הביעו את רצונן להצטרף לאזורים חדשים בארץ-ישראל. זה 2000 משפחות אשר עד כה הן לא מצאו את הדרכים ואת הקשרים להגיע להתיישבות באזורים שבהם הם היו רוצים לבוא ולגור. זו היתה מטרת המבצע. אנחנו יודעים שכשמפרסמים באמצעות כלי התקשורת, זה לא תמיד מדויק באיזה תנאים אפשר להתיישב שם. יצאו פה גופים ממלכתיים בהודעות לציבור ואמרו: יש גם דרכים אחרות ליישב את ארץ ישראל. בענו כ-2500 משפחות אשר מהן 2000 מוכנים ללכת לזה.

הדבר מתחלק לשניים: (1) התיישבות עירונית, שישנה

במקומות שונים, וכמחציתם ענו שהם רוצים ללכת להתיישבות עירונית; (2) והמחצית השניה בערך מוכנה ללכת להתיישבות קהילתית. אין הכוונה ולא היתה כוונה בידי היוזמים, שיתחילו להקים מעברות או מחנות עבודה זמניים לאותם המועמדים שרוצים לבוא ולהתיישב באזורים שהם חיוניים למדינת ישראל.

ההתיישבות תיעשה בשתי צורות: (א) בחלק מאותם

הישובים, אשר הופיעו במבצע, ישנן יחידות דיור פנויות לאיכלוסם המיידים, אבל החלק הקטן ביותר, לאחוז קטן מאלה שגרשמו להתיישבות זו; (ב) הרוב, למעלה מ-90% של המועמדים, יכולים להתעניין ולשמוע את התנאים שבהם אפשר להתיישב באותם האזורים, שלפי דעתנו כדאי למשוך לשם אנשים; הם יכולים לשמוע מה המתיישב מקבל; מה אפשרויות התעסוקה; ולאלה שמבקשים לעסוק בחקלאות - האם יש חקלאות באזור זה או אחר. לדוגמה, חבל עזה. חלק גדול מאד הביע את רצונו לבוא ולהתיישב ברצועת עזה דוקא. רצועת עזה היא אחת מהפוטנציות והרזרבוארים של מדינת ישראל מבחינת החקלאות, כי שם יכולים לפתח חקלאות. אבל השאלה היא האם החקלאות הזאת היא חקלאות משתלמת, אם נרצה להוסיב שם אנשים ולפתח אותה, ומה הכמות של החקלאות שאנחנו יכולים לפתח שם ואיזו?

ישנו חלק שלא הגיע למבצע הזה, כמו בני המושבים שרוצים להמשיך כמה שהוריהם התחילו, רוצים להמשיך בהתיישבות ואין להם מקום בתוך היישובים שלהם, וזה מאות ואלפים. אם הם ידעו שיש להם אפשרות ומקום בחבל עזה, הם יבואו והם יתעניינו, והם למבצע הזה בכלל לא נענו.

לכן, לא רק המספרים האלה שיש לנו אותם כאן זה מספר האנשים שמתעניינים בהתיישבות. או למשל כ-3200 משפחות שרשומות אצלנו בחטיבה להתיישבות שהביעו את רצונן להתיישב ביישובים קהילתיים ביהודה ושומרון בעיקר, הן בכלל לא נענו למבצע הזה, מפני שיש להן כל הפרטים, והם יודעים שהם צריכים להמתין לדברים מסויימים.

מה שאנחנו לומדים מהסקר הזה הוא דבר אחד: הגענו ל-2000 משפחות נוספות לאלה שהיו רשומות עד עכשיו ואשר כבר יודעות את התנאים, והן מונות כמה אלפי נפשות, אשר מוכנים להתיישב במקומות לפי החלטות ממשלת ישראל שאליהם קוראים אותם. לאותם ה-2000 מוכנים להצטרף כמה אלפים נוספים, וביחד אני מעריך שזה כ-5000 משפחות שיודעות את התנאים, והן מוכנות לעבור ולהחליף מקום מגורים אחד למקום מגורים אחר שלשם הם נקראים. השאלה המרכזית היא: איך מבצעים ואיך עושים זאת בעיקר מבחינת היישובים שלנו - ואם אני אומר שלנו אני מתכוון ליישובים קהילתיים וחקלאיים.

המבצע היה חשוב, כי הגענו לאוכלוסיה אשר בדרכים אחרות בלי המבצע הזה לא היינו מגיעים אליה. לא היינו יכולים להביא להם את הידע שקיימת אפשרות לקליטתם בהתיישבות ובאיזה תנאים. קליטתם תלויה בהמשך פיתוח ובהרחבת היישובים שישנם, ועל כך אנחנו עומדים בקשר עם גורמים הממשלתיים והמשרדיים הממונים על כך; והחלק השני של האוכלוסיה העירונית היא קשורה שוב בקשר לקצב הפיתוח של אותם היישובים שאליהם הם יעברו.

דבר אחד או מסקנה אחת שהייתי מוציא מכאן, היא

בקשר לאפשרויות החקלאיות בעזה, שחלק גדול מהאוכלוסיה הביעה את רצונה לעבור לשם, ולצערי אנחנו היום לא מסוגלים לתת להם את התשובה, כי צריך לבדוק זאת אצל אותם הגורמים שצריכים לתת את התשובה. אבל שבאזור עזה יש מקום להקמת מרכז עירוני גדול שיהיה תחליף למרכז עירוני שהיה באזור הזה, על כך אני חושב מהסקר הזה אפשר כבר ללמוד. ישנה אוכלוסיה שרוצה ללכת לאזור זה, ורק במרכז עירוני באזור זה אוכלוסיה כזאת תוכל למצוא את הקיום בכבוד, או חלק גדול שצריך למצוא אותו שם.

היכן צריך להיות מרכז עירוני כזה - אני עוד לא

יכול לבוא ולהחליט. יכול להיות שזה יהיה באזור של עצמונה, ששם יש לנו אזור שאפשר להתאימו למרכז עירוני; זה יכול להיות באזור של בצרים, ששוב יש לנו שם שטח של המדינה, שאנחנו חושבים להקים שם התיישבות; ויכול להיות גם באזור שלישי. בכל זאת יש מקום, לפי דעתי, בבווה-דקלים שזה כבר קיים, אבל שם תלוי איזה תשובות שאנחנו נקבל בקשר לשני הראשונים, ולפי זה נדע אם ללכת לבוה דקלים. והיה, ונוכל להקים מרכז עירוני בסביבות עצמונה או בצרים, אז בוה דקלים יכול להשאר מרכז אזורי דתי שישרת את היישובים הדתיים של אזור קטיף. והיה ולא בלך לכאן, אז יש מקום להרחיב את בוה דקלים ולעשות אותו ליישוב מעורב של חילוניים ודתיים. בינתיים בוה דקלים שיכנסו לשם אנשים לא דתיים, בשלב זה לא הולך מכל מיני סיבות פנימיות. לכן יש מקום לדיון בענין זה, ולכן לפי דעתי רצוי היה להטיל על גוף מסויים שיציע הצעה, באיזו מידה ניתן לתכנן ולהקים מרכז עירוני באזור זה, כי אנחנו נצטרך מרכז עירוני כזה, ומה שיותר מוקדם נעשה זאת, הרי זה יהיה משובח.

ולסיכום, אני רוצה לברך את זהר גיבול על העבודה

היפה שהוא השקיע. מבצעים כאלה הם חיוביים, גם כאשר אנחנו מקבלים תשובות מה גודל האוכלוסיה ואיזו אוכלוסיה, מבחינת הגילים והמקצועות של האנשים שמוכנים

ללכת להתיישבות. ואני בטוח שעל סמך העבודה הזאת ועבודה אחרת שנעשתה בוכל להמשיך לתכנן איכלוס האוכלוסיה באזורים שהם חיוניים למדינה.

השר י. באמן:

ברצוני להעיר, לפי הטבלה של מרכז ההכוונה החלק שרוצה למושב ולקיבוץ הוא 56%, והחלק העירוני הוא 11%. אני מבין שמה שצייר כאן מתתיהו דרובלס, זה פתרון אפשרי ל-11% אלה.

מר ז. גינדל:

לפי דעתי לגבי היישובים הקהילתיים והעירוניים זה מעורב, כי הם לא ידעו בדיוק איך להבחין ביניהם.

מר מ. דרובלס:

יש חלק שרוצה לעבור להתיישבות עירונית שלא נרשם כאן, כי הם נמצאים בטיפול, ולכן לא פנו למבצע. מי בא למבצע? - רק כאלה שאין להם בכלל אינפורמציה. כאלה שסגן השר דקל מטפל בהם, וזה מאות, אלה לא באו במסגרת המבצע. גרעינים שממתינים לתשובות מטעם החטיבה להתיישבות הם לא באו לכאן, כי הם מטופלים. אולי לא מספקת אותם התשובה שהם קיבלו, אבל הם יודעים מה הוא הטיפול. פה הופיעו אנשים שאין להם אינפורמציה בכלל והם מתווספים לאותם האחוזים שישנם, שלדעתי הם הרבה יותר, נוסף ל-3000 שכבר קיימים. מכאן אנחנו למדים שיש ביקוש רב.

מר ז. ברקאי:

אני מצטער ששר הבינוי והשיכון איננו פה, הוא עסוק בעניינים הקואליציוניים במקום אחר. ברצוני להעיר בשמו, שהסקר הזה גם לפי ההערות ששמענו כאן ממר דרובלס, הוא מוסיף אינפורמציה ולא ברור אם מעדכנים אותה ביחס לאינפורמציות אחרות שקיימות בשטח.

אי-לכך, אני מבין את הלחץ של המרכז להכוונה לקבל החלטות מהירות פה, במקביל לכך אני מבקש לזכור שהדבר לא ניתן לא בתחום העירוני ולא בתחום החקלאי, לא ביהודה ולא בשומרון, ולפי ידיעתי, בעיקר לא ברצועת עזה, ששם עוד אין לנו פתרונות. וכל עוד אין לנו פתרונות נדמה לי שאי-אפשר כרגע לסכם בענין זה; ומה שיש לנו כאן זה בעצם נייר להמשך העבודה בזרועות ההתיישבותיות, בחטיבה להתיישבות, במשרד הבינוי והשיכון וכל מי שקשור לכך לגיבוש הצעות לדיון.

אשר להצעה ביחס לחלק הזה, ואני לא מדבר כרגע על סעיפים אחרים, אבל לגבי הסעיף הזה של חבל עזה, שנכללה גם בסקירה של סגן השר, נדמה לי שצריך להסתפק בכך שהוועדה רושמת לפניה את ההצעות ואת ההודעות. אני מבין שגם החטיבה להתיישבות, גם שר הבינוי והשיכון וגם משרד העבודה ממשיכים כרגע לטפל בנושא הזה. כרגע בישיבה הזאת של הוועדה אנחנו נמצאים בשלב של דיווח.

סגן השר מ. דקל:

ברשותכם ברצוני להעיר כמה הערות. ראשית עקרונית, הרי כל המבצע הזה בקשר להרשמה הוא מפעל בפני עצמו, והוא לא נעשה רק לצרכים סטטיסטיים. הוא לא נעשה בשביל לדעת אם נוסף ל-1600 או 1700 שישנם כבר יש עוד 2000 שלא יודעים איך להגיע ולאן להגיע, ולכן הם באו לכפר המכביה. זה לא מעניין במיוחד.

אני הייתי מחלק בכלל את האוכלוסיה הזאת שגרשמה לשני חלקים: האוכלוסיה שגרשמה ליישובים עירוניים וזו שגרשמה ליישובים קהילתיים; לא שהיא לא יודעת מקורות אחרים של אינפורמציה, אלא שהיא רשומה גם כאן וייתכן שהיא רשומה גם במקומות אחרים. אם במקומות אחרים מוסדות ממשלתיים מטפלים בזה, אולי כאן אפשר ביתר קלות להגיע לפתרונות של עזרה כלכלית וכדומה.

בעיקר אם נסתכל על האוכלוסיה הזאת שנרשמה לחקלאות באזור עזה. זאת אוכלוסיה שנרשמה, כי בדרך כלל חקלאות זה ענין לא ליוזמה פרטית; זה הולך תמיד בצורה ממוסדת. הם ראו את זה ככתובת, וזו הכתובת שצריכה לתת תשובה. וכאן אנחנו נמצאים בדילמה קשה ביותר. לגבי הישובים הקהילתיים והעירוניים תימצא תשובה. לגבי אלה שרוצים ללכת לשומרון ולבנימין בוודאי תימצא תשובה. יקימו מרכז אזורי; יש הרי הצעה בקשר לעצמונה באזור עזה, וגם לגבי אלה שרוצים ללכת לאזור עזה ליישוב עירוני-קהילתי, גם כן תימצא תשובה. אבל צריך לתת תשובה קונקרטית היום לאלה שרוצים ללכת לחקלאות. בחקלאות אין זו רק בעיה של איתור שטח ותקציבים של משרד השיכון והבינוי בשביל לבנות שם, בחקלאות ישנה גם בעיה של אמצעי ייצור. זה לא סוד לאף אחד מאתנו שבאזור עזה יש צורך בסבסוד ממשלתי על מנת שאותם היישובים שקיימים שם יוכלו להתקיים במה שהם מתקיימים. ולמרות זאת, אסור לזהר גינדל לתת היום תשובות שליליות. אסור לו לבוא לאותם הכנסים ולאותן הפגישות עם ידיים ריקות.

לכן אני הייתי לוקח למשל, אם אנחנו מדברים על האוכלוסיה לאזור עזה, מתוך 390 זה 56%, בדמה לי שזה 220, אם אנחנו נקח את זה כמידגם מייצג, אנחנו מדברים על אוכלוסיה של 450 משפחות; 450 משפחות זה 6 או 7 משקים; ולמרות כל הבעיות שיש לנו היום גם בקרקע ובעיקר בענין של אמצעי ייצור וסבסוד, אני הייתי מציע שכפעולה דחופה במינהל התכנון, ההסדרות הציבורית יחד עם משרד החקלאות, יחד עם משרד הבינוי והשיכון, כי הבעיה שם היא של הבינוי - יחד יחליטו ויביאו הצעה לפחות של הקמת שני מושבים, למרות כל הבעיה של אמצעי הייצור והסבסוד, על מנת שאלה שהתחילו במבצע הזה לא יבואו בידיים ריקות כפני אותם האנשים שהגיעו לשם. שלפחות נוכל לתת תשובה חיובית על שני מקומות, אז כל היתר יוכלו לחכות, כי הם יראו בזה איזו שהיא התייחסות רצינית של העוטקים בכך, אחרת אנחנו נאכזב אותם. הם לא יחזרו עוד פעם. זה לא אותם הגרעינים של שנת 1938 ו-1939 שהם היו גרעינים מגובשים וחיכו שלוש שנים וחמש שנים. אלה לא יחכו. אם נציע להם הצעה קונקרטית, טוב; אם לא נציע להם הצעה קונקרטית הם לא יחכו.

אבי מציע שכל הגורמים ביחד במקרה זה בצורה מהירה, על מנת לתת כלים למשרד העבודה, לפחות יקבלו החלטה עקרונית על שני ישובים כולל הנושא של אמצעי הייצור.

מר י. מרגלית:

אבי רוצה לציין שמשרד הבינוי והשיכון רואה בחבל עזה אזור התיישבות בעל עדיפות. ולאור זאת סיכמנו בעבר ביחד עם החטיבה להתיישבות, לאור העובדות בשטח, לבצע רה-תכנון של הנעשה במקום כדי לבחון מחדש את התכנית היסודית שהתבססה על 6-8 ישובים בעלי אופי חקלאי פלוס מרכז עירוני בקרבת נווה דקלים. פעולה זו החלה על ידי החטיבה להתיישבות תוך תאום מסויים אתנו, ואבי מקווה שהפעולה הזאת תימשך.

ברצוני רק לציין שעם העובדה שאנחנו רואים נושאים אחדים לא מטופלים בחבל עזה, והעדיפות הגבוהה שאנחנו מקיימים במקום, היכולת התפקודית של המערכת היא בערך ישוב וחצי או שני ישובים בשנה. ואין זה משנה אם זה מתבטא בלישוב חקלאי או שאנחנו משקיעים רבות בנווה-דקלים. המחשבה להגדיל את נווה דקלים מצד אחד, או לחילופין להקים ישוב חילוני בצמוד לו או כנפרד ממנו, מחשבה זו טרם נבחנה מבחינה מקצועית ועוד לא הוחלט עליה סופית. גם טרם נבחן ההיבט של הקמת עיר גדולה או ישוב בעל אופי עירוני בהיקף שכזה.

אינני סבור שיש מקום לוועדה לוועדה כוועדה לגבש היום החלטה, כי הפעולות למעשה מתבצעות הלכה למעשה. כאשר יתגבש היסוד המקצועי ויסוכם עקרונית על הקמת ישוב כזה או אחר מובן שכולנו נברך על כך. מן הראוי שאנחנו נקבל החלטות ספציפיות כאשר הן תהיינה על שולחננו.

אבי מצייין שאנחנו נותנים לנושא הזה עדיפות כפי שגם גופים אחרים נותנים לזה עדיפות, ואני מקווה שההתקדמות תהיה בהתאם לכך.

מר ר. חקלאי:

כיוון שההערכה היתה שהבעיה או המחסור בשיכונים תהיה חמורה, אני רוצה לציין או להצהיר, שהיה מבצע שנקרא יכין בבקעת הירדן, במקום שנקרא בני-קן בבקעת הירדן, ומהמבצע המיוחד הזה עדיין נמצאים שם בניינים בסדר גודל של 250 עד 300 יחידות משק העומדות ריקות ומחכות למתיישבים. הועלה העניין שיכולת התגובה של המערכת למתיישבים היא אטית מדי, ויש אנשים שצריכים להשיב להם תשובה מהירה. אני חושב שאם יבחנו את הבעיה במיגזר החקלאי ניתן להיענות לפחות לחלק מהלחץ ומהדרישות במקום הזה של בני-קן, ולהפנות חלק מהפונים למקומות שכבר הושקע בהם כסף. וכך יחסך לנו גם הזמן שאפשר יהיה, לפי מה שאמר יוסי מרגלית, למצוא את הזמן לחשיבה ולתכנון מחדש כדי שאפשר להענות לדרישות האלה.

מר מ. דרובלס:

ברצוני להעיר שתי הערות. האחת בקשר להמלצה או להצעה לראות בעין יפה הקמת ישובים חקלאיים נוספים בעזה. אני רוצה להפנות את שימת לב של הוועדה; ועדה בכבדה זו בממשלת ישראל החליטה להקים ישובים ברצועת עזה, שהם ישובים ווקלאיים כי מחוץ לחקלאות אין להם ממה להתקיים שם.

אני מציע לנציג האוצר שיקשיב למה שאני אומר, כי זה קצת נוגע לו, אמנם בעקיפין, אבל זה נוגע לו.

עד היום לאותה האוכלוסיה המועטה והקטנה שישנה בחבל עזה אנחנו לא יכולים להבטיח להם את הקיום בכבוד. צריכים להגדיל את היישובים האלה בהרבה, ויש היום בחבל עזה אולי 20% מהאוכלוסיה שהיא מתוכננת. ואם אין קיום ל-20% של האוכלוסיה אני לא יודע מהיכן, לפני שאנחנו הולכים להכניס שם עוד ישובים, יהיה קיום להם, ולכן מחובתנו קודם-כל להבטיח ולסכם עם הגורמים שצריך לסכם, שהיישובים והחקלאים היהודיים שנענו לקריאה של הממשלה,

והתיישבו במקומות שהם חיוניים למדינה, זכותם להתקיים בכבוד. עד היום אין לנו תשובות מלאות לתת אותן לאבשים האלה.

ושנית, בקשר להערה של רן חקלאי ביחס לבני - קן בבקעת הירדן - נכון יצאנו במבצע והיתה הענות גדולה מאד, אבל לצערי הרב אין לנו תשובות כלכליות לאותם היהודים שיושבים בבקעת הירדן מבחינת הקיום הכלכלי. מטפלים בכך; ביוזמתו של ראש הממשלה ושר החקלאות המנוח הוקמה ועדה, הוגשו המסקנות, וכאשר המסקנות האלה של הוועדה שהוקמה יתגשמו ויבוצעו אז יהיו גם יהודים בבקעת הירדן.

ואת ההערה הזאת בעיקר הייתי מבקש שנציג משרד האוצר ירשום לפניו, כי לשכן יהודים בבקעת הירדן ובני-קן זה אפשרי, אבל צריך גם לתת להם ממה להתקיים. (מר ר. חקלאי: לזה בדיוק התכוונתי). נכון, לכן אנחנו בודקים את כל הדברים האלה, ובהמשך אם יהיו אמצעי ייצור אז יהיו גם יהודים שם. השאלה היא רק של אמצעי ייצור, כי אנשים ישנם גם לבקעת הירדן וגם לעזה. השאלה היא מה אנחנו ניתן להם כאמצעי ייצור.

מר ר. חקלאי:

אתה חושב שיש שוק לתוצרת הזאת?

מר מ. דרובלס:

יש שוק לתוצרת. אירופה היא גדולה מאד והיא קרובה, ואנחנו מייצאים את כל התוצרת הזאת. ליותר מזה אני כרגע בוועדה זו לא רוצה להתייחס, אבל אני מציע לאלה שזה בוגע להם, שיבדקו את שער הדולר, ושידבקו גם את הדברים האחרים הקשורים בזה וכדומה, ואז תתקבל התשובה. אם השאלה של בניג האוצר היא אם יש שוק לתוצרת, אני מודיע כאן, אדוני יו"ר הוועדה, כבוד השר, אין כל בעיה; כל תוצרת שאנחנו בייצר אנחנו יכולים למכור אותה במחירים סבירים, לא פחותים ממה שמקבלים אחרים במקומות אחרים בעולם, אולי לא יותר, כיוון שלא רוצים

לשלם בשביל ציונות יותר, אבל בוודאי שלא פחות מאשר כל אחד אחר שמייצר. ואנחנו יכולים לדרוש מהחקלאי דבר אחד בלבד: שהוא יוציא תוצרת ותוצרת טובה. יותר מזה אני ממנו לא יכול לדרוש, שהוא יתחרה ויוציא תוצרת לא פחות טובה ממה שמוציא החקלאי בקליפורניה, בספרד או בהולנד. ואם הוא את זה יעשה אז הרי הוא ציוני טוב, וממלא את חובותיו, והיתר זו חובתנו.

לכן, לשאלה אם יש שוק לתוצרת אני אומר שיש שוק לכל תוצרת שרק נייצר במחירים המקובלים בעולם.

השר י. באמן:

הבעיה שמתעוררת היא בוודאי במכלול יותר כבד, שעסקנו בו פעם לפני מספר חודשים בוועדה כאן. ברור שכאשר תוקם הממשלה החדשה היא תצטרך להתמודד עם הבעיה הכלכלית והיא תצטרך גם למצוא את התשובות לנושאים האלה.

אני רציתי למצות את הנקודה שבה אנחנו נמצאים עכשיו. המצב הוא זה: לפני מספר חודשים שמענו דו"ח ביניים מוועדת המעקב; למעשה אז כבר ידענו שהמקום שבו, כפי שכבר נאמר, אפשר להפיק את הלקח העיקרי ממבצע ההכוונה, הוא חבל קטיף או חבל עזה. אז ביקשנו מהמוסדות המיישבים ללמוד את הנושא. אני קוויתי שלהיום כבר תהיינה תשובות. אבל אני מבין שעוד אין תשובות.

הייתי מבקש (א) אם יש עוד מי שרוצה, אם זה יהודה דקל או מישהו מהצד של ההסתדרות הציונית או מישהו אחר ממשרד הבינוי והשיכון, מישהו שיכול לצייר לנו, האם מסתמנים פתרונות לבעיה של ישוב עירוני וקהילתי, ולבעיה של ישוב חקלאי בחבל עזה.

(ב) התשובה שנתן יו"ר חטיבת ההתיישבות לפני כמה

דקות בעגין הישוב החקלאי היא אופטימית, אז אבי רושם לי אותה, שבעקרון הוא בכל זאת אמר שיש בעיה של אמצעי ייצור ויש בעיה של קיום בכבוד. אין בעיה של אנשים ואין בעיה של שוק, אלא יש בעיה של אמצעי ייצור.

סגן השר מ. דקל:

יש בעיה של סבסוד אמצעי הייצור. זו השאלה.

למה ללכת סחור-סחור.

השר י. באמן:

זו לא בעיה של השקעה חד-פעמית?

סגן השר מ. דקל:

כדי לייצור אמצעי ייצור יש צורך גם בהשקעה, וגם

של סבסוד בהמשך.

מר מ. דרובלס:

כלי סבסוד אי-אפשר לייצר שם.

סגן השר מ. דקל:

כלי סבסוד אי-אפשר לייצר. אני מציע, למרות

הסבסוד הבה נדבר באופן מעשי על שני ישובים.

מר י. דקל:

ברשותכם אחרי הגופים שהשמיעו כאן את דבריהם אני

רוצה להעיר כמה הערות טכניות, ובאמת ללא כל התפלספות.

מתוך הרשימה של אנשים שפנו במסגרת המבצע בודדים ובודדים בלבד פנו לישובים בפועל, או הופנו לישובים בפועל. זאת אומרת היו אנשים במבצע שאמרו להם: אתה מתאים לקדומים, יש שם מקום, גש ותדבר עם המזכירות בקדומים. לגבי בודדים ננקטה הפעולה הזאת. ועוד פחות הופנו ליחידות האיכלוס של משרד הבינוי וליחידות האיכלוס של המחלקה להתיישבות, ומחזיקים אותם באיזו רשימה מקובצת, אני לא יודע מאיזה טעם.

מכל מקום, זה חייב להשתנות. צריכים להפנות את האנשים, איבני יודע אם זה יהיה שלישי מהפונים או רבע מהפונים, או שמינית מהפונים. אבל זו קבוצה של אנשים, שבשכילם אפשר למצוא הסדר, ולומר לגבי אלה המבצע הושלם.

אני ממליץ שהקבוצה הזאת של הבודדים תפורק והיא תגיע ליעדה, והם יכולים להגיע מהר, או בבקעה הירדן שם יש חלק ממקומות שאפשר להפנות אותם אליהם, או לישובים חקלאיים שקיימים בקטיף. פה ושם יש אפשרות של קליטה. רק לא מזמן קלטו מספר משפחות בגל-אור, מושב שאוכלס למעשה לפני שבועיים. יש שם הרבה יחידות מגורים. 20 משפחות נקלטו שם, אם כי הן לא נקלטו במבצע הזה, אלא נקלטו בדרכים אחרות. אבל אפשר היה גם לקלוט אותן במסגרת המבצע.

לגבי ישובים קהילתיים פורסמה לאחרונה החלטת החטיבה להתיישבות, שהודיעה ברבים שאפשר להיקלט ביישוב קהילתי גם אם לא גרים במקום. ואפשר להתחיל בבנייה גם ללא מועמדות במקום; דבר שהיה למכשול ולמעצור לפני כן, כשנדרשו אנשים לגור שנה בתנאים של מועמדות ורק אחרי כן להתחיל לבנות. היום יכולים לפנות למשרד השיכון ויתקבלו ליישוב כמועמדים, ולהינות מזכאותם ולקבל את התמיכה של המשרד אם הם זכאים, ולהתחיל לבנות. אם הם לא זכאים אז ממקורות כספיים של עצמם, גם אם הם לא גרים ביישוב כמועמדים. במסגרת הזאת אפשר

לדבר לגבי 60 היישובים הקיימים, כי אנשים לא באו לשם. הם עדיין נמצאים ברשימת מחשב ולא פנו ליישובים. יש כאלה שאמרו שהם רוצים דוקא לקיבוצים וליישובים שיתופיים, ולא הופנו לתנועות ההתיישבות הקיבוציות.

אני מציע שהקבוצה הזאת, ככל שתהיה קטנה או בינונית או גדולה, אינני יודע את מספרה היחסי בתוך הסך הכל, שהיא תרד מהשולחן של הדוח"ות ושל הבירורים ושל הטיפולים, וישארו המכבידים. לגבי המכבידים נקים מהם שלוש קבוצות, כאלה שרוצים בהתיישבות עירונית צריכים מיד להיות מופנים למשרד השיכון, למדור האיכלוס או האגף לאיכלוס, אינני יודע איך הם קוראים ליחידות האיכלוס שלהם, ולברר איפה ולאן הם צריכים ללכת על פי הזכאות שלהם. אני יודע שלא מזמן היה בעתונים שחילקו או הגרילו מגרשים באריאל או במקום אחר. הם יכולים להכנס למערכת הזאת בלי שום בעיה. אינני יודע למה מציגים אותם עכשיו כבעיה. ככל שתהיה הקבוצה גדולה או קטנה יותר, זו לא צריכה להיות בעיה.

אחרי כן בחקלאות, אני חושב שמר דרובלס פה נתן דיווח מלא ימדויק על העניין, וכפי שזהר אמר, זו האמת. הבירורים שמציע סגן שר החקלאות יקחו את הזמן שלהם. ואם יהיו מועמדים הם יצטרכו לחכות שנה, שנה וחצי ושנתיים עד שיהיה בשבילם מקום בחקלאות, אם בכלל. זה לא פוטר את המוסדות האחראים להציע שני ישובים או ארבעה ישובים, אינני יודע כמה, ישובים שיפתרו חלק מהבעיה לא בגלל המכצע, אלא בגלל הצורך שיש ביישובים האלה.

לגבי המקומות - קבוצת עזה היא עדיין באזור של קדימות, ויש צורך שם בפיתוח מואץ, וגם לזה צריך לדאוג.

לגבי היישובים הקהילתיים ביהודה ושומרון - הדרך היחידה, ואני לא מדבר על ישובים נוספים, שאנחנו מדברים עליהם היום במסגרת סדר-היום, ביישובים הקיימים חייבים שאנשים יגשו למקומות. יש יותר מ-60 ישובים, אפשר מיד לברר מי מוכן להיקלט בהם. ושם הם יכולים בפירוש לנהל נחלה

ולהתחיל מכחינת הזכאות שלהם להכנס לכבייה. איני יודע למה מתכוונים מי שאומר שצריך להקים דיור זמני ומאחזים חדשים ודברים כאלה. זה מדובר על ישובים חדשים בוספים שעוד נדון בהם; כל הישובים שנמצאים ברשימה של האופטימיסט הגדול ביותר, לא מי שמנסה קצת להוריד בשוליים. מדובר על 200 משפחות, ועד שנבנה ועד שנעשה מה שצריך, אם להכנס למכנים שהצבא הקים בתור מאחז, אפשר 6 משפחות לאכלס במאחז כזה או 8 משפחות. אם נאסוף את כל הקרוובים שאפשר לאסוף, מכל מחנות המאחזים שיש לנו, שיהיו מינימום 10 משפחות אפשריות בכל מקום שניתן, לא נגיע ל-200 משפחות.

לכן, הכוונה היא לתקופה הרבה יותר ממושכת, ואז אין שובי בין הישובים הקיימים, שאליהם יש להפנות את האנשים ובין המחנות או המאחזים, כל הכלים שאנחנו מדברים עליהם בישובים כתוספת. בלי זה, בלי שאנשים יופנו לשם, וזה באמצעות מזכירות החנועות המיישבות ומזכירות האיכלוס של הישובים והמוסדות שעוסקים בזה, ובשום פנים ואופן לא ברשימות מקובצות, שיהיו בטוחים שיגיעו לאיכלוס ביישוב כל שהוא, הם עדיין ברשימות מחשב ומזה לא יצא כלום.

מר ז. גינדל:

אני רק רציתי לתקן ולא כדי להתפלמס, אלא כדי שתהיה תמונה ברורה יותר. אני אומר את זה בכל הכנות והרצינות, ותאמינו לי שהתמונה שאני מתאר אינה מוגזמת, אם כי היתה אפשרות להגזים בה ולהרחיב אותה. אנחנו לא הולכים בדרך הזאת ולא הלכנו בה. אני חוזר ואומר: מתוך ה-1350 משפחות שנשארו רציניות לטיפול, לפני כן ירדו ונשרו מעצמן, וחלק מזה שלא התאימו עקרונית. 4000 היו פניות, לא ממלאי שאלונים, ומ-4000 ירדנו ל-1350 משפחות.

אני אומר ליהודה דקל, כמלוא הכנות, מה שאתה אמרת זה נעשה, ובואו לא נזלזל בדברים שעשינו. אני לא שמתל על זה דגש. 400 משפחות מתוך ה-1350 אלה משפחות שכולן בשלב מסויים של טיפול בדיוק על פי מה

שיהודה דקל אמר. הוא רק לא יודע מזה כנראה. אני לא הבאתי אתי את כל המספרים וכל הפרטים, אבל אני יכול לתת דוגמאות. בחומש נקלטו כ-25 משפחות מהמבצע. בסלוא כ-5 משפחות; בגלים כ-4. אלה דברים שכבר נעשו; ברימונים כ-17 מיד, ועוד 30 בטיפול.

רבותי, זה אומר שמתוך 1350 משפחות - ואני רוצה שהתמונה תהיה כהירה, ותאמינו לי במלוא הכנות, זו המציאות - 400 נמצאות בטיפול, כאשר חלק מהן כבר נקלטו ו-115 בערך אנחנו רואים כמועמדים לקליטה מיידית לגבי אותם מקומות ואמצעים קיימים. אמרתי זאת בתחילת דברי ואני חוזר ואומר: מה-400 אלה כ-100 יחזרו למאגר, ואולי יותר. אני רוצה להיות בסדר, ואני רוצה שיהיה ברור לוועדה הנכבדה, שהמספר של 1000 משפחות שמסרנו על פי החלוקה - ואיני רוצה לחזור על זה - הוא אחראי וכנה ונכון. זו התמונה. אפשר להתכחש אליה, אבל זו התמונה.

לגבי בקעת הירדן, וכיוון שזה חוזר ומוזכר, אני רוצה לחזור ולומר, רבותי, בני-קן בבקעת הירדן נסינו לשלב אותם במבצע הזה. אני בטוח שאם הם היו משתלבים במבצע העניין היה מצליח, משום שרק על פי העובדה שאנחנו כפינו עליהם - ואני אומר זאת בפירוש: כפינו עליהם ורק בגלל זה הצלחנו להעביר לשם 30 משפחות. דרך-אגב, נמסר לי שבודדות מהן נקלטו, וזה הרכה בבקעת-הירדן. העניין של בקעת הירדן הוא בעיקר עניין של התארגנות של התנועות המיישבות. ואני אומר זאת כאיש שלא מעורה בעניינים, אבל כאיש שיש לו ראייה והוא למד את הדברים באופן די יסודי. אם לא יתארגנו בבקעת הירדן התנועות המיישבות, ואם הן לא ידעו מה הן רוצות, ולא יגישו תמונה ברורה מה הן רוצות אז אף פעם זה לא יסתדר שם. אני לא רוצה לבקוב כאן בשמות, לפני המבצע פנו אלינו מטעם תנועת התיישבות מסוימת שנקצה לשם אנשים. וסיכמנו אתם שהם באים למקום, ופרסמנו בהתאם לזה, ואנשים לא באו למקום. איך אפשר בצורה כזאת ליישב? והכעיה כאן היא לגבי מקומות אומרים לי, וזה אני רוצה להגיד למתי דרובלס, שיש לגביהם אישור של אמצעי ייצור ומיכסות ייצור.

הבעיה היא בעיה של התארגנות, ואם לא יתארגנו

במקום אז אנחנו נחזור על בני-קן בבקעת הירדן אלף פעמים והדברים לא יסתדרו.

הערה אחרונה, יהודה דקל דיבר כאן על העניין של

בנייה במקום, אני לא פוסל אפשרות של בנייה במקום למרות שזה לא היה התנאי

להפניית אנשים. אבל אם רוצים שאנחנו נפנה לאנשים האלה בהצעה של בנייה במקום,

שיגידו לנו מה התנאים. אי-אפשר לבוא ולהגיד: בנייה במקום - מבלי להגיד לנו מה

הם התנאים; מתי זה אפשרי; שיכינו לוח זמנים; בבקשה אני לא פוסל את זה על הסף.

שוב אני חוזר ואומר, למרות שבמבצע התכנית הזאת לא היתה קיימת.

מר י. דקל:

אני חושב שאתה לא הכנת, לא דובר במסגרת המבצע

על בנייה ציבורית?

מר ז. גינדל:

לא דובר על התכנית של 'בני ביתך', בפירוש לא

דובר על התכנית הזאת לגבי הקבוצות האלה, ולא הוסבר להם דבר כזה, גם לא על ידי

אנשים שלכם, מתי דרובלס, לא הוסבר להם.

הערה אחרונה, איני יודע אם כאן המקום לזה, אבל

היא חלק אינטגרלי מכל הסיפור הזה. אם אנחנו נדבר על המשך התיישבות מבלי

שנתייחס לנושא של התעסוקה ופתרונות בעת ובעונה אחת, לא נוכל לקדם את הנושא

הזה. וכאשר מדברים על ישוב - אני באמת רוצה להדגיש זאת רק כהצעה למתכננים

ולמומחים - כשמדברים על ישוב עירוני נוסף בחבל קטיף או הרחבת נווה-דקלים, אנא,

בעת ובעונה אחת לדבר לא רק על הבנייה ולא רק על אופי היישוב, דתי או לא-דתי,

אלא גם על התעסוקה. ויש מספיק נתונים מהסקר שלנו, מהי התעסוקה שיכולה להתאים

לאנשים האלה.

מר מ. דרובלס:

זו השאלה, כל ה-1350 משפחות מדובר על בנייה תקציבית? לא על בנייה במסגרת 'בנה ביתך'?

מר ז. גינדל:

לא מדובר לא על זה ולא על זה; מדובר על

אפשרויות.

מר מ. דרובלס:

אם מדובר על בנייה תקציבית לגבי 1350 משפחות אלו, אז עד שזה יהיה יעבור הרבה מאד זמן.

מר ז. גינדל:

עוד הערה אחת לגבי העירונים, ברשותך אדוני היו"ר. אינני רוצה שהמושג של היישובים העירוביים יטעה. הסקר שנעשה הוא על סמך השאלונים הראשוניים שמילאנו, לא אחרי המיון. זאת אומרת, כל אלה שפנו גם ליישובים עירוביים אינם מתכוונים לערים, אלא ליישובים קהילתיים, הם רק לא ידעו לתת לזה ביטוי בכתב. כל אלה שהיו מעוניינים ביישובים העירוביים, אם בצורה של הכנייה הפרטית ואם באריאל, אלה אותם 500 שירדו מה-2500 ועברו כיוזמתם. אתם רואים שבדף המעודכן האחרון של המרכז להכוונה לערי פיתוח כבר לא מופיעה המלה עירובי, אלא זה שובץ יחד עם היישוב הקהילתי. חשוב שהמושג הזה של היישוב העירובי לא יטעה אותנו.

מר י. הראל:

יהודה דקל העלה כאן דברים שלמעשה הוא כאילו בספק לגבי כל דרך העבודה ומהימנות העניין. אז אני רוצה למסור לוועדה את הנחונים לגבי ההפנייה. למעשה עד היום, מיד אחרי שהיו לנו נחונים ראשוניים,

הפנינו לבניינים, על פי בקשת האנשים, לפעמים אפילו קצת יותר ממה שהם ביקשו, כ-80 משפחות, ומהן נמצאות בתהליכי קליטה כ-20. הבעיה היא שוב פעם עם אותן המשפחות שפנו בבקשה להיקלט במסגרות חילוניות, ולמעשה ישוב אחד מרכזי שיכולנו לקלוט אותן בו זה רימונים, כי יתר היישובים פשוט מלאים. היום אנחנו נמצאים במצב של הטיפול בהחזר, וזה הדבר העיקרי שרצינו להטיל על צוות המעקב, שלא יפלו אנשים. אנשים הולכים לאיבוד אחרי שהם פונים, ועל כן יש בעיה של החזר. למעשה מתוך ה-80 משפחות 60 שוב נמצאות בתוך המאגר, יהודה דקל, ואין מה לעשות אתן.

השר י. באמן:

הם צריכים להיות רשומים במשרד הבינוי והשיכון עכשיו כדי ששר השיכון ידע איפה הוא צריך להוסיף בתים, 10 בתים פה ו-20 בתים שם.

מר י. דקל:

פה הועלתה הצעה שמתי דרוכלס קבע שהיא לא מעשית, וגם אני מצטרף לדעתו שהיא לא מעשית. להקים היום מוקדי מעבר, זה לא פותר שום דבר מהבעיה שעומדת לפנינו.

מר י. הראל:

אמרתי שאינני מומחה בזה, אני רק יודע שהאנשים האלה אינם רוצים התיישבות עירונית.

מר י. דקל:

למה לא להציע להם להצטרף לקדומים או לאלון-מורה או לחומש, או לכל מקום אחר?

מר י. הראל:

כבר בהרשמה הראשונה היפנו משפחות לכאן ולכאן.
 המאגר שדובר עליו כאן קיים בצורה זו עד להודעה חדשה. אנחנו הפנינו את האנשים
 ליישובים. נקח למשל את הישוב הזה סלוא או נווה דקלים או חומש או נילי, שבה
 אפשר לקלוט אוכלוסיה חילונית. נילי קלטה 5 או 6 משפחות, וכל השאר חזרו למאגר.

מר מ. דרובלס:

אז למה לא ירשמו 30 למאגר שם ויתקשרו עם משרד
 הכינוי והשיכון ויכנו בהתאם ל'בנה ביתך' את ה-30 או 40 היחידות הנוספות לפי
 תכנית המיתאר המאושרת?

מר י. הראל:

יפה, לגבי בניינים בשומרון הבעיה היא פחותה,
 לכן לא זו הבעיה. הבעיה היא שצריך להקים ישובים חילוניים ויישובים קהילתיים
 בכנימין ובשומרון, ויש הרבה מאד מועמדים, שרוצים לשמור אתם על הקשר, רוצים
 להקים להם גרעינים כדי שלא ילכו לאיבוד מבחינת ההתיישבות של עם ישראל.

זה הצד הקל. למשל, בהר חברון רשמנו כ-100
 מועמדים. אני עשיתי סיור שם כדי לראות מה המצב. ביישוב כמו תלם קלטו מתוך 60
 משפחות רק 4 משפחות, והם לא מסוגלים להרים את הענין הזה. שאלתי אותם: למה?
 אמרו לי שזה המצב. נביח שנפתור חלק מהבעיות, מה עושים עם השאר?

מר מ. דרובלס:

מזמינים אותם לתקוע אם הם חילוניים שיכנו את
 ביתם במסגרת תכנית 'בנה ביתך'; מזמינים אותם אבוקה או מזמינים אותם למעון או
 לכרמל וכך יכולים להקים ישובים קהילתיים במסגרת התכנית של 'בנה ביתך'.

סגן השר מ. דקל:

לגבי ישובים קהילתיים זה מסובך קצת.

השר י. באמן:

אני מתרשם שבכל זאת יש איזה שהוא נתק בעבודה וחשוב שהוא בחשף, ואנחנו צריכים לדאוג שהעניין הזה יפעל נכון.

מר י. מרגלית:

לא היתה כוונה שפעולת המבצע המשותף תביא לידי הרשמה ופרי ההרשמה יהיה הקמת מאות ואלפי יחידות דיור במקומות שונים. זה לא היה בכוונתנו או כוונת כל אלה שעוסקים בנושא ההתיישבות, או הרוב שלהם, לשנות את סדרי ההתיישבות ובוהלי העבודה המקובלים. ישובים בהם יש גרעין של מספר עשרות יחידות דיור אם חלקם היה ריק הכוונה היתה שתאוכלסנה בהמשך ההתיישבות ולפי העקרונות המקובלים במערכת. המשמעות היא 'בנה ביתך'. אם אנחנו מבטלים למשל ביישוב כמו דותן, אז אם בדותן יש מספר יחידות דיור ריקות הן תאוכלסנה עד ל-50 ואנחנו נפתח תשתיות לשכונה חדשה ואנשים ילכו ל'בנה ביתך'. אין לנו לא יכולת תקציבית וגם לא בעקרונות הסיוע שלנו, לא כללנו בנייה ישירה ככל היישובים האלה.

מן הראוי, שהדברים יהיו ברורים. אם מישהו סבר שהמסקנה של תוצאות הסקר תהיה כזאת, שתהיינה רשומות מאות יחידות דיור, המערכת אינה מסוגלת לתת תשובה מעבר לקריטריונים ובוהלי העבודה שעל פיהם אנחנו פועלים כיום. העניין מתואם עם כל המוסדות המיישבים בנושא זה.

אני מבקש להבהיר, אם מדובר ברימונים, אם נקח את הדוגמה של רימונים שהעלו כאן, היו שם יחידות דיור ריקות, ניתן היה לאכלס אותן. כרגע שהתכנון מוכן אנחנו נכונים לבנות את התשתיות של רימונים לכל מי

שירצה לכבות שם. ישנו הסדר של רכישה חזרה של יחידות הדיור. להלכה לא קיימת סיבה שאותם פרטים, אם בעידודן של התנועות המיישבות או בעידודם של גורמים אחרים לא יתחילו לכבות במסגרת 'בנה ביתך'. לכן העקרונות של קרנות הסיוע, תנאי הסיוע, מה נותנים לכל ישוב ויישוב, ידועים ומקובלים, זה איננו סוד.

אני סבור, שאת האוכלוסיה הזאת שנרשמה, צריך להפנות לעשרות היישובים בעלי האופי העירוני שניתן לכוון אליהם את האוכלוסיה הזאת, שיאכלסו דירות במקום, או שיסתפקו בתכנית 'בנה ביתך'. אם מדובר על היישובים הקהילתיים ממש, גם בהם ניתן לפתח. יש לנו לחלק נכבד של היישובים תכניות מיתאר מאושרות באותם מקומות שהעניין בשל, אנחנו ניגשים לביצוע תשתיות במסגרת 'בנה ביתך'.

כך שאינני רואה את המערכת בקודה זו כגרום בולם, אלא להיפך, אנחנו מוכנים לתת את התשובה בהתאם לאוכלוסיה.

מר י. הראל:

אני נחתי תשובה ליהודה דקל לגבי בנימין ושומרון, וגם יהודה והר חברון, שזה למעשה כמחצית האוכלוסיה. עדיין בשארה מחצית האוכלוסיה של כ-475 משפחות שבוטות ללכת לחוף עזה, ואנחנו חייבים להן תשובות.

השר י. נאמן:

גם בענין חוף עזה ברור שישנה בעיה בעיקר בנושא התעסוקה. אני רוצה לדעת מה התכניות לגבי היתר.

סגן השר מ. דקל:

אני מבקש הערת ביניים ליוסי מרגלית, לפי דעתי לגבי 675 המשפחות, המקומות שיש לנו לכבות ביישובים החילוניים ביהודה ושומרון

לא מגיעים ל-675, כי אין כל כך הרבה מקומות פנויים אפילו במסגרת 'בנה ביתך' בשלב ראשון. לגבי אותם 675 שגרשמו וצריך לתת להם פתרונות, אין לנו פתרונות מידיים גם במסגרת 'בנה ביתך' אפילו למי שמעוניינים ביישובים החילוניים ואני כל הזמן מרגיש נקודה זו, ולכן קשה לנו לענות לבעיה זו.

מר י. מרגלית:

אני סבור שאנחנו צריכים לשנות את השיטה, והגיע הזמן אולי שבשנה את השיטה, שכאשר יש לנו גרעין אנחנו מחפשים לו יחידה. הגיע הזמן שקודם תהיה לנו היחידה שאנחנו רוצים להתיישב עליה ואז נחפש את הגרעין. זה מכה אותנו בהרבה מקרים. אבל יחד עם זאת אני נכון לשבת עם כל גורם שעוסק בחחום ההתיישבות ולא לבד אלא יחד עם מנכ"ל המחלקה והחטיבה להתיישבות כדי שנהיה מסוגלים להוכיח שיש מספיק מקומות שניתן לקלוט בהם גם אוכלוסיה חילונית. אז אם לא נדייק ב-100%, ב-90% ודאי נדייק. אני חייב לציין שהוקמו ישובים באזורים בעלי חשיבות התיישבותית, בהתאם לצרכים, שהם מוגדרים כבעלי ביקוש נמוך, והיישובים האלה אינם מתאימים לאוכלוסיה הזאת. חלק מהגורמים שעסקו בזה יודעים שהיישובים האלה אינם מתאימים לאוכלוסיה הזאת ולא להיפך.

השר י. נאמן:

אני רוצה לשאול את זהר, כי הוא אמר שהאנשים האלה כאשר הם נרשמו, איש לא דיבר אתם על האפשרות של 'בנה ביתך', למה זה כך?

מר ז. גינדל:

לא רק שלא דיברו אתם, אף אחד גם לא מהתנועות ההתיישבותיות וגם לא אנשי הסוכנות, ואני אחראי על מה שאני אומר, לא חשבו על זה.

אבל מעבר לזה, אני רוצה לומר לכם רבותי, אנחנו פה קצת 'מתחלקים על הבאנקט'. צריך שיהיה ברור, האנשים האלה זה 'עמך ישראל'.

יש לו לבנות את 'בנה ביתך' ביהודה ובשומרון, כמו שלי יש לבנות את 'בנה ביתי', אינני יודע איפה. אין לו את זה. על מה אנחנו מדברים? אולי חלק קטן מהם הוא בעל יכולת לבנות את ביתו. זה עם ישראל שרוצה לעבור למקום אחר לחיות בו. יכול להיות שאין אפשרויות, אינני בא בטענות, כמו ישראל. אני רק אומר: בואו לא נבנה ארמונות באוויר משום שהאנשים האלה זה 'עמך ישראל'.

דבר שני, בואו נשאל את השאלה: למה היישובים האלה ריקים? - הם ריקים משום שזה עם ישראל שהוא גם צריך לעבוד, ואין לו רכב פרטי או שהממשלה מחזיקה לו את הרכב והוא נוסע למקום העבודה וחוזר ועוד רושמים לו שעות נוספות. זה עם ישראל אחר, יהודה דקל, תאמין לי, אין לו את האמצעים. אם לא נפתור לגבי העם הזה או הקבוצה הזאת את נושא התעסוקה במקום, היישובים האלה ישארו ריקים, ולגבם, ישארו ריקים לעולם. זו גם נקודה חשובה. בלי פתרון תעסוקה, היישובים האלה ישארו ריקים לפחות לגבי העם הזה. אפשר לפנות לקבוצה אחרת ולומר: מי שרוצה להקים בית במסגרת 'בנה ביתך' ביישובים האלה שיבוא. זה אפשרי, אבל זה לא לגבי אלה שבמאגר הזה.

השר י. באמן:

זה רעיון של מבצע אחר.

מר ח. פורת:

הדיון מצד אחד מעורר שמחה כאשר רואים את הנתונים ואת ההיקף של הפונים. מצד שני, אני חייב לומר שהוא גם מעורר מועקה, כי ההרגשה היא שבהעדר תשובות קונקרטיות לגבי הציבור הזה, שהוא באמת במידה מסוימת אמורני, על כל פנים לא קבוע בהתקשרות עם גרעין במקום פלוגי או במקום אלמוני, אנחנו עלולים לאבד את זה, ועלולות להיות לזה השלכות חמורות לא רק לגבי האנשים האלה אלא גם לגבי העזיבה במקומות אחרים. אני אומר את הדברים האלה לא מתוך רצון לכקר, אלא להיפך, מתוך הרגשה שהדברים דורשים פתרון.

הבקודה הקריטית היא בכל זאת הנושא של הבנייה או המגורים, ושאלת התעסוקה היא גם כן שאלה חשובה ורצינית. אגב אורחא, אני רוצה להעיר, אדוני היו"ר, בדמה לי שאנחנו הסכמנו בשעתו שיהיה כאן גם נציג משרד המסחר והתעשייה, ומשום-מה הוא לא נמצא כאן. (השר י. באמן: הוא בהחלט הוזמן). חייבת להיות התייחסות מצד המשרד הזה. אנחנו יודעים שמטבע הדברים תמיד התעסוקה היא דבר שבא בשלבים קצת יותר מאוחרים, ואם אנשים יודעים שיש להם תשובה לטווח יותר רחוק אז הם יותר מוכנים לאיזה שהוא מלבחן, כמו לגבי המגורים שהם מוכנים למגורים זמניים, כי הם יודעים שיקבלו תשובה יותר מאוחר. אבל נושא המגורים, נושא הבנייה כולנו מכירים בזה שלושה רבדים או שלוש אפשרויות: האחת היא בנייה תקציבית במסגרת התכנית ההתיישבותית והקהילתית כפי שאושרה באזורים. השניה, האפשרות של רכישת דירה; והשלישית, 'בנה ביתך'. אני חושב שלגבי שלושת הדברים הללו אנחנו צריכים להיערך בהתאם לאפשרויות שיש לנו כאן, ולשקול אפשרויות של פיתוח והרחבה של הנושאים הללו, שהם מוכרים לרוב החברים פה.

דבר שנוגע לנושא של בנייה תקציבית אני בעיקר רוצה לציין, שאחד הדברים המיוחדים את התוצאות של הפניות זוהי ההכרה שהיישובים הקהילתיים והגושובים הכפריים הם זכו לביקוש שהוא אפילו גבוה ועולה על הביקוש להתיישבות עירונית. זה אומר דרשני. בדרך כלל אנחנו יודעים שעמך ישראל, כפי שזה הוגדר כאן, אלה שלא הלכו להתיישבות, באופן ספציפי ביקשו ללכת ליישובים עירוניים. עובדה היא שהיישוב הקהילתי באופן מיוחד זוכה פה לביקוש גבוה לגבי אלה שפנו.

זה מחייב אותנו בכל זאת לחשוב באופן ספציפי על התייחסות של תוספת בנייה תקציבית באותם מקומות מיוחדים שבהם נסתיים ניצול המלאי ושיש בו ביקוש. זה דבר אחד.

דבר שני, בקשר לבעיה של הבנייה העירונית, זה צריך להפנות למחלקה שעוסקת בבנייה עירונית או במסגרת של בנייה של חברות קבלניות ושל רכישת דירה, כמגע הרבה יותר צמוד והדוק עם המינהל לבנייה עירונית.

מה שנוגע ל'בנה ביתך' אני חושב שאנחנו צריכים ללכת צעד אחד קדימה, וזה נוגע גם להתארגנות הפנימית שעד כה 'בנה ביתך' לא ענתה על רמת הצפיות בגלל זה שכל אחד בנה את ביתו, וזה לא היה במסגרת התארגנות שמחייבת אותנו יחד עם משרד השיכון להגיע לאפשרות של יצירת תשתיות ל'בנה ביתך' על יסוד הצפיות או התביעות וההתקשרויות מעבר לבנייה קונקרטיה. צריך לדעת שאדם לא מחר בונה את ביתו. יש לא מעט אנשים שחושבים שהם לא יכולים לקנות דירה על יסוד ההטבות שישנן ועם ההתקשרות שלהם הם יהיו מוכנים לזה, כולל בנייה במסגרת זו בשפלה. אבל זה מחייב תהליך של קשר עם האדם ותיאום מלא בין הישובים לבין משרד הכינוי והשיכון.

אינני רוצה להציע הצעה קונקרטית בענין זה, אבל

אני רוצה להוסיף משהו בענין חבל עזה.

מר י. מרגלית:

לגבי ההערה שלך ביחס ל'בנה ביתך' אני רוצה

להגיד לך שזה קיים.

מר ח. פורת:

אני יודע שזה קיים, אבל אני חושב שההתארגנות בישובים, להוציא ישובים בודדים, ואתה יודע זאת יפה, היא לא התארגנות משותפת לנושא של 'בנה ביתך', ולכן גם אנשים באופן פרטי כשהם צריכים להתחיל, לא עושים זאת. אם היישוב היה עבורם הנושא העיקרי והוא היה מלווה אותם היה לו הרבה יותר קל לבנות במסגרת של 'בנה ביתך', למרות שלא תמיד זה מתאים לדכורים עתידיים.

מר י. דקל:

אני מפנה אותך לבית-אריה ולכפר אדומים. זו

דוגמה של ישובים במסגרת תכנית זו.

מר ח. פורת:

אני מדבר על אפשרות כזאת ביישובים בוספים ל

יסוד ההנחה שאנחנו צריכים להגדיל את התכנית של 'בנה ביתך'.

בקשר לחבל עזה - כולנו יודעים שזה צוואר הבקבוק

ושזו נקודה קריטית, מבחינת הבנייה לצרכן ומבחינת חוסר האפשרויות של החקלאים ואמצעי ייצור. אני שמעתי את דבריו של מר דרובלס וזה קצת מדהים אותי. אני מאד בעד זה שבנסה ללכת לכיוון של עצמונה ונצרים. אבל להזכירנו, עדיין אין החלטה על היישובים האלה; עדיין על כל פנים התכנית היא די בטוח ארוך. אני אינני חושב שנצרים שנקבע כישוב עירוני צריך להתפצל כתוצאה מזה. אני יודע, כי במידה והמינהל יביא תכנית אנחנו חייבים לראות את הדברים. נכון שיש בעיה של דתיים ולא-דתיים, והקמת שכונה חילונית כמו שיש בבני-ברק ובירושלים שכונות חילוניות. אחר כך זה גם ייצור אווירה מיוחדת. אבל להתחיל בשכונה שהיא לאו דוקא מוגדרת כדתית, בקרא לזה מעורבת, בנווה-דקלים, לפי דעתי זה צו השעה וזה יתן פתרון לאנשים. שם התשתית הראשונית כבר קיימת ויותר קל למשוך לשם אנשים מאשר להתחיל דבר חדש. יהיה דבר חדש אז נתחיל בעוד דבר. אנחנו לא גומרים בסיפור של המבצע הזה.

לפי דעתי הבעיה של נווה-דקלים זו נקודת המפתח

מבחינת קליטת הציבור הקהילתי, וזה יאפשר לקלוט מספר גדול של משפחות שברשמו להתיישבות קהילתית או עירונית בחבל עזה. למרות שלאלה שברשמו להתיישבות חקלאית לגביהם התשובה יותר קשה. אבל ברגע שמדובר בהתיישבות קהילתית או עירונית הפתרון הוא בנווה-דקלים. אני לא מציע שאנחנו בסטה מזה עם כל התכניות החדשות

שהן ודאי טובות.

אני חושב - וזה אולי במסגרת של סיכום דברי - שהדיון הזה, למרות שהוא דיון ממושך ופעם שניה כבר, הוא לא הסתיים. אני חושב שאנחנו צריכים להקים כאן איזה שהוא צוות מצומצם, שיכלול את נציגי משרד הבינוי והשיכון, נציגי המחלקה להתיישבות ואולי גם מטעם משרד העבודה והרווחה, יו"ר ועדת השרים, שישב על הנושא הזה עם משרד העבודה והרווחה ועם משרד האוצר, ושהם ישבו באופן קונקרטי על השטחים האלה, יראו את הפתרונות האפשריים ביישובים השונים ויציעו פה הצעה מגובשת איך אנחנו פותרים את העניין לקראת הישיבה הקרובה בשבוע הבא או זו שלאחריה. אני חושב שכלי זה אנחנו עלולים חלילה להחמיץ את האפשרות שבפתחה כאן.

מר י. דקל:

אני מבקש לאינפורמציה - העלו כאן את העניין של תעסוקה ואיננו כאן איש משרד המסחר והתעשייה, אני רוצה למסור דו"ח קצר. בשיתוף פעולה עם משרד המסחר והתעשייה וחטיבת ההתיישבות לבניית מרכזי תעשייה גושיים בכל יהודה ושומרון ועזה; נמצאים בתהליך של הקמה ליד שקד בצפון השומרון מרכז תעשייה בשביל ישובי צפון השומרון. אנחנו גומרים את התכנון ליד חלמיש להקמת מרכז תעשייה גושי בשביל ישובי מערב בנימין; אנחנו שותפים יחד עם הממשלה בפיתוח אזור תעשייה ברקן בשביל ישובי מערב השומרון; ואנחנו לאחרונה השלמנו את התכנון של מרכז תעשייה משותף לאפרתה וליישובי מזרח יהודה. בווה דקלים אנחנו מקימים את מכנה התעשייה הראשון שיקום שם. אחרי זה אנחנו צופים שמתוך הדינמיקה כבר תהיה התפתחות בתוך המקום. זה לכד מכל המקומות שבהם, בכל ישוב וישוב, הוקמו מבני תעשייה לתעסוקה מקומית ובחלק מהם כבר העדפנו את השיטה שנקראית בנייה אטרקטיבית, זאת אומרת הבניין יבוא לפני המפעל כדי שיזמים מתוך המושבים יוכלו למצוא מקום איפה להכניס את המפעלים שהם מקימים.

דוגמה מצויינת היא יקיר. ביקיר לא הספקנו לגמור את הכנין והוא אוכלס מיידית, כי שם היתה דינמיקה גדולה מאד של פיתוח, והמפעלים שהוקמו תפסו את כל השטח. וכך גם בהרבה ישובים אחרים.

יש בהחלט תשובות לבעיות של מיקום מפעלי תעשייה לתעסוקה של מתיישבים רבים מאד נוספים על כל מה שיש.

סגן השר ב. רובין:

בהתייחס להצעה של חה"כ חנן פורת הייתי רוצה אולי להרחיב אותה. יש לי תחושה לא נוחה שחלק מהאנשים רואים בכל הציבור הגדול הזה שנרשם להתיישבות בארץ ישראל מעין טורדנים שצריך למצוא להם תשובה. צריך לתת להם תשובה כזאת או לתת להם תשובה כזאת העיקר לצאת ידי חובה. אם זו נקודת המוצא אולי אפשר לתת להם תשובות ולגמור את הסיפור. הענין שלנו היה להביא להתיישבות ברחבי ארץ ישראל חוגים שעד עכשיו זה היה מחוץ לתחום אצלם, אם כתחום המחשבה ואם כתחום הפיזי. אז זאת ההזדמנות הגדולה שאסור לפספס אותה.

אני מקבל את הדעה שאנחנו עדיין לא בשלים להחלטה, אם רוצים לקבל החלטה נכונה. ולכן אני מצטרף להצעה של חה"כ חנן פורת להקים צוות של נציגי ארבעה או חמישה משרדים כולל חטיבת ההתיישבות, ושהם לקראת הישיבה הבאה יגבשו מחשבות שונות. הצעה זו מאד נראית לי והייתי מציע להוסיף לצוות שחנן פורת הציע להקים, שהוא יחד עם משרד השיכון לקראת הישיבה הבאה יביא פה את מאגר הפתרונות שהוא מציע. במאגר הפתרונות נכללים מגרשים של בנה כיתך לבנייה כפרית ולבנייה עירונית, קהילתית וכדומה. שיהיה לפני הצוות הזה והוא יביא כל זה בפני הוועדה את כל מאגר הפתרונות האופרטיביים, לא המחשבות לפרוץ דרכים או לפרוץ תשתית בעתיד. האיש שנרשם ורוצה לקבל תשובה בשבילו התשובה שנפרוץ תשתית בעתיד היא לא תשובה. זה לא מעניין אותו, זו תשובה בשביל לצאת ידי חובה. אלא פתרונות אופרטיביים הניתנים למימוש בטווח של זמן, חצי שנה או

שנה, ועם לוח זמנים.

אם נקבל מהצוות הזה מחשבות מגובשות לצד הנתונים המפורטים והמדויקים מצד משרד השיכון, יכול להיות שבישיבה הבאה אפשר יהיה לקבל החלטה נבונה.

מר מ. דרובלס:

אדוני היו"ר, אני חושב שהמבצע היה טוב והשיג את המטרה, אבל לצערי הרב הוועדה, לפי דעתי, חורגת מסמכויותיה. אולי יש פה איזו אי-הבנה בין זהר גינדל לכינינו. כשהוחלט על המבצע אנחנו קודם-כל שאלנו את עצמנו מה אנחנו רוצים לפרסם ומה יכולים לפרסם. הוחלט לפנות לכל ראשי המועצות העירוניות ביהודה ושומרון ועזה ולשאול אותם כמה יחידות פנויות יש להם, כי אם אנחנו נצא למבצע ויהודים יענו, השאלה היא מה אפשר לאכלס מיד. וכל רשות מקומית נתנה את המספרים שלה ולפי זה הוחלט מה אפשר להכניס לשם.

אחר כך עברו לשלב ב', לאחר שהקומות האלה יאוכלסו כמה בטווח הנראה לעין של שנה, שנתיים או שלוש יכולים ומסוגלים ללכת ולבנות וכמה ייבנה בכל מקום. אז שוב קיבלו מספר כזה וכזה, מארגבי המבצע רשמו מספר כזה וכזה מה יש בפועל, כך וכך בתכנון ומה יוקם בחלק העירוני הברור שזה על-ידי רכישה. מי בונה ואיך בונים זה ענין של משרד הכינוי והשיכון. בחלק הכפרי היה אותו דבר. בכל היישובים שהוקמו וישנם יחידות פנויות, אותו הצוות מציע למאגר של האנשים שברשמו לאותו מקום: אנא תבוא, תקבל גג של כך וכך מטרים; עבודה יש או אין, תבוא. אלו התשובות.

מאחר ולצערנו המקומות בחלק הכפרי הוא קטן, ומאחר שכל אלה שמתעניינים במסגרות האלה יכולים להציע להם רק דבר אחד, כי זו המדיניות ולא דיברנו על דבר אחר. אנחנו מחליטים שמרחיבים לשוב שעד 40 או 50 יחידות לדוגמה, עד כמה שזה נוגע לתכנית זו, ייבנו מהכנייה התקציבית באזור בו

נמצאים. היחידה ה-51 או ה-41 היא חכנה במסגרת של בנה ביתך. אין לנו סמכות להחליט אחרת, כי זו המדיניות שנקבעה על ידי המשרד, שכל עוד והיא לא שובתה, ואיני רואה עכשיו אפשרות לשנות אותה, הרי אנחנו מצוויים ללכת לפיה.

ולכן, כל היחידות הפנויות מכחינה פיזית שהוצעו לאותה האוכלוסיה של 1350 משפחות אוכלסו, והיתר מעבר לזה כל יחידה יכולה להיות רק במסגרת בנה ביתך.

דבר נוסף, החטיבה להתיישבות מצדה היא אשר מתכננת והיא הגורם אשר ממונה על ההתיישבות ובביצוע ההתיישבות, כשהיא דואגת לא רק לקורת גג שהיום זה הועבר משלב מסויים למשרד הבינוי והשיכון שהוא הממונה; לא רק לתעשיה, למרות שיש גם משרד לתעשיה וכדומה, אלא לחלק החברתי, לחלק התעסוקתי ולכלל הטיפול הכולל.

אם יוקמו פה ועדות, זאת אומרת שאנחנו נקים ועדה על ועדה, ומרוב ועדות זה רק יסבך את הדברים. אם ישנם גורמים שרוצים לשנות, אני לא אומר שכל הכלים האלה שעומדים היום לרשותנו הם הטובים ביותר; אם רוצים לשנות ורוצים לעשות רוויזיה בקשר לעניינים האלה שיבואו בהצעות. אבל כל עוד שאין החלטות אחרות אני מציע לאפשר להמשיך ללכת בדרכים האלה שישנן.

אני מודיע כאן, אנחנו מעוניינים אבל מאחר ואין לנו כמעט יחידות פנויות בהתיישבות, לא ביהודה ולא בשומרון, ואם ישנן יחידות כאלה הן בודדות ביותר, כי כל היחידות שנבנו ביישובים הקהילתיים הן לפי דעת תפוסות. ומעבר לכך משרד הבינוי והשיכון חילק את הארץ לשלושה אזורים: א', ב' ו-ג', וכל אחד יש לו את התנאים משלו בהתאם למצב התקציבי וכדומה, והיום אנחנו מצוויים ללכת בהתאם לכך.

לכן אני הייתי מציע לסכם את הנושא, שאנחנו רואים בכרכה את המבצע שבערך בקשר לאיכלוס של יהודה, שומרון ועזה. אנחנו רושמים לפנינו ש-1350 משפחות הכיעו את רצונן להתיישב במקומות אלה, וכדי שהדבר יתאפשר אנחנו עושים את כל מה שניתן על פי מה שהוחלט. ואני מציע שהוועדה תרשום לפנייה שראש החטיבה להתיישבות הודיע שיש עוד כ-2000 משפחות שהכיעו את רצונן להתיישב באזורים האלה ויחד זה למעלה מ-3000 משפחות.

מה שנוגע ליישובים חדשים, אין זה עכשיו תפקידנו במסגרת המבצע של יהודה, שומרון ועזה, אלא זה מבצע שקשור להחלטות לגמרי אחרות, ואנחנו נביא הצעות להקמת יישובים חדשים. היום בקשר למבצע הזה אנחנו עושים דבר אחד ויחידי דנים בשאלה: איך מיישבים ונענים לאותן המשפחות שנענו לתביעה שלנו במסגרת המבצע הזה. אם כתוצאה מזה צריך להקים עוד יישובים חדשים לא רק כדי למצוא פתרון לאלה, הרי זה יובא במסגרת ההצעות הרגילות שאנחנו מביאים אותן מדי פעם בפעם בהתאם לאפשרויות שלנו. אני מציע בנקודה זו להסתפק.

לכן אני אומר, אפשר להקים כל מיני ועדות, ואנחנו נהיה לברכה ולעזר, אבל במקרה זה ובנקודה זו, זה הרבה לא יעזור, אלא להיפך, זה עלול להכביד, עם כל הכוונות הטובות שיש לנו. לכן אני מציע להסתפק בדיון עד כאן, ולגבי ההמשך אנחנו נבוא בדברים עם כל המשרדים ונבדוק את עצמנו. ייתכן וצריך לתקן, אם זה אפשרי, לא תמיד מה שאנחנו רוצים אנחנו יכולים גם לבצע. היום אלה הם התנאים שאושרו על ידי כל הגורמים הנוגעים בדבר, ואנחנו מצוויים ללכת על פי זה.

מר ז. ברקאי:

אני מבקש להזכיר את הצעתי שהעליתי קודם, ובהתאם

לכן אני מצטרף להצעה של מתי דרובלס.

השר יג' נאמן:

לסיכום, התמונה היא כזאת: אנחנו באמת קראנו להם כמחשבה שהם ימלאו איזה שהם פערים קיימים, שהיו מתוקצבים, בוצעו, נבנו ונמצאים בשלבים שונים, אבל כאלה שידענו שאלו מסגרות קיימות שלא התמלאו, ולכן קראנו להם. עשינו את זה, ומסתבר שיש ביקוש יותר גדול בהרבה. ברור לי שמשרדי הממשלה וההסתדרות הציונית חייבים להביא בחשבון את הנתון הזה בתכנונים שלהם. אני אינני יודע כמה יחידות בנייה משרד הבינוי והשיכון חושב לבצע בתקופה הקרובה. הוא תכנן את זה לפי הדרישות ובהתאם לכך היתה לו איזו תכנית. התכנית הזאת לא הביאה עדיין בחשבון את המספרים האלה. יכול להיות באמר, שהמשקל שניתן ליישובים חילוניים או הנכונות לוותר על תקציב לגבי כמה מהדברים האלה צריכה להשתנות כבר בקיצוץ, בגלל הידיעה שיש לנו פוטנציאל התיישבותי קונקרטי כזה. אם אני זוכר נכון את מדיניותו של שר הבינוי והשיכון, הוא בדרך-כלל רצה לראות - ואותו דבר גם שר המסחר והתעשייה לגבי מבני תעשייה - אם זה יתמלא אז כוונים חדש, ולא יוצרים סתם איזה עודף גדול של בנייה, אלא יוצרים וממלאים באופן הדרגתי.

אם כרגע יש מצב שנוצר עודף בכיוון של הביקוש, ברור שזה יצטרך להשפיע על התכנון. אינני יודע אם זה צריך ללכת בדרך של ועדה או בדרך של קשר ישיר; אבל ברור לי שצריכה להיעשות עבודה נסיונית. (סגן השר ב. רובין: זאת יכולה לעשות ועדה בין-משרדית). אני חשבת שאנחנו עושים עבודה כזאת אחרי ישיבת ועדת המעקב, כי אז חשבנו רק על רצועת עזה. מסתבר עכשיו שהבעיה הרבה יותר סבוכה מזה.

אני מציע שאנחנו אולי בזמן איזה גוף יותר מצומצם, יחד עם זהר גינדל ועם סגן השר בן-ציון רובין, כדי לבנות לפרוט את זה לפרטים ולדעת בדיוק את העבין. אני אז אבקש, באמר ממשרד הבינוי והשיכון, לומר, איפה הוא מתכנן, כמה הוא יכול לקלוט, האם זה מספיק או לא. ייתכן שאנחנו בעלה בממשלה את הנושא ונאמר שיש כוח אדם, תכנון השנה פחות מדי החללות בנייה, וצריך

עוד התחלות בנייה בשביל הציבור הזה. השאלה היא כמה צריך עכשיו התחלות בנייה באמת במקומות שמישהו אחר בונה. אני מבין לפי מה שאמרו פה שאלה מספרים קטנים מאד, כי אם זה מאחזים או היאחזויות או מקומות שבהם מתאזרחים וכדומה. אבל יכול להיות שיש מקומות אחרים שאפשר להחליט, שהיות ויש ביקוש גדול של ציבור חילוני, אז בעירוני עושים עוד פעם אחת מבצע כזה או אחר, ופותרים את זה לשנים או שלושה מקומות, ועושים איזה שהוא מאמץ מיוחד בגלל הפוטנציאל הזה שהוא פוטנציאל קונקרטי. יכול להיות ששר הבינוי והשיכון ירצה הוכחות יותר ברורות לקיומו של הפוטנציאל הזה. זאת אומרת הוא ידרוש מהם איזה שהוא תשלום מוקדם, למרות שזה לא במסגרת של בנה ביתך, אבל איזו שהיא מחוייבות או משהו כזה שהוא יהיה בטוח שאנשים אלה באמת רוצים בכך ולא יתחרטו פתאום וייעלמו.

אני מבין, שאנחנו חייבים להמשיך; אני מתרשם שהעניין באמת פחות מסוכסך מאשר היה לי הרושם. אני חשבת שנשאר לנו רק הנושא הגדול, שמיד אגע בו, של רצועת עזה, ושכיתר אין בעיה וזה בתהליך טבעי והאנשים האלה מגיעים כבר למקומותיהם. אם מסתבר שגם בשאר השטח צריך באמת לעשות את זה, אז אנחנו אולי נעשה משהו מרוכז; בזמן את ארבעה או חמישה הגורמים העוסקים בזה, ניתן להם את הזמן, ואני אבקש כל אחד מהגורמים המיישבים לבדוק מצדם שוב את המספרים, ולשאול שאלות נוספות שצריך לשאול אותן, כאשר זה מגיע לדבר קונקרטי כזה. אבל לאסוף את החומר הזה ואנחנו תוך זמן קצר - ניתן לעניין הזה שבועיים או שלושה שבועות כדי להספיק לגבש את הדברים, ולבדוק את התכניות באור כזה, באור של נסיון להשתמש בברכה הזאת שבאה עלינו מתוך נכונותו של עם ישראל ליישב ולהיענות לקריאה. היו כבר מקרים בהיסטוריה של המדינה ולפני המדינה שקריאות להתנדבות נתנו יותר ממה שציפו, וזה גם המקרה הזה. הלוואי היו לנו תמיד ברכות כאלה. אז צריך באמת לא לבזבז את הנכס הזה שבא לנו.

אנחנו בזמן דיון בעניין זה.

סגן השר מ. דקל:

החטיבה להתיישבות היא האחראית למעשה לדברים האלה של האיכלוס. מתי דרובלס, ראש המחלקה להתיישבות, אמר שיש לו כפוטנציה עוד 2000 בעיות כאלה. לכן אני מציע שבמקום שאנחנו נקים ועדה או בכלל במקום ועדות, שהמחלקה להתיישבות יחד עם הגורמים שמשולבים בכלל בנושא הזה, תביא לנו בעוד חודש או בעוד שלושה שבועות רשימה של כך וכך פתרונות שהיא יכולה להציע, ולמי איזה פתרונות, וכך וכך נשאר ללא פתרון. כל הגורמים הנוגעים בדבר: משרד הבינוי והשיכון, משרד המסחר והתעשייה - אני לא נכנס כרגע לבעיית התעסוקה, אבל בשביל מה לקיים כאן עוד פעם איזה שהוא דיון פילוסופי - המחלקה להתיישבות וגורמים אחרים יביאו לנו רשימה מה הפתרונות שיש להם.

השר י. נאמן:

כך עשינו בעצם גם לגבי רצועת עזה.

מר מ. דרובלס:

נבין שמקבלים את ההצעה של סגן השר דקל, מעניין אותי מה הדברים שקשורים בנושא זה. אני למשל בפעם הראשונה רואה את הסעיף של תוספות בחבל קטיף. אנחנו לא יכולים לשלוף דברים מהשרוול. אם מדברים על עיבוי האוכלוסיה או ישובים נוספים צריך לבקש מאתנו בהחלט את מה שמציע כאן סגן השר מיכאל דקל, שנביא לכאן תכנית פיזית, כמה משפחות יש, מה האפשרויות, לאן הם הולכים וכדומה.

השר י. נאמן:

תרשה לי להזכיר לך שהתוספות לחבל קטיף זה תהליך מסודר שהתחיל בזה שאנחנו בוועדת המעקב של הוועדה הזאת שמענו דו"ח ראשוני. שם לקחה על עצמה החטיבה להתיישבות להפיק את הלקח לגבי חבל קטיף. ובעצם מה שאנחנו רוצים זה בדיוק מה שסגן השר דקל אמר עכשיו.

לגבי הפעולה שלכם כגורם מתאם וגורם מכין אנחנו

רוצים את אותה התכנית לגבי חבל עזה.

מר מ. דרובלס:

תטיל עלינו כיו"ר את המשימה הזאת במסגרת זמן

סביר ואז אנחנו נגיש את התכנית הזאת.

השר י. באמן:

מאז שהעלינו את זה בוועדת המעקב עכרו כבר ארבעה

או חמישה חודשים. באמת יש הרבה דברים דחופים, אבל גם את זה אני מבקש לראות

כדבר דחוף ולהוסיף אותו לרשימת הדברים. נצא מתוך הנחה שתוך חודש אנחנו מעלים

את הנושא לדיון, לאחר שאתם תתאמו תכנית שלמה ותעלו גם את הצד החקלאי וגם את

הצד העירוני-קהילתי וכדומה.

אם מר דרובלס מוכן, לפי מה שהציע סגן השר דקל,

לעשות גם רה-תכנון מסויים לאור הביקוש שנתגלה, אני מבקש לעשות גם את זה גם

לגבי יתר חלקי הארץ בתאום עם כל הגורמים האלה. בעוד חודש נקיים שוב דיון ואז

נביא תכניות מגובשות. בשלב זה, בשלב הביניים, אנחנו או יותר נכון ראש המרכז

להכוונה, יאמר לציבור שלו, שהממשלה עושה צעדים רציניים כדי לבצל את הפוטנציאל

הזה. הם ישמעו בקרוב איזה מין סיכויים יש להם מעבר למה שהם ראו עד עכשיו. זה

לא אומר שלא צריך עדיין לבנות, ואם מישהו רוצה חקלאות אפשר לשלוח אותו עם הקן

שלו לירדן או מישהו אחר למקום אחר, לבנות שייקלטו במקומות אלה. אנחנו רוצים

למלא כמה וכמה מקומות. במיוחד אולי לשים לב למקומות שבהם יש שם של מקומות

קשים, ויש כן בתים ריקים או מגרשים שעומדים לבנות עליהם ושהם עדיין פנויים ולא

נמצאו להם בעלים. צריך לעשות כל מאמץ כדי למלא שם. כמובן שהאיש בא באופן

וולונטרי, ואם הוא התאהב בחבל עזה או במקום אחר, הוא יודע מה שנראה לו באותו

שלב. אבל אפשר לבנות להראות גם את היופי שישנו במקומות אחרים.

לאור זה, אנחנו בעוד חודש נקיים המשך של אותו

דיון, שבו ראש החטיבה להתיישבות יביא את התכניות לגבי הקליטה.

מר י. מרגלית:

לגבי הדיווח על מימצאי הדיווח כיישובים בעלי

אופי עירוני, גם זה צריך.

השר י. באמן:

נכון, כדי שנדע בדיוק בתוך התמונה הזאת איפה יש

פוטנציאל היום, מאיזה סוג וכמה זה במסגרת בנה ביתך וכמה זה שכונה שלמה וכדומה.

אם תביאו את כל הפרטים האלה נקיים דיון בעוד חודש ונזמין גם את הנציג יו"ר

מועצת היישובים.

לאור זה שלא הספקנו הרבה היום, אמנם הספקנו

הרבה מכחינת לימוד העניין, אבל היו הרבה סעיפים על סדר היום, אני חושב שאנחנו

נשתדל לקיים עוד ישיבה ביום ראשון הבא אחר הצהריים, מאחר ולא הגענו לסעיפים

נוספים בסדר היום.

הישיבה נבעלה.

מבצע איכלוס בהתיישבות, ביהודה, שומרון וחבל עזה:-
ס י כ ו ם

ממלא-מקום יו"ר הועדה להתיישבות פותח.

סגן שר העבודה והרווחה ומנהל המרכז להכוונה לערי פיתוח ולהתיישבות מסכמים את המבצע לאיכלוס בהתיישבות - ביהודה, שומרון וחבל עזה תוך סקירת המאפיינים הסוציודמוגרפיים של הנרשמים להתיישבות.

(פרסי הסקירה נמצאים במזכירות הממשלה).

כדיון משתתפים: השר י. נאמן; ה"ה ב.צ. רובין, ז. גינדל, י. הראל, מ. דרובלס, מ. דקל, י. מרגלית, ר. חקלאי, א. בוכמן, י. דקל, ח. פורת וז. ברקאי.

מ ח ל י ס י ם בהמשך להחלטה מס. הת/44 של הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית, מיום ב' בשבט התשמ"ג (16.1.83) ובזיקה להחלטה מס. ומ/20 מיום כ"ו בסיון התשמ"ג (7.6.83) של הועדה למעקב אחר ביצוע החלטות בענייני התיישבות:-

א. הועדה להתיישבות מציינת בסיפוק את תוצאות מבצע האיכלוס בהתיישבות, ביהודה, שומרון וחבל עזה אשר נערך על-ידי המרכז להכוונה לערי פיתוח ולהתיישבות של משרד העבודה והרווחה בסיועם של משרדי הבינוי והשיכון, החקלאות, המדע והפיתוח והחסיבה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית.

ב. הועדה להתיישבות רושמת לפנייה:-

(1) על-פי תוצאות המבצע עולה כי 1,350 משפחות הביעו את רצונן להתיישב ביהודה, שומרון וחבל עזה;

(2) את הודעתו של ראש המחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית כי רשומות לפניו כ- 2,000 משפחות נוספות אשר הביעו את רצונן להתיישב באיזורים הנ"ל.

ג. (1) להסיל על המחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית העולמית, להכין הצעת-תכנית מגובשת ליישוב הנרשמים להתיישבות ביהודה, שומרון וחבל עזה לפי ההיקף המפורט בסעיף ב' לעיל, תוך ציון הפתרונות המוצעים על-ידיה - הן במגזר החקלאי, והן במגזר העירוני;

(2) המחלקה להתיישבות תגבש את הצעת התכנית יחד עם כל הגורמים הנוגעים לענין ותגיש אותה תוך חודש לדיון בוועדה להתיישבות.

המשך הדיון נדחה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת